

LETO XXV. ŠT. 36 (1195) TRST, GORICA
ČETRTEK, 24. SEPTEMBRA 2020

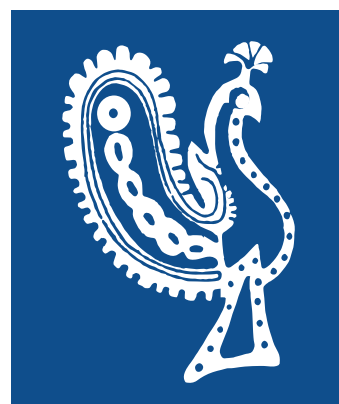
CENA 1,20€
www.noviglas.eu

TAXE PERCUE TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA, ITALY

SETTIMALE
Poste italiane S.p.a.
Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003
(conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma1, NE/PD ISSN 1124-6596

NOVI GLAS

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV
KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Str. 8 / Gabrije
Večer o gospodarskem razvoju našega ozemlja

Str. 13 / Opčine
Predstavitev zgoščenke Pod farnim zvonom sv. Jerneja

Str. 14 / Pogovor
Magda Čuk Bukavec o veri, življenju na vasi in banderah

foto STA/Daniel Novakovič

Razdeljeni in šibkejši

Jurij Paljk

Izid referendumov, ki je potrdil zmanjšanje števila poslancev in senatorjev v rimskem parlamentu, je pokazal, da je naša slovenska skupnost v Italiji razdeljena in po zmagi zagovornikov reza parlamentarcev tudi šibkejša. Skoraj 70 odstotkov volivcev, ki so odšli na referendum v Italiji, je glasovalo proti sedanjim politikam, zato imata prav tako slovenska senatorka Tatjana Rojc kot deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki sta v izjavah po izidih referendumov opozorila, da je bilo glasovanje uperjeno predvsem proti sedanjim politikam, a sta oba tudi opozorila, da je to nevarnost za demokracijo. Tudi predsednika osrednjih organizacij Slovencev v Italiji, Ksenija Dobrila za SKGZ in Walter Bandelj za SSO, sta po objavljenih izidih priznala, da smo kot narodna manjšina v Italiji razdeljeni in bo zato težka naloga priti do zajamčenega zastopstva za slovensko narodno manjšino v rimskem parlamentu. Če že do zdaj Furlanija Julijska krajina ni imela v Rimu veliko težje, jo bo odslej imela še manj. Pri Novem glasu smo se pred referendumom brez oklevanja postavili proti rezu števila parlamentarcev, ker se zavedamo, da je tako "rokohitrsko" poseganje v ustavno ureditev nevarno. Večkrat smo že opozorili na razdeljenost v naši narodni skupnosti, ki je tudi tokrat prišla do izraza, saj v pretežno slovenskih občinah večina volivcev ni sledila napotkom krovnih organizacij, stranke Slovenska skupnost in tudi treznim predstavnikom leve sredine ne. Razdeljeni in šibki, torej! Pred našimi predstavniki je zato še težja naloga, kako priti do zajamčenega zastopstva za našo narodno skupnost v Italiji. Tudi časopisi in slovenski mediji v Italiji moramo priznati, da izbire slovenskih volivcev pri nas tečejo mimo nas, o čemer najbolj govorijo socialna omrežja, na katerih se zbirajo "haterji", sovražniki vsega, kar je organizirano pri nas. S temi ljudmi, ki sta jim skupni le razdiralnost in sovražnost, moramo računati vsi!

Prekrasna zmaga slovenskih kolesarjev Zdravljica na Elizejskih poljanah

Kakšen razplet na letošnjem Touru! Tadej Pogačar z rumeno majico v Parizu, Primož Roglič drugi v skupnem seštevku. Senzacija je zlasti slavje mladega kolesarja iz Komende, člana ekipe UA Emirates, ki je osvojil najprestižnejšo krožno dirko na svetu dan pred svojim 22. rojstnim dnevom. S tem je postal tudi najmlajši končni zmagovalac francoske pentlje v zgodovini. Vemo pa, kako dragocena literatura je zlata knjiga Toura, ki je letos prišel do stosedme izvedbe. Za poznavalce je neverjetno zlasti to, kar se je zgodilo v odločilni predzadnji etapi na kronometer. V vožnji proti času je izkušeni Roglič kot nesporni favorit branil 40 sekund prednosti pred Pogačarjem, a navdihnjeni Gorenjec je z izjemno predstavo in povprečno hitrostjo skoraj 40 kilometrov na uro pometel z vso konkurenco in dobesedno zlomil 29-letnega Zasavca.

/ str. 19
HC

Ob svetovnem dnevu migrantov Migranti in begunci med nami

Pred dnevi je izšlo sporočilo svetega očeta Frančiška za 106. svetovni dan migrantov in beguncev, ki ga bomo obhajali 27. septembra 2020, z naslovom **Kot Jezus Kristus prisiljeni bežati. Sprejemati, zaščititi, spodbujati in vključevati notranje razseljene osebe.** Cerkev se zaveda pomena odnosa do migrantov in beguncev že več kot stoletje in nenehno javno poziva vse nas, naj bomo do migrantov in beguncev predvsem ljudje, solidarni, človeški. Pri nas te dni ponovno beremo, gledamo, poslušamo, kako se migranti in begunci pojavljajo med nami. Ne mine dan, da ne bi videli kakega sporočila o tem, kako je obmejna policija prijela voznika, ki je nezakonito prevažal migrante in begunce.

/ str. 20
Jup

Pogovor

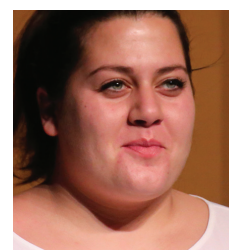
Prof. Bogdan Kralj kot zborovski dirigent: o tem, kaj mu pomeni glasba, o zborih, v katerih je pel, o tistih, ki jih je vodil in jih vodi, pa tudi o naši pestri zborovski sceni

3 Spominski sprehod

Lepa množica se je v Gorici in Novi Gorici sprehodila po sledovih in dediščini dveh priljubljenih primorskih literarnih ustvarjalcev, Franceta Bevka in Ljubke Šorli

6 Pogovor

Ilaria Bergnach, ki z Miho Kovicem in Jakobom Leopoldjem vodi radijsko oddajo Radio Vèrité, nam je spregovorila o tej izvirni zamisli, vsebini, sodelavcih in načrtih

7

Po nedeljskih administrativnih volitvah

Nadvse prepričljiva zmaga Luca Zaie v Venetu

Če so bile napovedi za levo sredino pred nedeljskimi volitvami katastrofalne, so izidi administrativnih volitev v Italiji pokazali predvsem to, da desna sredina in Salvinijeva liga nista premočno zmagali.

Lorenzoni prejel le 17 odstotkov glasov. Če izpostavimo Zaio, ki se je izkazal že kot minister, moramo izpostaviti tudi ponovni uspeh duhovitega Vincenza De Luce v Kampanji ter nenadejan, a

zagonu političnega boja v Italiji, spet bodo tu take in drugačne ocene. Premier Conte je že slovesno izjavil, da bo vladal do konca mandata, medtem ko Salvini napoveduje ostro obstrukcijo vladi,

Vincenzo De Luca

Luca Zaia

Michele Emiliano

Pravzaprav bi lahko zapisali, če si izposodimo športni izraz, da so igrali neodločeno. Leva sredina je obdržala Toskano, Apulijo in Kampanjo, medtem ko so Marke šle v upravljanje desni sredini, ki bo tudi še dalje upravljala v Liguriji. Pravzaprav moramo povedati, da je v Venetu Luca Zaia zmagal tako prepričljivo, da je treba imeti njegovega protikandidata za mazohističnega junaka, saj je Zaia sam prejel s svojo listo trikrat več glasov kot Liga, medtem ko je njegov ubogi protikandidat

zaslužen uspeh nekdanjega sodnika Micheleja Emiliana v Apuliji. V Liguriji bo še naprej vodil deželno upravo Giovanni Toti, v Toskani bo levsredinska uprava pod vodstvom Eugenia Gianija, medtem ko novost predstavlja kandidat desne stranke Fratelli d'Italia Francesco Acquaroli, ki bo odslej volil deželo Marke, po petindvajsetih letih levičarske uprave. Prav vodja stranke Fratelli d'Italia Giorgia Meloni najbolj spodjeda Salvinijevo Ligo, ki ni dosegla zelenega preboja nikjer. Te dni bomo pričala ponovnemu

Berlusconijska Forza Italia je le še bled spomin nekdanje prve politične stranke v Italiji, kot lahko tudi izpostavimo dejstvo, da si je vodja Demokratske stranke Nicola Zingaretti utrdil pozicijo, Renzi pa postaja vse bolj tisti, ki je sicer "zmagal na fererendumu v podaljškju", kot je nekdaj zapisal, a danes nima več prave politične teže. Vse bolj stopa v ospredje bojovita Giorgia Meloni na desni strani in odlični guverner Veneta Luca Zaia, ki ga nekateri že vidijo kot naslednika Salvinijskega.

Jup

Slovenska turistična ponudba v svetovnem vrhu

Veliko priznanje glampingu Pikol in restavraciji Dam

Turistična ponudba destinacije Nova Gorica in Vipavska dolina slovi po visoki kakovosti in že vrsto let navdušuje popotniške novinarje uglednih medijskih hiš z vsega sveta. Prvi so nase opozorili vrhunski vinarji, v zadnjih letih pa gostje in novinarji odkrivajo tudi izjemnost kulinarike na širšem Goriškem. Mesto Nova Gorica je s številnimi odličnimi restavracijami in gostilnami pravi raj za ljubitelje vrhunske kulinarike. To je letos tudi uradno potrdil Michelinov vodnik za Slovenijo. Restavraciji Dam je dodelil prvo Michelinovo zvezdo, restavraciji Pikol in Calypso pa sta bili odlikovani s priznanjem Krožnik Michelin. Vztrajna in sistematična promocija turistične destinacije in njene ponudbe

je v teh dneh znova obrodila sadove. Spletni ameriški medij Conde Nast Traveller, ki ima svoje vplivne izpostave tudi v Evropi, je na lestvici najboljših počitniških destinacij za leto 2021 Sloveniji namenil

prvo mesto. V utemeljitvi svojega izbora so izpostavili z Michelinovimi zvezdicami nagrajeno kulinariko in tradicionalno pridelavo vin. Ob tem pa seveda niso pozabili

omeniti Bleda in naravnih lepote Slovenije, pa tudi ne Ane Roš, ki je med Američani velika kulinarčna zvezda. Prijetno presenečenje in hkrati veliko priznanje pa je, da sta se med vsega nekaj omembami slovenskih vrhunskih turističnih ponudnikov znašla tudi novogoriška Dam in Pikol. Restavracija Dam je lani svojo ponudbo obogatila z odprtjem butičnega hotela, Pikol pa je letos navdušil z novo glamping jezersko vasico. Kombinacija vrhunske kulinarike in nastanitve visoke kategorije privlači zahtevnejše goste, ki trošijo več in cenijo iskreno pristnost naše ponudbe. Dam in Pikol sta dokaz, da je destinacija Nova Gorica in Vipavska dolina izbrala pravo pot in se razvija v trajnostno, butično destinacijo.

Obisk slovenskih ustanov

Poslanka Sabrina De Carlo na Goriškem

Vsredo, 16. septembra, se je na Goriškem mudila poslanka iz vrst G5Z Sabrina De Carlo (na sliki desno), ki je med drugim članica prve parlamentarne komisije za ustavne zadeve in tretje komisije za zunanje zadeve. Ker si je želela približe spoznati našo slovensko stvarnost, se je v popoldanskih urah v Trgovskem domu na Verdijevem korzu srečala s predstavniki krovnih organizacij, Walterjem Bandljem (SSO), Marinom Marsičem (SKGZ) in Maurizioom Tremulom (IU). Govor je bil o bližnjem referendumu in volilnem zakonu oz. predstavništvu Slovencev v parlamentu. Kar se tiče tega, je povedala, da zadeva ni preprosta, da pa iščejo rešitve v okviru volilnega zakona. Sledil je obisk uredništva Primorskega dnevnika, kjer sta gostjo – poleg članov redakcije – sprejela odgovorni urednik Igor Devetak in predsednik upravnega odbora družbe DZP PRAE Aleš Waltritsch. Na uredništvu Novega glasa je poslanka prišla v spremstvu svoje tajnice, Walterja Bandlja in Julijana Čavdka. Z zanimanjem je prisluhnila besedam odgovornega urednika Jurija Paljka, ki je spregovoril o zgodovini, poslanstvu, uspehih in

težavah našega tednika. Govor je bil tudi o zakonu za medije in povezovanju tednikov na širšem območju. Sabrina De Carlo je nato imela možnost spoznati razvejeno delovanje slovenskih ustanov na Drevoredu 20. septembra,

ukinitvijo rajonskih svetov in pokrajine. Omenili so tudi amandma za volilni zakon, ki so ga pri stranki pripravili skupno s priznanimi pravniki. Poslanka, po rodu iz Latisane, ki že vrsto let živi v Trstu, si je tudi ogledala kmetijo Joška

ki so ji ga prikazali vodilni člani Kulturnega centra Lojze Bratuž, SCGV Emil Komel, ZSKP in ZCPZ. V Števerjanu je sledilo srečanje s predstavniki stranke Slovenska skupnost. Z deželnim tajnikom Igorjem Gabrovcem, pokrajinskim tajnikom Julijanom Čavdkom, občinskim svetnikom Walterjem Bandljem in županjo Franco Padovan so govorili o zgodovini slovenske zbirne stranke, problemu predstavništva Slovencev v raznih upravah, ki je doživelo hud udarec z

Gravnerja, kjer je bil navzoč tudi podpredsednik Kmečke zveze Saša Radikon. Govor je bil o kmetijstvu in njegovih težavah, o vinogradništvu v Brdih, ki bi zaradi posebnih pogojev potrebovalo drugačno obravnavo, o težavah z merjasci itd. De Carlova je sklenila svoj obisk v občinski hiši v Števerjanu: tam sta ji županja Franca Padovan in odbornik Martin Drufovka orisala bogato družbeno in kulturno življenje v briški vasi, ki pa dobro pozna težave majhnih občinskih uprav.

Povejmo na glas

Da le ne bi popustili

Janez Povše

Če rečemo, da le ne bi popustili, potem imamo seveda v mislih naš spopad s koronavirusom. In ta naš spopad se ne dogaja samo v ožjem prostoru, v katerem živimo, ampak poteka na vseh celinah in vseh straneh sveta. Res je, lahko se zdi pisanje in razmišljanje o sedanji pandemiji že preveč ponavljajoče in bi bilo bolj zanimivo vzeti v pretres druge in prijetnejše stvari, a zadeva je pač resna. In v primeru tako velikega in že izjemnega izziva je še kako na delu t. i. človeški dejavnik, kako se namreč znotraj tako zahtevne in dolgotrajne preizkušnje obnašamo, kdaj so naše poteze uspešne in kdaj se v svojo škodo odločamo narobe. Soočenje s koronavirusom je nedvomno mučno in tesnobno, še vedno ga v celoti ne poznamo, še vedno je neznanka, ki nam preti in nas izčrpava, saj se nam zdi, da je med nami in nad nami že celo večnost. Tudi nismo vajeni tako zagonetnega in nevarnega nasprotnika, zato ni čudno, da ni malo tistih, ki so pričeli v tem boju popuščati, nasprotno, zelo razumljivo je, čeprav vsekakor škodljivo in skrb vzbujajoče. Popuščanje se kaže in se je kazalo na več načinov, vselej z željo na nadležni virus pozabiti, se miselno iztrgati iz njegovega objema in se prepustiti kar najbolj močnemu oddihu, da bi do pozabe zanesljivo prišlo. Tukaj pa gotovo niso bile najbolj nevarne tako zaželeno poletne počitnice, daleč najbolj nevarni so upori zoper nujne varnostne ukrepe, daleč najbolj nevarno je

prepričanje, da koronavirus ni nikakršna grožnja, torej njegovo kategorično zanikanje, kot da je izmišljotina zdravstvene stroke ali celo politike, ki naj bi hotela ljudem omejevati in končno povsem omejiti svobodo. In nemara niti zanikovalci virusa ne predstavljajo največje šibkosti, ki se je zavlekla med ljudi, ampak je še bolj uničujoče splošno popuščanje pri vzdrževanju osnovne zdravstvene varnosti, nekakšna nevera, da bi bilo v tej bitki sploh mogoče zmagati - v zvezi s tem je mogoče opaziti vse manj dosledno nošenje mask, vse manj upoštevanja varnostne razdalje in razkuževanja rok. Očitno smo utrujeni od boja, ki traja, traja preko vsake mere in bo še trajal. Virus se zaznavno vrača, število okuženih se povečuje, bolnišnice se polnijo, vse manj je prostora za zdravljenje drugih bolezni, težave na pričetku šolskega leta so se takoj pokazale kot zelo kritične in še bi lahko naštevali. Na srečo po novem v največji meri obolevajo mlajše in srednje generacije, na srečo zato, ker je pri njih stopnja bolezni neprimerno blažja, toda velja se jim priporočiti za kar največjo pazljivost, saj so tudi mladi prenašalci virusa in s tem nevarni starejšim, med njimi ne nazadnje svojim najbližjim, svojim staršem in njihovim staršem. Da potemtakem le ne bi v tem velikem boju s koronavirusom popustili in se mu vdali in da bi zmogli oživiti zaupanje in prepričanje o zmagi nad njim ter ne nazadnje v človeka nasploh. Človek je še vedno pokazal največ poguma in srčnosti ravno tedaj, kadar je bilo najtežje.

Misel na 26. nedeljo med letom

Dve vrsti odzivanja

Poslušamo evangelij o dveh sinovih in njunem odzivu na očetov poziv k delu v vinogradu. Vinograd je Božje kraljestvo, ki ni samo "blizu", kakor je prevod, ampak je že med nami in smo v neki meri lahko že del njega. Gre za Kristusovo Cerkev, kjer je glavno to, da jo sestavljajo na vseh treh ravneh tudi spreobrnjeni grešniki, če govorimo o svetnikih in blaženih, vernih dušah in drugih spokorjenih grešnikih tu na zemlji. Sveti Matej, čigar praznik smo obhajali v ponedeljek, lepo pove, da imamo zdaj novi Izrael, ker stari ni sprejel Božjega Sina in se spreobrnil, ta novi Izrael pa je Cerkev, Božje ljudstvo Nove zaveze. Ko govorimo o posameznem človeku in njegovem duhovnem življenju, gre tu za napuh in ponos na eni strani, potem pa za iskrenost in ponižnost na drugi strani, ki sta osnova za spreobrnjenje. V očenašu molimo, naj

pride Božje kraljestvo, naj bo kakor v nebesih tudi na zemlji, a vse se začne na

Boga v sebi, imeti njegovo milost – to je tisto, kar je pravzaprav naša dolžnost. Je

skupaj ni izven nje, torej ni izven njenega liturgičnega, zakramentalnega in

in ničesar, ker si vse omogoči sam, svoje življenje vodi sam. Tak človek ne potrebuje spreobrnjenja in ne potrebuje Božje milosti. Sam ima vsega več kot dovolj in vse obvlada, vse ve in zna. Toda, ali vse dela le, da bi ga ljudje videli, ali dela zaradi Kristusa in ljubezni do njega? Koliko je vredna samo teoretična vera, najbrž dobro kaže tudi kriza, v kateri smo se znašli, sploh če je vera bila samo v tem, da se imamo "fajn", v nekih dobrih čustvih, občutkih, v druženju, všečnosti... Kristjan je kristjan v Cerkvi in v njenem življenju, ali pa ga ni. Kristus je namreč v Cerkvi, ker ne more biti ločen od svoje neveste. Samo zemeljska in človeška raven sta premalo, potrebna je višja raven, tista večnostna. Brez Kristusa in Cerkve pa se vse, kar smo in kar imamo, kar delamo in živimo, ne izteka tja. Torej naše življenje potemtakem niti ne izhaja iz Boga niti se k njemu

ne vrača. Kdor je krščen, ni več navaden človek, ampak je kristjan, nosi Kristusovo ime. Zato potrebuje tisto, kar ta daje ljudem po svojem Duhu, ampak vse to daje po Cerkvi in v njej. Zato se tisti, ki pravi, da lahko moli tudi doma, krepko moti. Ta molitev namreč še zdaleč ni tako učinkovita, kakor je tista v resnični navzočnosti Boga in njegovih svetih. Pomaga mu na tej naravni ravni, da lahko kolikor toliko dobro naravno živi, saj Bog daje vsem ljudem svojo pomagajočo ali dejansko milost – brez Božje milosti tako ali tako ničesar in nikogar ne bi bilo, a se vse konča tam. Ni nadnaravne razsežnosti, ni posvečujoče milosti, samega Božjega življenja, oživljajočega duha. Človek tako nima varnosti na ladji rešitve, ki je Cerkev, ampak se slej ko prej v svoji zagledanosti vase utopi v morju življenjskih nevarnosti.

Andrej Vončina

osebni ravni vsakega, da bi se potem lahko širilo. Imeti nebesa v sebi, imeti

pa seveda to delo in garanje, ni samo govorjenje. Ker pa je delo v cerkvi, vsega

molitvenega življenja. Napuhjeni in ponosni človek ne potrebuje nikogar

Pismo našemu župniku

Naročanje sv. maš

Velikokrat mislimo, da ni po naših vaseh nič novega. Pa kljub vsemu so tudi novosti, ki je prav, da zanje vemo. Veste, gospod župnik, pri nas imamo redno jutranjo hojo. Šest žena, že malo v zgornjih letih, se dobimo pred cerkvijo ob šestih in hodimo do sedmih. Vmes se pogovarjamo, razpravljamo ... pa tudi vas kritiziramo. Ko se naš "špincer" konča, se začne za vsako od nas običajen dnevni ritem: pospravljanje, kuhanje, pranje, likanje ... Na enem od teh jutranjih "špincerjev" smo se dotaknile vaše pridige, ko ste omenili, da je treba naročati maše tudi za žive in ne samo za mrtve. Tudi tokrat je bil naš pogovor zelo glasen, pa tudi zabaven. Kaj bi npr. bilo, če bi naročila mašo po takšnih namenih: za Mico Kovačevo, da ne bi opravljala; za našo mularijo, da bi šla tudi v cerkev, ne samo mimo nje; za zdravo pamet nas vseh; na čast sv. Ani, za zdravje naših kofetarij ... Sicer ko mašo plačam, dam tistih deset evrov, kar ni kak strašen izdatek, pa vendar vidim, da naročanje maš upada in da ljudje nimajo več tistega zaupanja v te naše plačane maše. Hvala za odgovor!

Vdana Anna

Vaš jutranji "špincer" je zelo koristen, še zlasti zato, da prevetrite telo pa tudi duha ob jutranjem svežem zraku. Prav tako so tudi pogovori koristni, če so

takšni, kot ste jih tokrat opisali. Kadarkoli naročamo mašo, rečemo: želim ali naročam/darujem za sv. mašo po tem in tem namenu. Besedi plačam mašo se izogibamo, ker za mašo ni primerna. Mašni dar je dar, ne plačilo, zato uporabljamo besedo naročam ali darujem. Višino mašnega daru določi posamezna škofovska konferenca, zato so tudi mašni darovi različni. V Sloveniji je ta dar 20 evrov, lahko pa tudi več (npr. če so vključeni še potni stroški do podružnic), pri nas pa je že desetletja 10 evrov. Pri nas duhovnik dobi dohodek od davčne napovedi, če ste podpisali obrazec "Chiesa Cattolica". Tako vam pri davčni napovedi odtrgajo osem promilov, kar gre v skupni sklad, s katerim razpolaga italijanska škofovska konferenca, in po posebnem ključu iz tega sklada dobi duhovnik tudi mesečno denarno podporo. Zato je pri nas mašni dar nižji kot v tistih državah, v katerih duhovnik živi izključno od mašnih darov. Tako je tudi v Sloveniji. (Pa tudi zato je potrebno dajati za maše!!) Pohvale vredno je, da se naročajo sv. maše. Navadno jih naročamo za mrtve, manj pa za žive, kar gotovo ni dobro. Tudi živi potrebujemo Božjo pomoč. Pohvale vredni so mašni nameni: za duhovne

in redovne poklice, na čast Sv. Duhu (ta namen je zelo primeren pri kakih življenjskih odločitvah), na čast župnijskemu zavetniku za našo družino, na čast MB za zdravje (še zlasti v boleznih), za državne voditelje, da bi modro vodili državo, na čast angelu varuhu za naše šolarje ... Seveda dobimo tudi takšne mašne namene: za zdravo pamet (običajno, ko se kje pripravajo), na čast sv. Krištofu za varno vožnjo, na čast sv. Antonu za zdravje pri živini ... Če ne želimo razkriti mašnega namena, pa enostavno prosimo: po namenu – hišna številka ta in ta ali kratice imena. Tako lahko vključimo namen, ki nas teži in ne želimo, da zanj vedo drugi. Zelo veliko je mašnih namenov, "v zahvalo Materi Božji", posebej, če je družina dobila novega člana. Če pa bi vam prišlo na misel in bi naročile mašo "za zdravje pomašnih kofetarij", bi tudi ne bilo nič narobe! Z naročanjem maš za naše pokojne se na poseben način oddolžujemo vsem tistim, ki so živeli pred nami in katerih sadove dela in skrbi uživamo mi. Ne pozablajmo pa tudi na maše za žive, še zlasti na čast Sv. Duhu za našo mladino, da bi z njegovo pomočjo usmerjala svoje odločitve. Tako, drage športnice, naj vam bo lepo in naj gre z vami Božji žegen!

Vaš A. K.

Kaj nam hoče povedati koronavirus? (21)

Primož Krečič

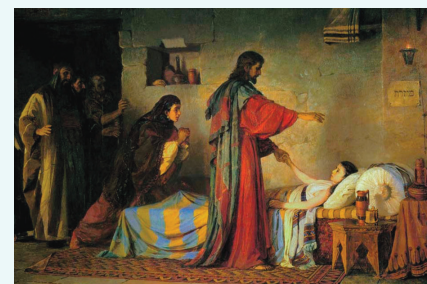
Vera je rešila mladost, ki ni mogla živeti

Potek in način Jezusovega zdravljenja moremo prepoznati iz dogodka obuditve Jairove hčerke in ženske, ki je krvavela. **Za osvoboditev sta bila potrebna vera in dotik Jezusa.** Povezanost z njim premaga bolezen in celo samo smrt. Žena in deklica sta namreč izgubljali življenje, podobno, kot ga izgubljam ljudje, ko smo brez ljubezni in daleč od Gospoda. Dotik rešuje, po dotiku se zopet ustvari povezava z njim in obnovi življenje. Vsak dotik je obojestranski:

»Kdor se dotika, je dotaknjen«, poudarja Fausti. Dinamika vere tudi predpostavlja rešitev, ko se **ljudje odpovedo zlu in se osvobodijo začenja s poslušanjem Jezusa.** Pot se vije iz obupa nad lastno nemočjo k zaupanju v njegovo rešiteljsko moč, v dotik in dar osvoboditve. Evangelist Marko poroča, da je prišel k Jezusu **načelnik shodnice Jair, ki mu je hčerka težko zbolela.** Moral je zaupati Jezusu, v svoji stiski je spoznal, da je le pri Jezusu mogoča rešitev njegovega otroka. Vrgel se mu je pod noge in ga prosil, da bi mu prišel ozdraviti hčerko na njegov dom. **Tudi dom je bil poln teme in smrti,** dokler ni vstopil Jezus. Ta je uslišal njegovo prošnjo in rekel, da pride in položi roko nanjo. Tako so se odpravili na pot. Med potjo je bilo **veliko srečanj z ljudmi** in zlasti z ženo, ki je 12 let krvavela in se je dotaknila Jezusove obleke. V obeh primerih je evangelist pozoren na vero, ki jo zahteva Jezus za ozdravitev. Krvotočna ženska je na svoj način naredila pot vere, v drugem primeru je moral Jezus najprej ozdraviti njenega očeta in z njegovo vero priti do obuditve mrtve deklice. Grün razlaga, da je bila **dvanajstletna deklica zavrtja v svojem psihičnem in duhovnem razvoju,** zato ni mogla živeti. Oče je bil predstojnik shodnice in je imel mnogo opravkov ter odgovornosti v svoji službi. Bil je strog do nje in skoraj brez čustev. Hotel je, da bi se uresničila

po njegovih načrtih. **Hčerka je zbolela zaradi pomanjkanja ljubezni,** ker ji oče ni prisluhnil, ni se znal pogovarjati z njo. Svojo napačno usmerjenost in krivico je spoznal šele, ko je začela hirati in umirati. Sprejel je svojo očetovsko odgovornost in se ponižno podal iskati rešitev pri Jezusu.

V ospredju pripovedi je **Jairovo zaupanje Jezusu.** Markov zapis kaže, da je bila Jairova vera odločilna za ozdravljenje njegove hčerke. Oče jo je **moral zaupati Bogu in jo sprejeti skozi njegov pogled nanjo.** Na poti, ko so šli proti hiši, so mu prišli povedati, da je hčerka že umrla. Zato Jezusova pomoč ni bila več potrebna. Toda Jezus

je vztrajal, da bo šel z njim do doma. Presenetljiva je Jezusova drža, da se ni pusti zmesti ob strašnem dejstvu pravkar umrle deklice. Rekel je Jairoju: **Ne boj se, samo veruj!** S tem je prekalil njegovo vero. Si predstavljamo, kaj je pomenilo zahtevati vero v rešitev pred mrtvim

otrokom? Jezus je dal odsloviti ljudi, ki so tam jokali ter se s starši in tremi apostoli podal k deklici. **Približal se ji je in jo prijel za roko.** Fausti pravi, **da jo je s tem dejanjem iztrgal iz smrti.** Odslej je pripadala njemu in je mogla slišati zvok njegovega glasu, ki jo je prebudil: Talita kum, Deklica rečem ti vstani! Mrtva deklica se je prebudila iz sna, kar je posebnost novozaveznega sporočila. Ista beseda je uporabljena za Jezusovo vstajenje. Deklica je vstala in hodila. Šla je v življenje po poti, ki je doslej ni poznala, to je pot v Jezusovi ljubezni, ki oživlja. Srečanje z Jezusom je ni pustilo v smrti, ampak ji je povrnilo življenje. To je podoba krsta, ozdravitve, ki je povezana z vstajenjem Jezusom. Jezus je tudi naročil, **naj ji dajo jesti, da se telesno in duhovno okrepi** za novo življenje. Še posebno hrana evharistije je zdravilo za bolni in rešuje pred smrtjo. Kdor se zaupa Gospodu, dobi življenje. V Jezusovi moči se moremo postaviti proti kulturi smrti, da branimo še nerojena življenja otrok, življenja invalidov, zapuščenih, starih, da ohranjamo čisto naravo in zdrave odnose v družbi.

POGOVOR Duhovnik Rafko Klemenčič

Poletje v Stržišču pod Črno prstjo

Poletje je kratko, a vedno so dobrodošli tedni duhovnosti v Stržišču pod Črno prstjo. Vodijo jih razni duhovniki v duhu g. Vinka Kobala, ki si jih je zamislil pred mnogimi leti. Sam je povedal, zakaj je začel pripravljati te dneve. To je bilo v času prejšnjega stoletja, ko je bila še Jugoslavija in ko je bilo vsako versko prepričanje v javnosti strogo prepovedano. Maše so se smele darovati izključno za cerkvenimi zidovi. Starejši ljudje so znali povedati, da so predstavniki oblasti vedno govorili, da bo vera, posebno katoliška, v desetih letih odpadla kot suha veja. Kobal se je držal pravil, vendar se je zgodilo, da je v nekem poletnem času imel mašo ob cerkvi, na prostem pod drevesi. Ovadili so ga in mu naložili veliko denarno kazen, ki jo je moral leta in leta plačevati. Tedaj se mu je porodila misel, da bi bilo morda prav, ko bi imel duhovna srečanja v bolj zakotnem kraju, kjer ni nevarnosti, da bi ga ovadili, če bi včasih malo drugače izpeljal duhovnost. Dobil je staro hišo, ki je bila bolj podobna podrtiji, in jo počasi popravil in dozidal tudi s pomočjo prostovoljcev. Začetki Gibanja poti, kot je sam Kobal imenoval skupnosti, ki so se zbirale v Stržišču, segajo sicer v čas, ko je bil še duhovnik v Desklah. Tam so se zbirali prvi pari in prve skupine srednješolcev. Srečevali so se pa tudi na Mirenskem Gradu, v Šturjah, Bukovici, dokler niso dobili stalnega in

primernege mesta v Stržišču. Njegovo vzgojno delo je kmalu preraslo župnijske, dekanijske, škofijske in celo državne meje. Njegovo vzgojno in pastoralno delo ni bilo namenjeno samo srednješolski mladini, pač pa tudi univerzitetnim študentom, družinam, izobražencem in politikom. Bil je eden glavnih pobudnikov pri ustanavljanju klubov katoliških izobražencev na Primorskem. Pogovorili smo se z duhovnikom Rafkom Klemenčičem, ki ima že veliko let tu duhovne vaje in sam tudi vodi skupine v Vipavski dolini.

Od kod ste doma in kje ste v službi?

Sem doma s Šentviške Gore na Tolminskem in sem že vrsto let na Vipavskem za duhovnika, v Kamnjah in Črničah.

Kako so potekali tedni duhovnosti letos poleti v času koronavirusa?

Letos smo bili vsi, ki sodelujemo pri tednih duhovnosti, do zadnjega v dvomu, a končno smo se odločili, da jih bomo izvedli kljub nevarnosti okužbe, čeprav smo delovali bolj omejeno. Tukaj se vsi imamo za večjo "družino", in če bi prišlo do kake okužbe, bi se potem skupaj odločili tudi za karanteno. Hvala Bogu, se je pa vse izteklo kot po olju.

Je bilo precej mladih letošnjih tednih duhovnosti?

Ja, bilo jih je še več, kot smo pričakovali, saj je temu botrovalo dejstvo, da se je zaradi okužb več družin odpovedalo daljšim počitnicam in so raje prišli sem

v planinski raj. Sicer zadnja leta smo ta srečanja omejili na manj dni. V času, ko je bil Vinko Kobal še živ, so trajala kar sedem dni za vsako skupino in smo imeli vse tedne, od junija do avgusta, praktično polne; v enem samem tednu je bilo tudi po sto dvajset mladih, v enem poletju je presehalo število tisoč. Vinko Kobal je za ta srečanja vedno uporabljal besedo "tovarišija" in sad te Vinkove karizme so mladi, ki so poklicani v Stržišče.

Zakaj prihajajo družine in mladi tako radi v Stržišče?

To je gotovo Vinkova zasluga, a tudi kraj je tako vabljiv, s temi gorami, gozdovi, dolino, krasno naravo, prijaznimi domačini. Vse to nagovarja vsakega, ki se tukaj ustavi.

Katero temo ste imeli letos kot kazipot?

Letos je bila tema zaveza. Kljub temu da se vse zelo hitro spreminja, vidimo, da kar se je začelo že v Vinkovem času, še vedno drži. Imamo vedno štiri teme, ki jih stalno na vse mogoče načine predelujemo, to so: srečanje, znamenje, daritev in zaveza. Letos smo na tednih za družine predelali temo zaveze, zraven pa še temo strahu, prav zaradi nevarnosti okužb. Danes je med ljudmi veliko strahu, tudi neopaznega; koronavirus je ta strah še bolj povečal. Manjka zato tudi pogum za sklepanje zavez na vseh področjih.

Kako so se današnji mladi spremenili? Ali so v veliki krizi?

Mislilim, da smo tudi starejši v neki krizi. Mladi občutijo

gotovo bolj vse odtenke družbe in se zato tudi drugače vedejo. Velikokrat jih mogoče tudi krivično zaznamujemo in ožigosamo. Res pa je, da so mladi postali bolj individualisti, kot je tudi sama družba. V jedru so vseeno ostali še vedno iskanci in mislim, da jim včasih manjka opore, da

neka novega. Kristus daje odgovor na vse konkretne krize.

Katera je najhujša težava današnjih družin?

Gotovo individualizem in tudi pomanjkanje poguma. Težava je v tem, da posebno moški v današnjem svetu nimajo več časa, da bi izvedeli, kaj pomeni

Gotovo krščanstvo nima več tiste vloge, ki jo je imelo nekoč. Moramo se posloviiti od neke dobe, ko je krščanstvo bilo center sveta. Krščansko sporočilo je v vsaki dobi in prostoru aktualno. Res je, da se vrednote izgublajo, vendar pozabljamo, da veliko pozitivnega, kar imamo v družbi, je sad krščanstva. Vrednote so bile vedno posledica nekega življenja. Najprej je življenje, ki je živo, dinamično, za tem pridejo šele vrednote. Zato vrednote ne morejo vzkliti, če ne stoji za njimi pravo življenje. Tudi če ni veliko semen, bo iz tega gotovo kaj zraslo, če se bomo držali življenja in krščanskih korenin. Poleg vere in včlenjenosti v Kristusa pa more še mnogo drugih odličnih vrednot, ki zidajo Cerkev in jo oživljajo, obstajati zunaj vidnih meja katoliške Cerkve.

biti odgovoren za družino, dom. Današnja družba je usmerjena proti zakonu, proti družini, proti vrednotam. Kristjani ne moremo več frontalno spreminjati družbe, nismo več tako "pomembni" kot nekdaj, a svet je žejen in čaka na novost, in tu jo lahko nudimo.

Sledite tudi drugim skupinam izven župnije?

Ja, veliko imam zakonskih skupin po Sloveniji, sodelujem v mreži Družina in življenje. Imam pa tudi samo moške skupine.

Katero vlogo ima krščanstvo danes? Ali se krščanske vrednote izgublajo?

Ali se v Cerkev vsi tega zavedajo?

V Cerkev je mnogo tokov, odzivov, nekateri bi se zaprli pred svetom, drugi bi se zlili s svetom in tudi verniki se stalno spreminjajo. Cerkev, kot je bila nekoč, ne bo več. Zdaj je čas, ko se pletejo neke nove vezi, ki delujejo kot podtalnica in ki nas povezujejo med sabo. Prišel bo čas, da bo tudi to, kar je zdaj skrito, vstalo iz podzemlja. Smo zaslepljeni od medijev in tudi premalo beremo, kar je kaj vrednega, in v tej slepoti ne vidimo tistih, ki res živijo pravo krščansko življenje.

Hvala za odgovore.
Karlo Nanut

Skozi drugačno prizmo (30)

Medijsko poročanje naših časov

Na to, kako v naših časih poročajo mediji, lahko pogledamo skozi dva zločina, ki sta se dogodila v Italiji, obenem pa velja opozoriti še na poseben seminar za novinarje, ki je potekal v Cortini, na Visoki šoli za novinarsko formacijo, seminar za korektno poročanje o koronavirusu, kakor mu po domače pravimo, a se bomo temu posvetili v prihodnjem delu naše rubrike. V zgoraj omenjenih zločinah iz črne kronike, v Caivanu, kjer je bila umorjena Maria Paola Gaglione, in v Comu, kjer je bil ubit duhovnik Roberto Malgesini, so iskali "popolno novico", in sicer takšno, ki bi ustrezala politično korektnim smernicam. V prvem primeru so naredili vse, da bi prikazali par kot nova Romea in Julijo, ker se je namreč pokojna skregala s svojo družino, to je prva sestavina za popolni recept. Druga pa je, da je bila ena od para transseksualka, mediji pa so ves čas vnašali zmedo v ljudi, ker so jo klicali

Ciro, tako da nihče ni dobro vedel, ali gre za žensko ali moškega, mnogi so namreč razumeli, da je Paola imela zvezo z nekim moškim, ki se je čutil žensko, pa je vendarle šlo za homoseksualno zvezo. Da bi bilo vse stereotipno, je bila Paola neverjetno lepa, hkrati pa je bil par ne samo v konfliktu z njeno družino, temveč celo reven. Na svojem skuterju je bežal pred predsodki in nerazumevanjem, dokler tega teka ni prekinil zlobni mož, ki tudi ne sme manjkati v nobeni takšni romanci – v tem primeru je šlo za zlobnega brata. Spet ne bi mogli bolje izbrati. Zadnji element pa najdemo v t. i. "transfobiji", ker partnerica Paole ne bi smela hoditi z njo, pa ne zaradi tega, ker bi bilo kaj narobe s homoseksualno zvezo, ampak zato, ker se je ona čutila on. Preidimo na zgodbo o duhovniku iz Coma. Šlo je namreč za "pravega" duhovnika. Pravega duhovnika namreč ne zanimata liturgija

in katoliški nauk, ampak je duhovnik "zadnjih", kakor smo spet slišali. V glavnem naj bi bil don Roberto samo poistovetenje evangelija zato, ker je pomagal ubogim, brezdomcem, brezposelnim, migrantom. To je sicer res počel, a bomo videli, kako, poleg tega pa poznamo še veliko drugih duhovnikov, ki z veseljem delajo tudi telesna dela usmiljenja, pa morda nikdar ne bodo kaj dosti izpostavljeni v medijih, a pustimo. Tajnik lombardske stranke Komunistične prenovle je izrekel besede, ki veliko povedo o tem: "Sam nisem veren, a mislim, da so duhovniki, kakršni je bil g. Roberto, edini, ki uresničujejo tisto, kar piše v evangeliju". Tudi v tej zgodbi pa imamo zlobno figuro, ki pa ni neregularni migrant, morilec duhovnika, temveč desnosredinska občinska uprava, ki je duhovniku pred časom izdala kazen, ker je hranil brezdomce, in še so

naštevali, da bi ja prišli do črno-belega scenarija. Piko na i tako predstavlja, da je umor zagrešil prav eden od ubogih, ki jim je duhovnik pomagal. Vse to pa je v resnici le pesek v oči, ker so dejstva, kot se pogosto dogaja, drugačna, da je resničnost drugačna od fantazije, čeprav bi današnji virtualni svet kar najrajši vztrajal v tej virtualnosti. Tako se dejstva nekoliko popravijo, ravno prav, da bi lepo zvenela. V Caivanu naj bi tako brat žrtve nalašč podrl skuter, kar je pa treba jasno dokazati, da je bilo res tako. Eno je hipoteza, drugo gotovost. Druga stvar je v tem, da se zdi, da par ni imel čelade, kar je boljše zamolčati, tudi zato, ker žrtev mora biti žrtev, brez tega pač ne bi bilo zgodbe ali novice. V Comu je duhovnika umoril neregularni migrant in ne kak desničarski skrajnež. Problem je, da je ilegalec imel več dekretov za izgon iz države, a zadevo so lepo zavili v celofan – imel naj bi psihične

motnje, kakor sta dejala predsednik Caritas v Comu in predsednik Hiše ljubezni (Casa della carita'), sicer tudi duhovnik. Pustimo sladkane besede, a ponovno je resnica drugačna. Četudi ne bi bila, ni kar tako drugotnega pomena, da je šlo za iregularnega migranta z večkratnimi dekreti za izgon iz države, po narodnosti Tunizijca, a to naj bi "očistilo" njegovo psihično stanje. Kvestura iz Coma pa je v zapisniku lepo napisala, kako se problematika psihične narave "ne kaže niti iz zdravniške dokumentacije niti iz poizvedbe pri socialnih službah". Psihične motnje so torej, kot kaže, izmišljotina, da bi osladili grenko tableto, ki kaže vse nekaj drugega. Kaže na zgodbo, ki je podobna tisti očeta Hamela v Franciji – katoliškega duhovnika je namreč ubil musliman. Seveda je treba še vse dokazati, a naj povemo, kako je eden od muslimanskih zidarjev, ki je hodil na Karitas in jim

je poveljeval moj so-pevec, le-temu mrtvo-hladno rekel nekoč, ko ga je motilo zvonjenje v solkanski cerkvi, naj samo reče in zvonik vrže v zrak. Tudi don Roberto pa v resnici ni ustrezal sliki tipičnega "duhovnika zadnjih", če smo pošteni. Najprej vsega ni obešal na veliki zvon, kot drugo pa je najprej živel bogato duhovno življenje, v katerem je, ob strežbi ubogim, ure in ure preživel pred Najsvetejšim. Za konec naj velja, da kdor je zločina zagrešil, mora plačati, ker sta bili odvzeti dve nedolžni življenji. Po drugi strani pa je dovoljeno grdo grešiti z lažjo, če gre za delo v prid vladajočih ideologij, v teh dveh primerih mavrične in pauperistične. Kakor je dejal Chesterton, ko ljudje ne verujejo več v Boga, ni res, da ne bi verjeli več v nič in nikogar, ampak verujejo v vse. Pri Platonu že izvemo, da je resnica mnenje tistih, ki imajo oblast.

Andrej Vončina

GORIŠKA Sprehod po dediščini Franceta Bevka in Ljubke Šorli

Priljubljena književnika sta povezala Slovence, ki "v srcu dobro mislijo"

Kako zelo sta France Bevk, eden izmed najplodovitejših slovenskih pisateljev, in Ljubka Šorli, tenkočutna tkalka sonetov, priljubljena in globoko zakoreninjena v zavesti ljudi, ki živijo v širši Goriški, je pričala prisotnost velikega števila udeležencev na njima posvečenem sprehodu. Tudi s takimi kulturnimi dogodki na Goriškem vztrajno brišemo mejo, ki je nasilno ločila slovenski življenjski prostor v naših nekoč skupnih krajih. Ta posebni, natančno pripravljene sprehod, ki naj bi postal septembrska stalnica, je bil prežet s toplimi mislijo na ta dva naša literarna ustvarjalca, ki so ju starejši "pohodniki" tudi osebno poznali. Zato je bilo vse še bolj doživeto in pristno.

V sončnem poznopoletnem dopoldnevu, v četrtek, 19. septembra 2020, se je okoli šestdeset ljudi z obeh strani nekdanje meje zbralo pred spomenikom Franceta Bevka (1890–1970) v Novi Gorici, v mestnem parku, tik ob Bevkovem trgu, da bi ob njegovi 130-letnici rojstva in 50-letnici smrti ter 110-letnici rojstva Ljubke Šorli (1910–1993), ki ju poleg Goriške veže tudi rodna Tolminska, poiskali njune sledi. Literarni pohod s postanki, ob katerih so se izrisovali drobci iz življenja obeh književnikov, si je zamislila literarna zgodovinarica mag. Marija Mercina, uresničilo pa veliko ustanov z obeh strani meje (Goriška knjižnica Franceta Bevka, Društvo humanistov Goriške - Knjižni festival Mesto knjige -, JSKD Območna izpostava Nova Gorica, ZKD Nova Gorica, KS Nova Gorica, ZSKP Gorica, ZSKD Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž, Kulturni dom Gorica, Slavistično društvo Nova Gorica, Šolski center Nova Gorica, Fakulteta za humanistiko, Univerza v Novi Gorici, Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm in Mestna občina Nova Gorica, GO! 2025, Evropska prestolnica kulture 2025). Ob dobrodošlici Sabine Volk Simčič, vodje OI Nova Gorica, ki je vodila celoten sprehod (s Tanjo Badalič iz ZKD Nova Gorica), je prisotne nagovorila podžupanja MO Nova Gorica Damjana Pavlica. Čestitala je Mercinovi, Bevkovi nagrajenci, da ji je uspelo udeležiti ta lep dogodek. Prav je, da prav Primorci postavimo Bevka in Šorlijevo na mesto, ki jima pripada, saj sta Primorca, je dejala Pavlica. Pohvalila je tudi delo Bevkove knjižnice in arhiva NG, ki sta poskrbela

za spominsko razstavo, in SNG Nova Gorica, ki je z bralnimi odlomki počastilo pisatelja. Opozorila je na liriko Ljubke Šorli in na njen obširni pesniški opus. Mag. Mercinova je o pohodu dejala, "da smo se zbrali tisti, ki

znova najdemo moč, upor, neskončno upanje in predano ljubezen"! Tudi naši današnji najstniki so neskočno hvaležni pesnici za vse, kar jim njene pesmi sporočajo, je dejala Furlanova. Dr. Katja Mihurko Poniž, literarna

mimo hiše, v kateri je tri leta po poroki z Lojzeto Bratužem prebivala Ljubka Šorli. Tu sta se rodila tudi hčerka Lojzka in sin Andrej. Spreved se je po Svetogorski ulici vil mimo hiše, v kateri sta v drugem nadstropju vrsto

ohranjeno. Ta dediščina se mora ohraniti, da jo bomo lahko posredovali našim mladim, da jim bomo lahko pripovedovali to zgodbo, da jim bo ostala pri srcu in da bo prehajala iz roda v rod, je zaželela Vera Tuta Ban, ki je z bratom Igorjem Tuto dedinja vsega tega literarnega bogastva, ki čaka na katalogizacijo in primeren prostor za trajno ohranitev. Franka Žgavec, predsednica slovenskega kulturnega hrama, ki nosi ime po Lojzetu Bratužu, je opisala življenje pesnice Ljubke Šorli in Lojzke ter Andreja Bratuža. Poudarila je, da je družina Bratuž-Šorli s svojim vsestranskim kulturnim delom sooblikovala naš prostor in z velikim trpljenjem zaznamovala 100-letno zgodovino goriških Slovencev. Lojze Bratuž, skladatelj, organist in zborovodja, je trdno zasidrano zvestobo slovenskemu narodu in predanost glasbenemu poslanstvu drago plačal z lastnim življenjem. Njegov lik je simbol trpljenja goriških Slovencev in prav zaradi tega so po obnovi nekdanji

članica odbora za gradnjo Katoliškega doma, ustanovna članica Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel; na njem je poučevala violino. Sodelovala je kot violinistka v godalnem kvartetu, ki so ga sestavljali prof. Mirko Filej, Viktor Prašnik in Ciril Koršič. Od l. 1954 dalje je sodelovala pri otroški reviji Pastirček, za katerega je napisala več kot 400 prispevkov. Njen pesniški opus je zelo obširen, o čemer priča njena bogata zapuščina. Zaradi blagovčnosti njenih verzov so po njih posegli razni glasbeniki: Lojze Bratuž, Vinko Vodopivec, Zorko Harej, Ivo Bolčina, Andrej Bratuž, Stanko Jericijo, Hilarij Lavrenčič, Patrick Quaggiato in drugi. Marsikatera njena pesem ima religiozno vsebino, saj je bila sama zelo verna. Dokler je mogla, je zahajala v cerkev sv. Ignacija k slovenski maši ob deveti uri. Tu je orgljal njen sin Andrej Bratuž, sam glasbenik in profesor zgodovine in filozofije na slovenskih višjih šolah, po njegovi smrti pa Lojzka Bratuž, profesorica, glasbenica in literarna zgodovinarica. Po zgledu svoje drage mame sta bila tudi profesorja Andrej in Lojzka zelo dejavna v raznih društvih in pisala v tednik Katoliški glas, nato Novi glas, v Koledar Mohorjeve družbe... Oba sta sledila očetovim stopinjam, saj sta bila navdušena glasbenika. Andrej je napisal več skladb. Bratuževa je dolga leta vodila Dekliški zbor Marijine družbe, poučevala klavir na Placuti, več let predsedovala Združenju cerkvenih pevskih zborov, ki je izdalo kar nekaj pesmaric in glasbeno-zgodovinskih publikacij. Daljši poseg je Žgavčeva sklenila z mislijo, da se v stoletni zgodovini družine Šorli-Bratuž zrcali tudi zgodba naše skupnosti. Njihovo družinsko, življenjsko pričevanje pripadnosti slovenstvu, pokončnost tudi v nesprijemljivih razmerah, spoštovanje drugače mislečih, delitev osebnih darov s skupnostjo, spodbujanje k razvijanju in ohranjanju naše kulture in bogate zgodovine, redna prisotnost v naši sredini, vsestranska moralna podpora, spremljanje in veselje ob vsakem uspehu so vrline, ki morajo biti in ostati bogata dediščina naše skupnosti. Prav zaradi tega, da bi vse to ne šlo v pozabo, bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž nastala spominska soba, v kateri si bodo njihovo delo lahko ogledale tudi prihodnje generacije.

/ str. 16
Iva Koršič

v srcu dobro mislimo" in spoštujemo in ohranjamo dediščino naših literatov. Posebej je pozdravila gospo Frančiško Čotar, najstarejšo udeleženko (103 leta!), ki je na vozičku spremljala ves pohod. Rodila se je l. 1917 v begunstvu na Vrhniki, v letu, ko so Bevka vpoklicali na fronto. Isto leto je bila Ljubka Šorli v begunstvu na Jesenicah brez očeta, ki je bil tudi v vojski. Ena od skupnih niti, ki vežejo Bevka in Šorlijevo, je ta, da sta se uprla viharjem in bila pri tem zmagovita v povezanosti z ljudmi. Oba sta izpolnila življenje ne samo s preživetjem in upiranjem fašizmu, ampak tudi s svojo večdesetletno ustvarjalnostjo. Oba sta skrbela za književnost kot urednika, oba sta pisala tudi za otroke. Za svoje delo sta prejela tudi visoka državna priznanja. "Le naprej stremimo, ne nazaj"! je Mercinova povzela pesnične besede. Pohodniki so krenili na Erjavčovo ulico, kjer so se ustavili pri doprsem kipu Ljubke Šorli, upodobljene kot mladenke. Ernesta Dejak Furlan, profesorica slovensčine in predsednica Slavističnega društva Nova Gorica, je obnovila spomin na postavitev kipa, umetniškega dela Milene Braniselj. Kip, tudi zanj se je zavzela prof. Mercinova, je 26. aprila l. 2013 v ozračju, prepredenem s čustvi in pesmijo, odkrila zdaj že pokojna pesnična hčerka, prof. Lojzka Bratuž. Tisti dan so prisotni čutili veliko povezanost med seboj, pa tudi vez med mesti Tolmin, Gorica in Nova Gorica. "Na tem svetem mestu se počutimo slovesno in živo, vedno

zgodovinarica na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici, je poslušalce spomnila na simpozij, ki so ga na novogoriški univerzi priredili l. 2010 ob stoletnici rojstva Ljubke Šorli in izdali znanstveno monografijo s 14 prispevki; ti izrisujejo življenje Ljubke Šorli, prežeto z zvestobo ljubljenemu človeku, domači pokrajini jeziku in poeziji. Postanek pri obeh spomenikih so obogatili pesmi Vojna F. Bevka in Večer v Zdravščini, ki je nastala ob pesničinem bivanju v taborišču v Zdravščinah, po prestalem mučenju v rokah fašističnih zasliševalcev v tržaški Vili Triste, in Tožba umirajočega, ki jo je spisala v spomin na dragega moža Lojzeta, svetle žrtve črnega terorja. Pesmi je čustveno interpretiral mladi igralec Jakob Šfiligoj. Pohodniki so nadaljevali pot do Goriščke, nekdanjega Trga Catterini, zdaj Piazza medaglie d'oro. Ta del Gorice je s pogledom na slovensko prisotnost opisal dr. Zoltan Jan, slavist in literarni zgodovinar. Kjer se danes dviga mogočna cedra, je stala hiša, v kateri je prebival Simon Gregorčič. Tod mimo sta, seveda kar nekaj let po Gregorčičevi smrti, hodila tudi France Bevk, ko je hitel v Narodno knjigarno in papirnico v Gosposki ulici (urejal je politični časnik Goriška straža in humoristični Čuk na pal'ci), Ljubka Šorli pa v pevmsko šolo ali na Placuto na uredništvo otroške revije Pastirček. Na Svetogorski ulici, ki vodi naravnost v Solkan, so "pohodniki" šli

let imela najeto stanovanje France Bevka in žena Davorina Bratuž, sestrična Lojzeta Bratuža. S posebno globokimi čustvi je bil prepojen postanek pred hišo na št. 16 v ulici

Marija Mercina

Ugo Foscolo, ki jo je kupila mama Ljubke Šorli za mlado Bratuževo družinico. V njej je Ljubka Šorli po smrti ljubljenega moža živela vse do smrti. Dobrodošlico je, tudi sorodnikom iz Tolmina, izrekla Vera Tuta Ban, pesnična nečakinja, ganjena zaradi tako velikega števila navzočih. Hiša je zdaj prazna, saj je pred Lojzko Bratuž, ki je umrla lani v maju, odšel v večnost, novembra l. 2011, tudi Andrej Bratuž. Tutova je povedala, da je hiša družine Šorli-Bratuž prava zakladnica še neobjavljenih notnih zapisov Lojzeta in Andreja Bratuža, rokopisov Ljubke Šorli in cele Bratuževe družine, tudi brata Jožka, ki je bil klasični filolog v goriškem semenišču. Veliko je raznih dokumentov in korespondence s celega sveta. Ta hiša je bila "neke vrste ambasada za slovensko kulturo". Vse je še

Franka Žgavec

Katoliški dom poimenovali po njem. Pesnica, besedna umetnica in svojem poklicu povesnik predana učiteljica Ljubka Šorli je preživela več kot 60 let v Gorici, ki je zaznamovala njeno življenjsko pot, od poroke z Lojzeto Bratužem do vseh tragičnih izkušenj zaradi fašističnih zasliševanj in mučenj ter bivanja v taborišču v Zdravščinah. Ko se je vrnila domov, je njena življenjska pot potekala dalje med poučevanjem in pesnjenjem. Z veliko ljubeznijo je poučevala otroke v slovenskih osnovnih šolah, kjer je bila izjemno priljubljena prav zaradi svoje miline in predanosti poklicu. Ko se je po drugi svetovni vojni začela prebujati kulturna dejavnost naše slovenske skupnosti, se je Šorlijeva dejavno vključila v kulturno dogajanje. "Aktivna je bila kot članica in odbornica SKPD Mirko Filej, bila je

POGOVOR Ilaria Bergnach o Radiu Vérité

Naš moto je "ničesar ne režemo!"

Ilaria Bergnach je stara 24 let in živi v Števerjanu. Že več kot eno leto vodi radijsko oddajo Radio Vérité z Miho Kovicem in Jakobom Leopoliem. Zahvaljujem se ji za razpoložljivost za ta pogovor.

Kdaj in kako je nastala zamisel o Radiu Vérité?
Zamisel o Radiu Vérité se je

Kdaj so na sporedu oddaje in na kateri frekvenci?
Oddajo imamo dvakrat mesečno, vsak drugi ponedeljek ob 20.30 na valovih Radia Spazio. Frekvenc je sicer več, a za Goriško in okolico lahko prisluhnete oddajam na frekvencah 97.5, 91.9 in 103.7. **Od kod in zakaj ime Radio Vérité?**

imamo stik s poslušalci, ki odgovarjajo na ankete ali pustijo komentar. Seveda imamo tudi zveste poslušalce, to so predvsem prijatelji, ki si vzamejo čas, da prisluhnejo oddaji, in večkrat nam dajo tudi kako povratno informacijo o tem, kako je bilo, kaj je bilo dobro, kaj lahko še izboljšamo, in podobno.

tehnologije, informatike in omrežja ni tuje. Pri snovanju oddaje *Radio Vérité* so dragocena pomoč in dejansko je toliko bolj navdihujoče dejstvo, da imajo možnost poglobiti in nadgraditi svoj talent in znanje.

Prisotni ste tudi na Youtubu in drugih družbenih omrežjih. Mislite, da je ta dober način, da vključite tudi mlajše poslušalce?

Ja, sicer želja je, da z družbenimi omrežji mlajše poslušalce vključimo in nagovorimo k samemu poslušanju radia. Seveda je bil razvoj interneta in družbenih omrežij eksponencialen, a ne moremo mimo tega, da je informativna vloga radia še vedno zelo velika. Radio še vedno zmore programsko raznolikost na področju informiranja, izobraževanja, glasbe, razvedrila... Kar se spreminja, pa so sredstva, s katerimi lahko nagovorjamo mlajše generacije, ki se že rojevajo v dobi interneta, da se navdušijo za poslušanje radijskih postaj in sporedov.

Zdaj se bo začela nova sezona vaše oddaje. Ste že pomislili na nove ideje in izzive?

O tej novi sezoni smo začeli razmišljati že ob koncu prejšnje. Med poletjem smo imeli prenovitvena dela v studiu. Razmišljamo o tem, da bi tudi nekaj tehniške opreme posodobili. Kar pa se tiče strukture same oddaje, poleg tega, da bomo ohranili naši dve stalni rubriki, načrtujemo, da bi v vsaki oddaji imeli gosta, da bi tako z intervjuji in pogovori o različnih temah obogatili oddajo. Želja je tudi, da pridobimo kakega novega mladega sodelavca, ki bi se preizkusil na radiu, za mikrofonom ali pa za mešalno mizo. Izziv za nas pa je ta, da bi tudi svojo osnovno znanja nadgradili s kakim tečajem ali s pomočjo koga, ki se z radiom ukvarja profesionalno in bi bil pripravljen svoje znanje deliti z nami, ki se kot ljubiteljski radijski voditelji želimo malce bolj izpopolnjevati.

Samuel Devetak

Jakob Leopoli, Ilaria Bergnach in Miha Kovic

začela pred poldrugim letom. Že pred tem sem se ekipi slovenskih oddaj Radia Spazio sicer pridružila s Carlotto Nanut. Skupaj sva vodili oddajo *Prazne buče močno donijo*. Nato pa sta k radiu pristopila še Jakob Leopoli in Miha Kovic z oddajo *Mihec in Jakec show*. Po eni sezoni pa sem se jima pridružila še jaz in takrat je nastala oddaja *Radio Vérité*.

Kdo vodi oddajo in zakaj ste se odločili, da se boste podali na to pot?

Oddajo vodimo jaz, Jakob in Miha. Občasno se nam pridružita še Tamara Peteani, ki ima svoj kotiček o slovenskem jeziku in slovnici, in Federico Ivone s športno rubriko. To sta naša glavna notranja-zunanja sodelavca. Odločili smo se, da se podamo na to pot, potem ko smo se vprašali, "kaj če bi imeli eno oddajo vsi trije skupaj?" In potem smo dejansko začeli snemati. Seveda se moramo zahvaliti tudi celotni ekipi slovenskih programov Radia Spazio, ki nam je dala možnost in priložnost, da smo stopili na to pot in se lahko preizkusimo za mikrofonom.

Ime je tako, ker posnetka dejansko nikoli ne postproduciramo, nič ne popravimo. V oddaji smo pač mi. Resnično *véritéjski*. Posledično je prišlo tudi do tega, da je naš moto postal "ničesar ne režemo".

O čem govorite med oddajo in kako poteka (ponavadi)? Imate tudi goste?

V oddaji se navadno pogovarjamo o marsičem. Vse je seveda vezano predvsem na sodobno dogajanje, na zamejsko stvarnost ter delovanje društev in organizacij v našem okolju. Vse skupaj pa izgleda kot sproščen klepet treh prijateljev, tudi ker želimo poslušalce predvsem kratkočasiti ob ponedeljskih zvečer. Obenem podajamo informacije, ki so za poslušalce lahko zanimive. Oddajo bogatita tudi rubriki z našima sodelavcema, Tamaro in Federicom. Občasno pa imamo tudi kakega gosta, ki se nam pridruži po telefonu ali pa ga povabimo v studio.

Kakšen je odziv publike?

Za zdaj je dober. Ricimo, da odkar smo prisotni na Youtubu in Instagramu,

Povratna informacija, pohvala in tudi konstruktivna kritika so zelo v pomoč, da se lahko izboljšamo pri vsaki oddaji.

Kot pripadniki mlajše generacije ste tudi dobro tehnološko opremljeni in usposobljeni. Med drugim – v sodelovanju s KC Lojze Bratuž – predvajate v živo po Facebooku Poletna srečanja pod lipami...

Tako je. Dejansko snovanje in snemanje oddaje prenašamo tudi v živo na našem Youtube kanalu *Radio Vérité*. Zdaj pa sodelujemo tudi, kot omenjeno, pri prenosu v živo *Srečanj pod lipami*. Poleg tega, da smo tehnološko opremljeni, da lahko sploh opravimo karseda kakovosten prenos, imamo tudi ekipo mladih in obetavnih tehnikov in informatikov. Poleg Daniela Peteanija in Guglielma Fratija, ki sta se kot tehnika izkazala že pred nekaj leti, so se jima v prejšnji sezoni *Radia Vérité* pridružili še Salvatore Andaloro, Riccardo Riccio, Nicola Grauner in Maurizio Grillo. Vsi so še dijaki na tehniškem zavodu Jurij Vega, kar dejansko tudi pomeni, da jim področje tehnike,

Obvestila

Športna sezona 2020/21 pri **Šz Soča** v Sovodnjah: splošna motorika (letniki 2012-2016) ponedeljek in petek od 15. do 16. ure (Rok Černe in Luca Milocco), začetek 18. sept. Miniodbojka/S3 in U13 (letniki 2008-2011) ponedeljek in petek 16-17, sredi 15.30 - 17.00 (Luca Milocco in Rok Černe), začetek 18. sept. Dekleta U15/17 (2004-2007) ponedeljek in sredi 17 -19, petek 18.30-20.00 (Luca Milocco). Dekleta U19 (2002-03) ponedeljek in sredi 19-21, torek 20.30-22 in petek 20-21.30 (Luca Milocco). Dečki U15 (letniki 2006-2008) torek od 18. do 20. ure, sredi 16-18 in petek 17-18.30 v Sšc M. Špacapan v Go (Ivan Markič). Dečki U17/ U19 (letniki 2002-05) ponedeljek, sredi in četrtek od 18. do 20. ure v Sšc M. Špacapan v Go (Lucio Battisti in Matej Juren).

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič vljudno vabita v četrtek, 24. septembra 2020, ob 20.30 na Srečanje pod lipami, ki bo tokrat potekalo v sklopu socialnega tedna. Gost večera bo generalni konzul RS Vojko Volk. Ob 30-letnici prvih demokratičnih volitev v Sloveniji se bo z gostom pogovarjal prof. Adrijan Pahor.

Sožalje

Ob izgubi drage mame in none **Milke Tomažič vd.** **Terčič** izrekata števerjanska sekcija Slovenske skupnosti in svetniška skupina SSK sinovoma Branku in Marku Terčiču z družinama ter vsem svojem in sorodnikom občuteno sožalje.

RADIO SPAZIO

vrata proti vzhodu

(od 25. septembra do 1. oktobra 2020)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 25. septembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.
Sobota, 26. septembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja

v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilljskem narečju.
Nedelja, 27. septembra ponovitev oddaje Okno v Benečijo.
Ponedeljek, 28. septembra (v studiu Ilaria Bergnach, Miha Kovic in Jakob Leopoli): Radio Ve'rite'.
Torek, 29. septembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem
Sreda, 30. septembra (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Sv. Hieronim, antični Primorec. Izbor melodij.
Četrtek, 1. oktobra (v studiu Andrej Bavcon): Četrkov večer z glasbo - Zanimivosti obvestila in humor.

Draga Mateja in Mirko,
ko se majhno dete rodi, življenje smisel dobi,
naj bo **AMELIJA** zdrava in vesela, da kdaj ponoči vama bi pela...
Uživajte vsak skupen trenutek na tej novi čarobni poti,
zato iskrene čestitke iz srca,
pa bodita čudovita ji starša oba!

Vsi komelovci

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabijo na slovesnost podelitve

16. PRIZNANJA KAZIMIR HUMAR

Priznanje prejme **DAMJAN PAULIN** za dolgoletno nesebično delo v korist naše skupnosti

ČETRTEK, 1. OKTOBER 2020, OB 20.30
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Draga Mateja in Mirko,
rodila se je vajina sreča,
zdaj čuvajta jo skrbno.
Je rožica dehteča,
v ljubezni vas družila bo.

Dobrodošla, **AMELIJA!**
PD Vrh Sv. Mihaela

Lahkotno igriv bil kot čričkov je petje
prihod tvoj. Zazibal je v pozno poletje
mamico in očka, ki pesem veselja
sta novo spoznala ob tebi, **AMELIJA.**

Z mamico Matejo in očkom Mirkom delimo srečo Ninko, Melita,
Andrej in Tanja ter Ivana in Matteo

AMELIJIN ubrani glas
ogrel je srca prav vseh nas.
Naj prepeva si vse dni
in mirno spančka vse noči.

Iskrene čestitke, Mateja in Mirko!

Bodeče Neže

V mladi družinici glasbenikov Mateje Černic in Mirka Ferlana je zazvenela nova drobna nota, **AMELIJA**. S srečnima mamico in očkom, svojima dragocenima sodelavcema, se veselijo vsi iz

Kulturnega centra Lojze Bratuž.

GABRJE Večer o gospodarskem razvoju

Podjetniki naj vlagajo svoj trud tudi v ovrednotenje ozemlja

Sovodenjska in doberdobska sekcija SSK ter svetniška skupina Korenine in bodočnost v sodelovanju s Slovenskim deželnim gospodarskim združenjem so organizirale v torek, 14. septembra, na sedežu KD Skala v Gabrjah javno srečanje na temo Gospodarski razvoj našega teritorija. Gostje večera so bili predsednik SDGZ Robert Frandolič, podpredsednik Marko Petelin in direktor Andrej Šik, v imenu doberdobske sekcije SSK pa je pozdravil odv. Marko Jarc. Po uvodnem pozdravu tajnice sovodenjske sekcije SSK Martine Šolc je Frandolič spregovoril o prizadevanjih SDGZ pri spodbujanju podjetniško-gospodarskih pobud, namenjenih predvsem razvoju našega ozemlja: "Brez razvoja ozemlja, na katerem živimo in delujemo, je podjetništvo nemogoče". Združuje štiti interese posameznih včlanjenih podjetij, obenem pa posveča veliko pozornosti tudi temam, s katerimi se podjetniške organizacije navadno ne ukvarjajo. Pred petimi leti so se odločili za novo strategijo delovanja, osredotočeno na razvoj ozemlja in na povišanje upravno politične moči. Sodelovanje z drugimi organizacijami na deželni

in državnem nivoju je po Frandoličevem mnenju najboljša osnova za rast in razvoj. Združuje goji dobre odnose tudi s slovenskimi stanovskimi organizacijami in s predstavniki manjšin na Koroškem, Madžarskem in Hrvaškem. Trenutno se ukvarja z uresničitvijo projektov na treh glavnih področjih: v zelenem gospodarstvu, v digitalizaciji in infrastrukturah ter v ohranjanju evropskega stila življenja. Po besedah Roberta Frandoliča morajo podjetniki ta zgodovinski trenutek izkoristiti, biti proaktivni in finančna sredstva primerno vlagati v razvoj našega ozemlja, velikokrat pa pri nas popolnoma primanjkujejo podjetniška miselnost, iniciativa in primerna izobrazba. Petelin je omenil raziskavo SLORI-ja, ki je orisala značilnosti naših podjetij. Gre za manjša, družinska podjetja, ki velikokrat nimajo uslužbencev ali jih imajo največ pet in pri katerih je zelo občuteno pomanjkanje dobrega nivoja izobrazbe. Večina podjetnikov je npr. prepričana, da znanje angleškega jezika ni potrebno, in nima nobenega strateškega načrta za rast svoje dejavnosti. Glede novih delovnih in življenjskih navad ljudi je Frandolič

prepričan, da moramo v naših krajih korenito izboljšati internetno povezavo - ta potreba je prišla še posebno do izraza v obdobju epidemiološke krize: "Prihodnost je v takih infrastrukturah, ki bodo omogočale boljše življenje, učenje in delo z doma. Če v naših vaseh ne bodo zagotovljene primerne infrastrukture, se bodo

jedi slovenskih restavracij na dom. Marko Petelin je govoril tudi o šolanju na razdaljo. Digitalizacija je pomembna tudi v šolstvu, zaradi tega sta SDGZ in ZKB Trst - Gorica s posredovanjem Deželne komisije za slovensko šolstvo in s pomočjo ravnateljev šol postala pokrovitelj projekta Digitalna šola. Petelin

didaktičnega gradiva, izmenjave dobrih praks in interaktivnih stikov v didaktičnem procesu. V času koronavirusa so pobudniki razvili spletno platformo, na katero so naložili vsebine v slovenskem jeziku za digitalno izobraževanje učnega osebja. K projektu je pristopila tudi Arnes, slovenska organizacija za digitalno

ki je na torkovem večeru spregovoril o najnovejših davčnih olajšavah pri investicijah na področju gradbeništva oz. energetske in ekološke sanacije zgradb. Za pridobitev davčnih olajšav so potrebni trije akterji: tehnik, banka in obrtnik, vse tri skuša SDGZ združevati in ob tem ustvarjati sistem jasnih smernic za končne uporabnike. Med cilji združenja je tudi pridobitev večje politične in institucionalne moči, zato je Šik spodbudil prisotne podjetnike, naj se včlanijo v združenje, saj samo z večjim številom članov lahko SDGZ pridobi svojega, slovenskega predstavnika v trgovinski bornici, poleg tega pa bodo v združenju dobili kakovostne storitve. Na koncu večera je Frandolič povedal, da mora naše ozemlje postati prepoznavno in vabljivo. Naša skupnost žal ne zna ovrednotiti posameznih podjetniških pobud, sami podjetniki pa večkrat nimajo primerne izobrazbe in želje po spremembi, niso pripravljeni tvegati. Združuje skuša ustvariti sodelovanje med podjetniki, da bi se ustvarili zaupanje, izmenjava koristnih informacij in priložnosti za skupno vlaganje v ozemlje.

Kat

Andrej Šik, Robert Frandolič in Marko Petelin

mladi selili drugam. Naše vasi morajo postati 'smart', 'inteligentne' vasi, drugače bo vrednost naših hiš upadla". Tudi potrošniške navade ljudi so se tako spremenile in naša podjetja bi morala biti na to bolj pozorna, ustvarjati bi morala spletne trgovine in nuditi spletne storitve. V zvezi s tem je SDGZ v času koronavirusa zasnovalo projekt oddoma.it oz. spletno stran za dostavo

je navzočim navdušeno razložil, da je projekt nastal, da bi slovenskim šolam in družinam omogočil uspešno šolsko delo ter da bi se šole opremile tudi za primere, ko bi bile tradicionalne oblike pouka v razredu neizvedljive. Šole morajo izkoristiti vse prednosti, ki jih ponuja tehnologija, šolanje mora biti kakovostno, zaradi tega je potrebno imeti možnost hitrega prenosa in deljenja

izobraževanje, saj ima združuje odlične odnose z ustanovami, stanovskimi in gospodarskimi organizacijami v matični domovini. SDGZ se zavzema tudi za ustvarjanje dobrih odnosov in sodelovanja med šolskim svetom in podjetniki. S konkretnimi projekti v zelenem gospodarstvu se pri SDGZ še posebno ukvarja direktor Andrej Šik,

TRG EVROPE Razglasitev zmagovalcev arhitekturnega natečaja

"Živ trg", korak naprej v skupnem načrtovanju prostora

Sredi Vecchietovega Smozaika na Trgu Evrope sta župan mestne občine Nova Gorica Klemen Miklavič in goriški župan Rodolfo Ziberna 17. septembra razglasila imena zmagovalcev mednarodnega idejnega natečaja za prenovo Trga Evrope in urbano ureditev obmejnega območja. Na prvo mesto se je uvrstil arhitekturni studio BAN Baglivo Negrini iz Rima in si prislužil nagrado v višini 25.000 €. V povzetku projekta piše, da je projekt za Trg Evrope "oblikovan kot mreža, v kateri se nekateri elementi premikajo vertikalno. To je živ trg, ki se premika podobno kot odrski stroj in ustvarja različne vrste prostora. Moduli so pomične platforme, ki se dvigajo ali spuščajo in postanejo: sedeži, mize, trg, oder, v katerih so senčniki in ležalniki. Trg predstavlja Evropo številnih obrazov, ki pa so se pripravljene usklajeno gibati". Sam Trg Evrope pa naj bi bil streha muzeja Epicenter. "Stavba ima osrednje jedro, v katerem so predvidene tri glavne funkcije: stalni razstveni prostor, občasni razstveni prostor

in konferenčna soba. Vse tri prostore je možno združiti in jih izprazniti". Žirija je prepričana, da ima ta projekt "močan in jasen vizualni učinek z vbočeno obliko, ki spominja na stabilno točko ravnotežja. Enostavna, vendar značajna oblika se spontano ponuja za zblíževalni, večnamenski prostor za druženja - simbolična vrednost je poudarjena, sočasno interpretira še vedno prisotne spomine, a je obenem odprta v prihodnost". Stavba železniške postaje ostaja kot naravno ozadje, obdaja jo krivulja nove strukture v ospredju. Tudi ta stavba je aktivno vpeta v preoblikovanje okoliškega konteksta, kar je jasno nakazano s predstavljenimi urbanističnimi možnostmi na priloženih skicah. Skice izrecno kažejo primerno in prepričljivo strategijo v razmerju do območja proti Novi Gorici kot tudi do širšega čezmejnega območja. Po mnenju žirije je projektna ideja rimskih arhitektov Carmela Bagliva in Laure Negrini izjemno pozitivna, tudi zato ker ponuja "možnost enostavno

izvedljivega prilaganja, tako strukturnega kot funkcijskega". Projekt "rešuje tako simbolične kot funkcijske zahteve natečaja in ponuja obširne možnosti za razvoj". Drugo nagrado sta osvojila mlada francoska arhitektka Paul Vincent in Anthony Benarroche, tretjo pa studio Sadar+Vuga iz Ljubljane.

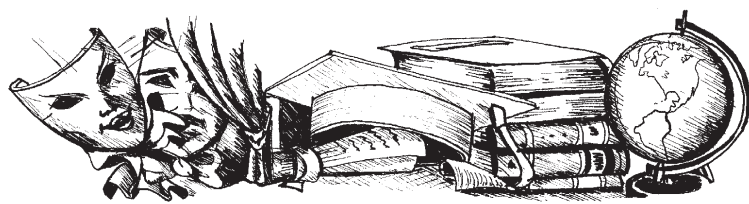
Iz 18 različnih držav s štirih različnih celin je prispelo 56 projektov, v fazo ocenjevanja jih je prešlo 54, še največ iz Italije (19), nato Slovenije, Španije in Francije, pa celo iz Ugande, Rusije in Japonske. Mednarodna žirija je izbrala dela, ki po mnenju njenih članov najbolje predstavljajo

idejo novega skupnega čezmejnega ozemlja, sešitega z evropsko in kulturno nitjo, ki pripomore h kandidaturi Nove Gorice in Gorice za Evropsko prestolnico kulture 2025. Zamisel o natečaju se je porodila ravno v okviru kandidature. Pri njenem udejanjenju so sodelovali obe občini, združenja arhitektov, zunanji strokovnjaki,

Mednarodna zveza arhitektov (UIA) in EZTS GO, ki je vodil postopek. Tik pred razglasitvijo zmagovalcev je Miklavič izjavil, da je bil arhitekturni natečaj "prvi korak v urbani razvoj pozabljenega, zabrisanega območja med obema mestoma in

odločen korak v smeri ambicije enotnega urbanega prostora Nove Gorice, Gorice in Šempetra. S tem se začena neko novo obdobje prostorskega razvoja, ki je logična faza v spremembi političnega sistema po vstopu v EU in po odstranitvi ovir ob vstopu v Schengen. Obdobje prvega vala epidemije koronavirusa nam je pokazalo, kako zelo je prepleteno življenje obeh Goric. Zato je čas za naslednji korak, to je skupno načrtovanje na področju urbanizma. To bo predstavljalo vezno tkivo med dvema po izgledu tako različnima urbanima prostoroma". Zanimanje arhitektov in predlogi potrjujejo, da je posebnost obeh Goric, ki se zlivata v enotno urbano območje, prepoznavna ne samo v Evropi, ampak tudi po vsem svetu. Ziberna je poudaril, da je ekonomske in socialne krize možno premagati z novim upanjem, novimi priložnostmi razvoja in rasti. Projekt oblikovanja Trga Evrope in čezmejnega območja naj bo simbol rojstva nove Evrope. Predsednik EZTS

GO Matej Arčon je poudaril, da so z izbrano zmagovalno rešitvijo dobili idejni prospekt, ki je finančno izvedljiv, predvsem pa bo še bolj okrepil vlogo EZTS GO kot ključnega povezovalnega člana med občinama. Izvedba projekta bo "velika dodana vrednost pri kandidaturi za EPK in še boljše povezovanje ljudi z obeh strani na skupnem enotnem prostoru obeh mest. Umetniška vodja kandidature EPK2025 Neda Rusjan Bric je dejala, da je Trg Evrope simbolno in materialno središče kandidature, Epicenter pa je zamišljen kot izjemno sprejemno in razstavno središče na meji med dvema državama. "Kraj, kjer se bodo soočale misli, kjer bodo zrcalene zgodbe o preteklosti postale temelj za evropsko prihodnost. Pa tudi vstopna točka za obiskovalce, ki bodo prihajali v mesti in regijo". Arh. Tomaž Kancler je podčrtal, da predstavljeni rezultati natečaja "umeščajo mesti na arhitekturni zemljevid sveta", njegov kolega Luciano Lazzari pa to, da so projekti pokazali "očaranost in prisrčen pomen predstavljene teme".

Loga vas ob Vrbskem jezeru, 8. 9. 1920 – Kamnik, 8. 9. 2020

Natanko po 100 letih ponovno na odrskih deskah igra Plebiscit

V torek, 8. septembra 2020, je Športno in kulturno društvo Sela pri Kamniku na kamniškem župnijskem vrtu natanko po 100 letih izvedlo prvo ponovitev enodejanke z naslovom Plebiscit. Leta 1920 jo je na počitnicah ob Vrbskem jezeru napisal mladi teolog, umetnostni zgodovinar, pisatelj, kritik in poznejši diplomat dr. Izidor Cankar (1886–1958), in sicer v okviru propagandnih prizadevanj prepričati Korošce, da bi čez dober mesec dni množično glasovali za priključitev k mladi južnoslovanski državi – Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS). Avtor je tedaj sam režiral igro, pred prvo in do pred nekaj dnevi tudi edino izvedbo pa je imel še propagandni govor v prid jugoslovanski državi. V Kamniku je ljubiteljska gledališka skupina iz Sel pri Kamniku igro izpeljala pod režijsko taktirko Andreje Humar Gruden, in sicer v sklopu prireditve ob obeležitvi 100. obletnice koroškega plebiscita. V Cankarjevi igri, dogajanje katere poteka dva dni pred glasovanjem, se prepletata dve zgodbi – aktualna politična in ljubezenska: prva predstavi neetično delovanje nemčurjev, ki

so si s podkupovanjem, grožnjami in lažno propagando prizadevali Korošce prepričati za glasovanje proti priključitvi h

in samostojnost, kar je omogočalo njuno skupno prihodnost. Pomenljiv je seveda epilog igre, saj se konča z razglasitvijo

razstavo Tam pri Celovcu ... Koroški plebiscit 1920 v literaturi in glasbi, ki je prav tako od 8. 9. 2020 dalje na ogled v rojstni hiši generala

zaposlena v Medobčinskem muzeju Kamnik, na kratko predstavlja dogajanje v mesecih pred plebiscitom ter šest pomembnih

z besedami "Rešite naše Gosposvetsko polje"! Lovro Kuhar – Prežihov Voranc (1893–1950), tudi Korošec, z delom Požganica, Franc Ksaver Meško (1874–1964), duhovnik, pesnik in pripovednik, ki je služboval v mnogih koroških krajih, po plebiscitu pa je bil pregan iz Koroške. Dr. Izidorja Cankarja (1886–1958) spoznamo kot umetnostnega zgodovinarja, pisatelja in diplomata ter avtorja enodejanke Plebiscit. Lovro Horvat (1863–1938), doma z Bistrice v Rožu, je bil nadučitelj, zbiratelj ljudskih pesmi in zborovodja, ki se je po plebiscitu umaknil iz Koroške in se ustalil v Kamniku ter med drugim zapisal vsem znano pesem Kje so tiste stezice. Šesti v vrst predstavljenih, Pavle Kernjak (1899–1979), doma iz Št. Ilja ob Dravi, je bil tudi zborovodja, pa organist in skladatelj, čigar pesmi Mojcej, Katrca, Mi smo pr' Dravc' doma in Rož, Podjuna, Zila se vedno ganejo vsakega zavednega Slovenca doma in po svetu. Razstava bo odprta do 10. 10. 2021, ko se izteče obeleževanje 100. obletnice koroškega plebiscita. Maistrova rojstna hiša vljudno vabi!

Mojca Jenko

Izidor Cankar: Plebiscit - razglasitev rezultatov glasovanja. (© Mojca Jenko)

Igro in razstavo si je s svojo gospo prišel ogledat tudi predsednik Državnega sveta Republike Slovenije Alojz Kovšca. Po razstavi je visoka gosta popeljala avtorica razstave Alenka Juvan.

Kraljevini SHS; protagonist ljubezenske pripovedi pa sta mlada zavedna Slovenca, katerima je zvižčno uspelo odplačati dekletov dolg nemškutarskemu gospodarju ter si s tem priboriti neodvisnost

rezultatov plebiscita, seveda v prid zedinjenemu slovenskemu etničnemu prostoru v okviru Kraljevine SHS. Kamničani pa obeležujejo 100. obletnico koroškega plebiscita tudi s priložnostno

Slovenski in nemški propagandni material, namenjen plebiscitarnemu odločanju. (© Mojca Jenko)

Rudolfa Maistra (1874–1934), domoljuba, pesnika in bibliofila, zaslužnega, da je po koncu 1. svetovne vojne Kraljevini SHS pripadla tudi Južna Štajerska. Zanimiva in zelo poučna razstava, katere avtorica je univ. dipl. slavistka Alenka Juvan,

intelektualcev, ki so bili tako ali drugače povezani s Slovenci na Koroškem. Dr. Angela Piskernik (1886–1967), koroška rojakinja, je predstavljena kot doktorica naravoslovja in narodna delavka, ki je enega svojih agitatorskih govorov končala

SLOGI Ob 100-letnici gledališke revije Maska

Spletni ogled prvega gledališkega časopisa

Pri Slovenskem gledališkem inštitutu (SLOGI), javnem državnem zavodu, ki domuje v Ljubljani in skrbi za razvoj gledališke kulture in promocijo gledališke umetnosti, so se odločili, da ob letošnji stoletnici izida prvega slovenskega gledališkega časopisa Maska objavijo revijo na spletu. Na tak način si jo lahko vsakdo ogleda in spozna njene vsebine. O njeni ustanovitvi v burnih zgodovinskih časih ter njenih naslednikih je izčrpen zapis prispevala višja bibliotekarka Katarina Kocijančič. Njen zapis je objavljen na spletni strani SLOGI-ja. Iz njega je povzeta ta vsebina. Maska, podnaslovljena, "gledališka revija", je začela izhajati v jeseni l. 1920. Izdajal jo je ljubljanski pododbor Udruženja gledaliških igralcev SHS. Njen nastanek je povezan prav z ustanovitvijo te stanovske organizacije. V njej je živahno sodeloval tudi vsestranski gledališki umetnik Rade Pregarc (1894–1952), član ljubljanske

Drame. S soigralcem Silvestrom Škerlom (1903–1974) sta postala urednika te prve slovenske in jugoslovanske gledališke revije. Oba sta bila po rodu Tržačana. Pregarcu je uspelo zanj pridobiti veliko sodelavcev, podpornikov in bralcev. Vanjo so članke pisali pomembni gledališki publicisti, kritiki in kulturniki. Že v prvi številki revije je npr. pravnik in publicist Viktor Vovk pisal o raznolikem gledališkem dogajanju v Narodnem domu v Trstu in o požigu stavbe 13. julija 1920, ki ga je z vso krutostjo zagrešila fašistična roka. Režiser Josip Šest je v nadaljevanjih pisal teatrološko razmišljanje O igralčevi individualnosti, razpravo o moderni režiji pa režiser in igralec Milan Skrbinšek, ki je prispeval tudi članke o igralcu Antonu Verovšku. Sodelavec revije je bil tudi France Bevk, ki je prispeval zapis o Otonu Župančiču kot dramaturgu. O odrskem jeziku je pisal klasični filolog prof. Ivan

Koštal, o glasbi pa dva poznejša skladatelja Mirko Logar in Matija Bravničar. Pregled ljubljanske dramske sezone je napisal Fran

Albreht, o prvi sezoni slovenskega gledališča v Mariboru Gustav Strniša, Stanko Majcen pa o recitaciji in umetniški besedi. Vsaka številka je vsebovala tudi poročila o delovanju pododborov igralskega združenja, in sicer tržaškega, mariborskega, beograjskega, zagrebškega in drugih. Revija Maska je pripomogla k spoznavanju gledališke in splošne kulture hrvaškega, srbskega, hercegovskega, črnogorskega in makedonskega ozemlja.

Članke so prispevali kolegi in gledališki kritiki ter pisci iz drugih jugoslovanskih gledališč, navadno neprevedene, in celo v cirilici. Začetno navdušenje nad srečnim razvojem narodov, združenih v novi državi, se je kaj kmalu poleglo. Huda udarec je bil požig Narodnega doma v Trstu. Z rapalsko pogodbo se je na novo ustanovljena Kraljevina SHS odrekla velikemu delu zahodnega slovenskega ozemlja. Vidovdanska ustava je poleti 1921 dokončno uzakonila podrejeno vlogo Hrvatov in Slovencev in dominantno vlogo Beograda. Dogajanje na politični ravni je vplivalo tudi na delovanje ljubljanskega gledališča. Šlo je za obdobje stavk (v ospredju je bil boj za višjo raven slovenskega gledališča; preveliko število premier je izčrpavalo slabo plačani igralski ansambel, uprava je zaposlila ruske igralce in jih plačevala mnogo več kot domače), tudi z željo doseči podržavljenje gledališč v Mariboru in Ljubljani. Vse se je končalo spomladi l. 1921,

ko je igralsko združenje sodelovalo pri preprečitvi nove privatizacije. V tem boju je bil stalno aktiven Rade Pregarc, takratni predsednik ljubljanskega pododborja, na drugi strani pa tudi Pavel Golia, eden največjih zagovornikov angažmaja ruskih gledališnikov v ljubljanskem gledališču. Oba sta dovršen del prve svetovne vojne preživela kot vojaka in ujetnika na Ruskem, oba sta se navdušila nad ruskim gledalištem in načinom igre Stanislavskega. Kljub temu sta se idejno razšla. Zaradi vseh spletkarjenj je razočarani Rade Pregarc zapustil Ljubljano in šel v splitsko gledališče. Za njim je predsedstvo gledališkega združenja prevzel Anton Cerar Danilo (1858–1947). S Pregarcem odhodom se je začel tudi zaton Maske. Izšla je le še dvakrat. Deseto številko je skoraj v celoti napisal Danilo, ki je imel veliko zaslug za uspešno izvedeno podržavljenje gledališča. Po l. 1921 so izhajali le gledališki listi. Od l. 1934 do

1940 je Niko Kuret izdajal Ljudski oder, ki je bil zaradi katoliške usmerjenosti po vojni odrinjen v pozabo. L. 1963 so sodelavci Slovenskega gledališkega muzeja zasnovali Dokumente. Izhajali so kot polletnik, z leti pa so prešli v knjižno zbirko. Do l. 1975 se je nabralo pet zvezkov. L. 1995 je izšel zbornik O zgodovini gledališča. L. 2001 so se gledališke raziskave preimenoval v Teatrološke raziskave, l. 2008 pa je začela Akdemija za gledališče, radio, film in televizijo izdajati revijo za teorijo scenskih umetnosti Amfiteater, ki je izhajala neredno, od l. 2015 pa v sozaložništvu s Slovenskim inštitutom izhaja kot polletnik. Od l. 1966 do l. 1999 je izšlo 55 številčk revije Lutka. L. 1985 je spet izšla prava gledališka revija, Zveza Kulturnih organizacij Slovenije je namreč začela izdajati revijo Maske. Na začetku 90. let prejšnjega stoletja se je revija preimenovala v Masko in doslej je izšlo 35 številčk.

IK

Ob 100-letnici rojstva in 10-letnici smrti tudi na Tržaškem znanega pesnika in duhovnika je izšla spominska knjiga Stanko Janežič – Graditelj in sejalec miru

Pred sto leti, 4. avgusta 1920, na Pavlovskem vrhu v bližini Ormoža rojeni pesnik, prozaist, teolog in duhovnik Stanko Janežič je zapustil vidne sledi tudi na Tržaškem in Goriškem. Po maturi v Mariboru in bogoslovnih študijih v Ljubljani je po drugi svetovni vojni živel v Italiji, kjer je bil v slovenskih kulturnih in cerkvenih krogih znan po svoji vsestranski dejavnosti. Svoje duhovništvo je leta 1945 začel v župnijah Prosek in Kontovel, nato je dalj časa živel in deloval v Mačkovljah. Ves čas se je živahno povezoval z mladino pa tudi izobraženci. Sodeloval je na številnih kulturnih prireditvah, objavljali pesmi in črtice v tedanjih zamejskih revijah in bil med drugim sourednik nekdanje tržaške revije Most in še vedno izhajajoče revije Mladika. Leta 1954 je odšel v Rim, kjer je nadaljeval študij na Papeški univerzi Gregoriana in na Vzhodnem inštitutu. V slovenskem prostoru je bil pomemben pobudnik povezovanja različnih krščanskih Cerkev, o čemer priča tudi njegovo urejevanje ekomenskega zbornika Kraljestvo božje od leta 1957 naprej, ki ga je pozneje v novi obliki pod naslovom V edinosti urejal tudi, potem ko se je leta 1969 vrnil v Slovenijo in postal profesor za osnovno in ekumensko bogoslovje na teološki fakulteti v Mariboru

in pozneje tudi v Ljubljani. Umril je pred desetimi leti, 8. septembra 2010, v Mariboru, pokopan pa je v Svetem Miklavžu pri Ormožu sredi domačih Slovenskih goric. Ob stoletnici Janežičevega rojstva in desetletnici njegove smrti je pri Kulturnem društvu Prasila v Središču ob Dravi izšla obširna spominska knjiga Stanko Janežič – Graditelj in sejalec miru, ki obsega kar 260 strani. Napisala oziroma sestavila jo je leta 1984 rojena komparativistka Helena Smec, ki je že leta 2014, pod naslovom Prleška duša izdala obsežno publikacijo o vzhodnoslovenskih pesnikih in pisateljih skozi čas in prostor. Leta 2018 je ob uspešnem simpoziju o psihologu Martinu Kojcu, ki je živel kot samorastnik in iskalec smiselne poti v življenje v Središču ob Dravi, objavila še monografijo Martin Kojc, most k spoznanju. Tudi njena najnovejša publikacija o Stanku Janežiču je dober prikaz življenja in delovanja tega še vedno velikokrat premalo znanega in upoštevanega idealista, ki je bil resničen graditelj in sejalec miru. Napisal je 13 del s področja teologije, 23 pesniških zbirk, med temi so 4 zbirke pesmi v prozi, in 17 proznih del. Helena Smec piše, da je bil Janežič predvsem lirski pesnik ter ustvarjalec lirске

in pripovedne proze. Njegova besedila so v bistvu enostavna, religiozno spiritualna in velikokrat reflektivno povezana z domoljubnimi čustvi. Za Janežiča je bilo tudi literarno delovanje ena izmed poti, ki vodijo k Bogu. V posameznih poglavjih predstavi avtorica knjige

Stanka Janežiča kot graditelja in sejalca miru in opiše njegovo duhovno rast. Svoje ugotovitve poudari z odlomki iz Janežičevih pesniških, proznih in teoloških besedil, podkrepi pa jih tudi z mnenji nekaterih Janežičevih kolegov in literarnih zgodovinarjev. Za pesnika in teologa Rafka Vodeba je Stanko Janežič "pesnik in mirovnik", za literarnega zgodovinarja Avguština Laha je "človek reda in natančnosti", medtem ko Denis Poniž meni, da

je "Stanko Janežič pesnik razbolelega slovenstva", kar morda najbolj natančno opiše njegovo osnovno literarno in duhovno usmerjenost. Posebno pozornost nameni Helena Smec Janežičevim duhovnim oziroma spiritualnim prizadevanjem, ki jih je vedno znova navidezno lahkotno prelil v številna pesniška in prozna besedila. Književnika Stanka Janežiča je vidno zaznamovalo predvsem njegovo domače okolje. O tem je med drugim zapisal: "Izhajam iz Slovenskih goric, kjer sem zlasti v otroštvu in prvi mladosti doživljal življenje z vesele strani, med veselimi ljudmi, tesno povezanimi z naravo, Bogom in med seboj. Bil sem in sem še vedno poln življenskega optimizma ..." Ni čudno, da so Prlekija in njeni ljudje vidno zaznamovali njegova literarna prizadevanja tudi v času, ko je živel na Tržaškem. Prlekijo občuti skorajda idilično, čeprav se zaveda tudi senc, ki lebdijo nad pokrajino in usodami njenih prebivalcev. Mnoge Janežičeve pesmi so pravzaprav hvalospevi o domači zemlji in njenih prebivalcih: "Tu sem se rodil. Na tej lepi zemlji. Ni lepšega kraja na svetu. Tu vidim vse ..." Lepe so nekatere Janežičeve pesmi o starših, predvsem o materi, a tudi o očetu. Njegova poezija o domačih praznikih, ljudskih navadah in

pobožnostih se vedno znova zanosno preljuje v molitev k Bogu in v pesem o "ljubezni bivanja". Janežič pa se vedno znova predstavi tudi kot "svetovni popotnik", saj rad potuje na Zahod in na Vzhod. V pesmi Popotnik sveta na primer zapiše: "Včeraj sem bil v Parizu, / danes sem v Rimu, / jutri bom v Moskvi ..." Janežič je bivanjski pesnik. V številnih besedilih išče ravnovesje, resnico in življenjski smisel. Je romar skozi čas in prostor, a tudi štajerski rojak – zemljak in vseeno Ptica selivka, kot pravi v istoimenski pesmi, v kateri kljub drugače običajnemu optimizmu tokrat razbolelo zapiše: "Ves svet je moj dom. / In vendar sem povsod le na tujem." Helena Smec razčleni Janežičeve številne pesniške in prozne zbirke, zaustavi pa se tudi pri njegovih teoloških razpravah in spisih. Omeni njegovo leta 1962 v Trstu v italijanščini napisano disertacijo o ruskem pravoslavnem "starcu", škofu in svetniku Tihonu Zadonskem, ki je leta 2019 izšla tudi v slovenščini pod naslovom Ruski "starec" Tihon Zadonskij. Posnemanje Kristusa v ruski duhovnosti. Janežičeve teološke razprave so tesno povezane z njegovim ekumenskim prizadevanjem za "edinost med brati". Nekoliko manj natančno je

predstavljeno Janežičevo delovanje v času, ko je živel na Tržaškem in v Italiji, kjer je izšlo veliko število njegovih knjig. Omenim naj le prozno zbirko Moji tržaški obrazi. Janežič je prišel leta 1945 v Trst kot mlad begunec in se hitro kot duhovnik vključil v slovensko skupnost in njeno življenje. Tuje pa mu niso bile niti številne begunske usode. V zbirki črtic in novel Med domom in svetom iz leta 1994 piše o posledicah druge svetovne vojne, ki je travmatično zaznamovala usodo slovenstva v drugi polovici 20. stoletja. Mnoge zdomske zgodbe Stanka Janežiča se dogajajo na pragu domovine, v Trstu, a tudi v velikih evropskih mestih, v Rimu, Parizu ali Londonu. Čeprav se avtor ne more vedno otresti črno – belih karakterizacij in različnih posploševanj, zna svoje pripovedi uokviriti v simbolično dojeta pričevanja o pomenu etičnih vrednot. Janežičeve zgodbe so jasne in skorajda preproste, a vendar tudi karakteristični dokumenti slovenske odesijade po cestah slovenskega zamejstva in po blodnjakih industrijske Evrope. Portret Stanka Janežiča kot pesnika, teologa in graditelja miru, ki krasi naslovnico obsežne knjige, je oblikoval akademski kipar Tomislav Blažević.

Lev Detela

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (127)

Dimitri Tabaj

Idrjska kamšt (5. del)

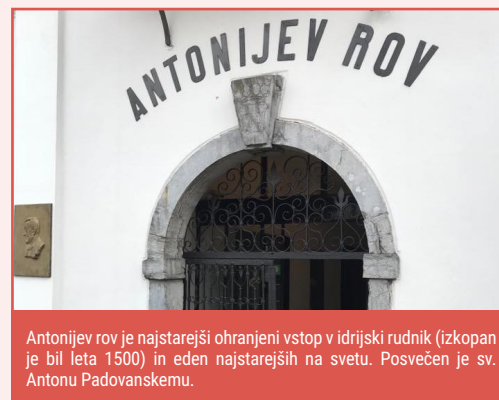
Franjo Baš

Kot rečeno, prof. Franjo Baš, direktor Tehniškega muzeja Slovenije, je na otvoritveni svečanosti imel govor o zgodovinskih vidikih objekta. Vito Hazler, izredni profesor za področje etnologije, je v Slovenski biografiji o Bašu napisal: "Pionirsko je povezoval geografijo, zgodovino, etnologijo in arheologijo v celovitih analizah gospodarskih dejavnosti in kulturnih pojavov. Je soustvarjatelj arhivske, muzejske in konservatorske dejavnosti na Slovenskem pred in po drugi svetovni vojni". Franja Baša (Kamenče pri Braslovcah, 1899 - Ljubljana, 1967) poznamo kot geografa, zgodovinarja, etnologa, arheologa, muzealca, konservatorja in tudi kot velikega rodoljuba. V prvi svetovni vojni se je v strelskem polku bojeval med Piavo in Brento in od leta 1918 do leta 1920 je bil v italijanskem vojnem ujetništvu v Neaplju. Maturiral je z odliko v Kranju (prve dve leti gimnazije je obiskoval v Celju, a zaradi spora s celjskimi Nemci se je preselil v Kranj), nato je študije nadaljeval na dunajski in ljubljanski univerzi. Leta 1925 je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Sodeloval je pri ustanovitvi Geografskega inštituta, Geografskega društva Slovenije in Geografskega vestnika. Leta 1932 je postal ravnatelj Banovinskega arhiva v Mariboru, leta 1939 pa vodja mariborskega muzeja. Takoj po vojni je bil pet let ravnatelj Pokrajinskega muzeja Maribor. Deloval je kot izvedenec v komisijah za vojne zločine, popravke meje in za vojne odškodnine za umetnine, ki jih je okupator oplenil in odpeljal v Avstrijo. Prof. Franjo Baš je bil tudi vodja oddelka za muzeje, spomeniško varstvo in likovno

umetnost, kasneje pa ravnatelj Tehniškega muzeja Slovenije. Je avtor velikega števila publikacij, razprav in strokovnih člankov. Prof. Hazler poroča, da nosi prof. Baš zaslugo za nastanek muzeja rudnika živega srebra in čipkarstva v Idriji, železarstva na Jesenicah, tekstilnega muzeja v Kranju, kovaškega muzeja v Kropi, muzejske zbirke v Železnikih, zbirke o kosarstvu, usnjarstvu in čevljarstvu v Trzinu, Delavskega muzeja na Ravnah na Koroškem. Ob njegovi smrti je v geografskem vestniku iz leta 1967 (št. 1) prof. Roman Savnik napisal: "Bil je med nami izjemna osebnost, ker se je v času vse večje specializacije znanstvenega dela na omejenem prostoru aktivno in samoniklo udeleževal na tolikih področjih in kot intenzivni proučevalec terena v tolikem delu slovenske zemlje kot nihče drugi. Pomembno mesto si je zagotovil tudi kot geograf, ki je proučeval severovzhodno Slovenijo /.../ Predvsem ga je zanimalo življenje ljudi in njih živo ustno izročilo. Zato je toliko pisal o ljudskih krajevnih imenih, stanovanjskih hišah, gospodarskih poslopijih, prirodnih in kulturnih spomenikih, naših narodnih problemih v preteklosti in sedanjosti, naši severni meji, pa tudi o gospodarskih vprašanjih, kot so to socialni problem našega kmeta, turizem itd. /.../ Pogosto se je oglašal s podpisom ali anonimno v dnevnem časopisju, kjer je pisal največ o naši severni meji, boju zanj, o zemlji in ljudeh severovzhodne Slovenije, o krajevnih imenih in drugih aktualnih problemih. Bivanje v Ljubljani mu je obračalo poglede na centralno in zahodno Slove-nijo, kjer je dajal pobude za tehnične muzeje in zbirke na Jesenicah, v Kropi, Bistri, Idriji. O kropskem železarstvu je referiral in pisal v tujini, v Slo-venskem etnografu je objavil študijo o idrijski rudarski hiši".

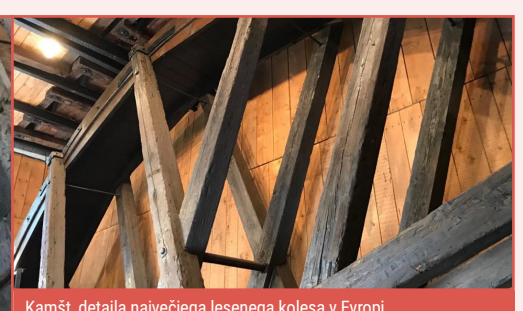
Prof. Franjo Baš, direktor Tehniškega muzeja Slovenije, je na otvoritveni svečanosti, s katero je bila kamšt uradno odprta za ogled 9. oktobra 1954, imel govor o zgodovinskih vidikih kamšti.

Antonijev rov je najstarejši ohranjeni vstop v idrijski rudnik (izkopen je bil leta 1500) in eden najstarejših na svetu. Posvečen je sv. Antonu Padovanskemu.

Kamšt stoji še danes na svojem prvotnem mestu, v lepi in impozantni zidani stavbi v parku Mejca v bližini novejšega dela Idrije, ki je priljubljena točka mnogih rekreativcev. Tudi od zunaj stavba ohranja del nekdanje opreme.

Kamšt, detajla največjega lesenega kolesa v Evropi

NOVA GORICA Bevkovo tridnevje

Poklon ustvarjalni moči plodovitega primorskega avtorja

V sklopu treh dni, posvečenih Francetu Bevku ob 130-letnici njegovega rojstva in 50-letnici njegove smrti, so poleg Sprehoda po dediščini Ljubke Šorli in Franceta Bevka bili še drugi dogodki. Člani goriškega kulturnega kluba so se na dan Bevkovega rojstva in smrti, 17. septembra, poklonili pisatelju na solkanskem pokopališču, na Bevkovem trgu pa je bila ob prisotnosti lepega števila gledalcev različnih starosti bralno-glasbena uprizoritev *Dejanje priznam, a kriva nisem!* Igralci SNG Nova Gorica, Helena Peršuh, Maja Poljanec Nemeč, Arna Hadžialjevič, Patrizia Jurinčič Finžgar, Anuša Kodelja, in gosta Jakob Šfiligoj in Borut Petrovič, so zelo doživeto in s čustveno obarvanostjo interpretirali odlomke iz nekaterih manj znanih Bevkovih del, črtic *Groteska* (1924), *Anuška pred poroto* (1915) in *Avditor* (1919), povesti *Mati* (1929) ter drame *Krivda* (1926 – pod naslovom *Materin greh*). Povezovalna nit vseh je ženska, ki se je za nekaj

pregrešila in to svoje dejanje priznava, a za to, kar se ji je zgodilo, pravi, da ni le ona kriva. Avtorica projekta in režiserka Tereza Gregorič je

Finžgar in Jakob Šfiligoj. Že večkrat sta očarala občinstvo s svojima lepo zvonečima glasovoma, ob pažnji na natančno podajanje besedil in

Škvarč, direktorica Goriške knjižnice Franceta Bevka, ki je predstavila razstavo o življenju in delu Franceta Bevka *V preseku: V tvoj spomin*

(publikacija je ravnokar izšla pri Mladinski knjigi) in spregovorila o bogati pisateljevi knjižni poti, na kateri ne moremo mimo

in pevca Patrizia Jurinčič Finžgar in Jakob Šfiligoj. Ob klavirski spremljavi in avtorski glasbi Anžeta Vrabca sta predvsem mladim poslušalcem, ki se jih je na Bevkovem trgu zbralo lepo število, predstavila Franceta Bevka kot pesnika z izborom del iz njegovega pesniškega snovanja, ki se je sicer sklenilo relativno zgodaj. Med njimi je veliko ljubezenskih, saj znano je, da je imel Bevk kar nekaj ljubezenskih razmerij in tudi nezakonskih otrok; z ženo jih namreč nista imela. Poleg Jurinčičeve in Šfiligoja, ki sta pela posamič in v duetu, je zapel hudomušno pesem o pipi, v kateri je modrost – sicer je vse dim!, Borut Petrovič, ki je nastopil v vlogi povezovalca. Sodeč po pozornem poslušanju in končnem ploskanju, so mladi poslušalci z veseljem spremljali to njim namenjeno, nenavadno predstavitev izbora Bevkovih pesmi, ki si jo je pod naslovom *Pesmi in življenje!* omislila dramaturginja Tereza Gregorič.

Igralci SNG Nova Gorica berejo odlomke iz Bevkovih del

med odlomke vpletla Bevkove pesmi *Umrli je čas* (1915), *Verz* (1915), *Mati govori* (1916), *Dvogovor ljubezni* (1916) ter *Roža skrivnostna* (1920), ki sta jih zelo občuteno izvajala igralka Patrizia Jurinčič

fraziranje. Na klaviature ju je spremljal Anže Vrabec. Izvajanju igralcev je sledil zanimiv pogovor, ki ga je vodila Ana Perne. Na njem so sodelovali Irena

je *moje ime*, pa še literarna zgodovinarja mag. Marija Mercina in dr. Krištof Jacek Kozak, ki sta prispevala svoja zapisa v delu *France Bevk – Od Pestrne do Čedermaca*

Kaplana Martina Čedermaca, Črnihi bratov, Pestrne, Grivarjevih otrok ... Naslednji dan, v petek, 18. septembra, sta na Bevkovem trgu spet nastopila igralca

IK

SNG NOVA GORICA Prvi premieri oz. krstni uprizoritvi v letošnji sezoni

Na oder prihajata Evropa, mati mila in Avgust

Na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica bo v četrtek, 24. septembra, ob 20. uri premiera avtorskega

“oživljanje evropske zavesti” v evropskega voditelja oz. voditeljico in prevprašuje njene psihološke motive in sprožilne dejavnike. Avtorska

hišo, “ki deluje na presečišču sodobnih umetniških praks”. Na malem odru SNG Nova Gorica pa bo v ponedeljek, 28. septembra, ob 20. uri predpremiere predstave *Avgust*, prve predstave v produkciji Studia SNG Nova Gorica. To je novost letošnje sezone, ki želi spodbuditi ustvarjalnost domačega igralskega ansambla. Ustvarjalci naj bi z manjšimi gledališkimi projekti raziskovali njim najljubše gledališke zvrsti. Predstava *Avgust* bo zaživela v režiji Mihe Nemeč. Kot je sam razkril, je njena zamisel nastala v obdobju karantene, ko je bila želja po stiku z drugimi še močnejša. Predstava temelji na pravljici Hermanna Hesseja. Pravljica vsebina prikazuje Avgustovo življenje. Mati mu je ob krstu zaželela, da bi ga morali imeti vsi radi. Njena želja se uresniči, a je le-ta obenem tudi Avgustovo prekletstvo. V predstavi nastopa Maja Poljanec Nemeč. Scena in kostumi so izdelani po zamisli Bjanke Adžič Ursulov, za glasbo in ton je poskrbel Tomi Novak, za odrsko svetlobo pa Peter Uhan.

IK

projekta *Evropa, mati mila* v režiji Tatjane Peršuh, prvič gostje v novogoriškem gledališču. Izhajajoč iz mita o Evropi, lepotic, ki jo je v podobi belega bika ugrabil in zapeljal Zevs, predstava pripoveduje intimno zgodbo ugrabljene deklice, ki je postala mati Evrope, kot jo poznamo iz današnjih dni. Njeni sinovi, zdaj sodniki v podzemlju, so zaplodili naše prednike. Po naših žilah teče kri Evrope in evropska kri. Kaj pa ostaja Evropi? Predstava pooseblja slogan

predstava se opira na grški mit, a vključuje tudi drobce iz sodobnih in manj sodobnih avtorjev. V predstavi igra Ana Facchini. Na posnetkih so glasovi njenih kolegov Petra Harla, Jureta Kopušarja, Maje Poljanec Nemeč, Matije Rupla, Andreja Zalesjaka in Žige Udirja. Sodelujejo plesalci Nebojša Rako, Tilen Jeras, Andraž Jug, Aljoša Möderndorfer, Jošet Taraniš in Dušan Teropšič. Predstava je prva koprodukcija z Zavodom Delak, raziskovalno in umetniško produkcijsko

JEZIKOVNICA (93)

Vladka Tucovič Sturman

Spet dvojina

Križev in težav z dvojino v prejšnji Jezikovnici še nisem izčrpala. Še vedno ne mislim razpravljati o tem, da ima dvojina v slovenščini vse manj domovinske pravice, ker to vsaj za knjižno zvrst ne drži, bolj me skomina zaradi neustreznih dvojninskih oblik, ki jih rabimo, ko govorimo ali pišemo v knjižni slovenščini – pa se tega ne zavedamo. Pojdimo kar neposredno k primerom. Zadnjič sem na radiu slišala, da že “z dvemi kosi kruha” zadostimo dnevnim potrebam po soli, v besedilu znane pesmi še bolj znanega primorskega benda slišimo “med dvemi drevesi”, športna ekipa pa je na lestvici zdrsnila “za dva mesta”. V navedenih primerih gre za dve kategoriji težav z dvojino, in sicer za zamenjevanje dvojine z množino (“z dvemi kosi kruha”, “ste pripravljene pomagati”) in za napačno sklonsko obliko samostalnika srednjega spola (npr. mesto) v imenovalniku in tožilniku dvojine. Zaustavimo se najprej pri tem, da na račun dvojine pogosto nastopa množina. Oblika “z dvemi kosi kruha” namesto “z dvema kosoma kruha” je prevzeta po analogiji z množino: “s tremi/petimi/stotimi kosi kruha”. Orodnik dvojine moškega spola, in to pravilen (“z dvema kosoma kruha”), pač ni enak orodniku množine moškega spola (“s tremi kosi kruha”). Tudi v primeru “med dvemi drevesi” gre za nepravilen orodnik dvojine – naj vas ne zmede predlog “med”; v orodniku namreč ne nastopa vedno zgolj predlog s/z. Da bo orodnik dvojine samostalnika srednjega spola “drevo” pravilen, ga je treba sklanjati takole: “med dvema drevesoma”. Enako velja za druge samostalnike srednjega spola, ki so v orodniku dvojine pogosto napačni. Neustrezno je: “boj med dvemi mesti”, “odmor med dvemi predavanji”, “razlika v okusu med dvemi jabolki”.

Z dvojino srednjega spola je pogosto težava tudi v imenovalniku in tožilniku. Napačna oblika “dva mesta” izhaja iz množine. Če je torej v množini pravilno “tri mesta”, pa v dvojini ni “dva mesta”, temveč “dve mesti”. Enako je z drugimi samostalniki srednjega spola, prav je torej: “dve jabolki/okni/kolesi”, nepravilno pa: “dva jabolka/okna/kolesa”. Verjetno bi se našel kdo, ki bi temu oporekal, češ da je končnica -i v dvojini rezervirana za ženski spol (dve lipi/materi/ženski) – v resnici ni, o tem ste se lahko pravkar prepričali. Po eni strani je kar zanimivo, zagotovo pa

začudenja vredno, koliko različnih zmot o jeziku in jezikovnih pravilih kroži med ljudmi. Pa je pravilen odgovor, če nismo prepričani, kako je prav, tako lahko najti. Včasih smo rekli, da je le tri korake stran, danes rečemo, da je oddaljen le tri klike. Vse poti namreč ne vodijo zgolj v Rim, tiste jezikovne pač tudi na spletni jezikovni portal Fran, kamor vas znova toplo vabim.

Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistiko Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Matjažu Hanu v poduk, drugim v vednost

Kdo v Sloveniji predstavlja tveganje za demokracijo, sodstvo in medije

Pred nedavnimi smo v medijih prebrali, da je poslanec SD Matjaž Han izjavil (Novi glas, 30. 7. 2020), "da imajo Socialni demokrati odgovornost, da Slovenijo zaščitijo pred grobimi posegi v demokracijo, sodstvo in medije". Ob navedeni izjavi nisem mogel verjeti, da si je lahko Han dovolil kaj takega, ob vnebovpjiočih zlorabah sodstva in medijev zadnjega tritretstoletja s strani slovenske leveice in njenega mafijskega zakulisja oz. globoke države. Dotaknil se bom le nekaj najbolj kričočih primerov navedenih zlorab, pri čemer se bom omejil zgolj na tranzicijo in odmisli zločine in vsakršno fizično, sodno ter medijsko nasilje, ki so ga komunisti, danes preoblečeni v Socialne demokrate in Levico, izvajali pol stoletja v prejšnjem režimu nad svojimi resničnimi in domnevnimi nasprotniki, s preko tisoč politično montiranimi in naknadno razveljavljenimi sodnimi procesi, vključno s smrtnimi obsodbami. Ker je bila puščica Hanove izjave usmerjena proti Janši kot potencialnemu uzurpatorju sodstva in medijev in s tem domnevno nevarnemu uničevalcu demokracije, se bom omejil predvsem na zlorabe, ki so bile storjene pred volitvami ob

več kot desetletnem sodnem in medijskem stampežu proti Janši in SDS, ki mu še ni videti konca. Začelo se je z inscenirano afero Depala vas, zaradi katere je takratni premier Janez Drnovšek pod velikimi pritiski odstavil Janšo kot obrambnega ministra, a je kasneje priznal, da tega ne bi več storil, če bi se okoliščine ponovile. Leta 2008, tik pred parlamentarnimi volitvami,

Milan Zver

pa je sledil zloglasen Kučanov "Veliki pok" ali eden najbolj ogabnih nizkih udarcev po Janši, to je afera Patria, ki se je skozi leta sicer sesula sama vase, a jo je rdeče mafijsko zakulisje preko podrejenega skorumpiranega sodstva in lakajskih dominantnih medijev zlorabljal skoraj polnih deset let za prevarantsko

osvajanje oblasti in seveda za politični umor Janše, ki pa jim očitno ni uspel. Afera je bila lansirana v razgretim predvolilnem ozračju tik pred parlamentarnimi volitvami leta 2008 ter so jo režimski mediji pograbil z obema rokama za blatenje Janše, ki v takratnih okoliščinah ni imel nobene možnosti, da bi se lahko branil ali opral. Tako je SDS, ki je tedaj zanesljivo

Franc Kangler

vodila v javnomnenskih raziskavah, volitve izgubila in se je SD z Borutom Pahorjem na čelu povzpela na oblast, tudi po zaslugi laži in prevare. Sledila je repriza leta 2010, ko je tožilstvo vložilo obtožni predlog v zvezi z domnevnim koruptivnim ravnanjem Janše in SDS v navedeni aferi, in to ponovno tik pred lokalnimi volitvami, kljub prvim resnim

opozorilom, da je predmetna obtožba lažna, in kljub uničujočim ocenam ravnanja sodnih organov s strani uglednih pravnikov in široke javnosti. Sledile so predčasne parlamentarne volitve leta 2011, ko naj bi "neodvisno sodstvo povsem regularno" razpisalo obravnavo v zadevi Patria ravno v tednih tik pred volitvami, tako da je bil Janša ob pravem grmenju dominantnih medijev praktično vsak dan pribit na sramotilni steber, spet brez možnosti, da bi se lahko obranil, in je volitve izgubil. DDR. Klemen Jaklič je ob tej priložnosti zapisal (Reporter, 26. 9. 2011), "da primer zoper Janeza Janšo na podlagi javnosti znanega obtožnega predloga pravno ni nikoli obstajal". To je, da tega primera pravno sploh ni bilo. Je bil ničel! Zloraba afere Patria pa je dosegla svoj vrhunec leta 2014, ko je bil Janša, spet "slučajno" pred parlamentarnimi volitvami, krivo obsojen na dve leti zapora (vključno s Tonetom Krkovičem in Ivanom Črnkovičem) in s tem izločen iz volilne tekme na način, ki je zelo priljubljen v totalitarnih režimih kot tudi, recimo, v Putinovi Rusiji. Visoko etični Miro Cerar pa je tedaj nastavil vrečo in kot kak zlikovec potuhnjeno pokasiral rezultate te ogabne politične prevare.

Ustavno sodišče je čez dobro leto sicer sodbo razveljavilo in obsojenci so bili izpuščeni, vendar cilj je bil dosežen, to je, oblast je ostala v "pravih" rokah. Ob slovesu na Dobu, ko se je Janša poslavljaj od svojih privržencev, je Alenka Jeraj prebrala misli Draga Jančarja, ki naj bi dejal (24ur.com, 20. 6. 2014), "da je obsodba pogumna zato, ker kaže, da lahko pravosodje pošlje v zapor za dve leti kogarkoli in kadarkoli". Damir Črnčec, ki takrat še ni prestopil na "pravo" stran, pa je izjavil, "da to ni Evropska Slovenija, to je balkanska, nepravilna in nepoštena Slovenija". Dr. Ivan Štuhec, ki je tudi spremljal Janšo na Dob, je ob slovesu z njim menil, "da so se danes ljudje zbrali na pogrebu slovenske države, a hkrati v vstajenje nove, ki pelje naravnost v Novo republiko". Dr. Milan Zver pa je pribil, "da se bo Janša vmlil močnejši, ko bo sodba padla". To se je potem, v veliko razočaranje spriene tranzicijske leveice, tudi zgodilo. Končno se je medijski stampežo proti Janši in SDS obnovil tudi ob parlamentarnih volitvah leta 2018, na katerih je zmagala SDS, a so hlapčevski novinarji v javnih oddajah dobesedno potiskali v usta predstavnikom levih in sredinskih strank, naj ne bi šli v koalicijo s SDS, kar se je potem tudi

uresničilo. Da bi se nato ob neslavnem dezertiranju Šarca in ustanovitvi tretje Janševe vlade tranzicijska levica preko svojih hlapčevskih medijev, vključno z javno hišo RTV SLO, in ob sodelovanju represivnih organov (hišne preiskave, pridržanje Počivalška idr.), brutalno spravila nad koalicijske partnerje nove vlade že pred njenim nastankom in še bolj po njem. K vsemu temu pa bi morali dodati še okrog 150 vložnih in hkrati zavrnjenih ovadb proti Janši in SDS, dolgoletni krivični sodni pregon Franca Kanglerja, propadli poskus sodnega pogroma proti dr. Tadeju Strehovcu, očitno večletno krivosodno mrcvarjenje dr. Milka Noviča, ob velikem zgražanju pravih izvedencev in široke javnosti. Da ne omenjam posebej tudi mafijskega in še ne povsem razčiščenega zahrbtnega političnega umora Ivana Krambergerja, zaradi česar smo se državljani počutili, kot da smo se nenadoma znašli v kaki južnoafriški banana republiki, in tako naprej brez konca. Ne morem verjeti, da Han ob vseh navedenih dejstvih ne razume, kdo v Sloveniji prek sodstva in medijev surovo posega v demokratične procese.

/ str. 17
Milan Gregorič

Po Nebeški poti - Peš od Ogleja do Svetih Višarij (8)

Romar ali preračunljivi egoist?

Tudi ob koncu druge etape nisem imel sreče, da bi takoj dobil namestitev. S pomočjo modre ribice in domačinov, saj oznak prve v središču kraja ni bilo, sem prišel do krmanskega župnijskega rekreacijskega centra, kjer pa ni bilo nikogar. Dvakrat sem telefoniral na kontaktno številko in slišal, kako v stavbi, pred katero sem stal, zvonil telefon, a očitno v prazno. Da ne bi kar stal tam in čakajoč na nekoga, kogar koli, ki mi bo znal pomagati z informacijami, buljil kot tele v zaklenjena vrata, sem stopil do picerije čez cesto, za katero je v vodniku pisalo, da je mogoče tudi tam prespati. Spil sem kavo in se pozanimal, koliko stane nočitev. Za vsak slučaj, če bi se s prvotno izbiro, na katero sem še vedno računal, kaj sfižilo. Kofeinsko podkrepil sem se vmlil do župnijskega rekreacijskega centra. Kmalu je mimo prineslo klapo najstnikov, ki so prišli igrati nogomet. Stari so bili kot Natan, morda leto starejši, ne več. Na vprašanje, kdaj pride kdo od odgovornih, so mi povedali, da ob treh. Dobro uro je bilo treba še počakati, kar me ni vrglo s tira. Vode sem imel še dovolj, suhega sadja in oreščkov za prvo pomoč tudi, tako da sem se počil k eni od miz pod velikim šotorom ob nogometnem igrišču, kjer so se šli mulci messije in ronalde, in začel beležiti še sveže vtise z druge etape. Čeprav se je švic majica že zdavnaj posušila in je bilo telo lepljivo in pocasto in potrebno tuša, sem bil dobre volje. Tudi podatek dveh starejših gospa, ki sta prišli mimo (na prvi pogled sem jima pripisal status prostovoljk Karitas), da se župnijska pisarna popoldne odpre šele ob štirih, me ni zabil. Ker je ena od njiju rekla, da bo obvestila duhovnika - Don Paola, da en romar čaka, kar bi lahko skrajšalo čakalno dobo, sem jima bil hvaležen, sploh pa potem, ko sta mi pokazali, kje si lahko natočim svežo vodo. Pod velikim šotorom, ki je bil ob straneh odprt, tako da ni bilo prevroč, dobrodošla pa je bila senca, ki jo je nudil, sem potem nadaljeval s pisanjem ob spremljavi aktualnih teenagerskih italijanskih kletvic in zbadljivk, s katerimi

so se streljali in obmetavali mladi nogometaši. Ko se je prikazal Michele, fant, s katerim sva po telefonu že govorila ob najavi mojega prihoda, sem dobil žig v romarski potni list in vodnik in mu sledil do prenočišča slabih pet minut hoje stran, tik ob cerkvi, v njenem podkvi podobnem varovalnem objemu. Izraz za to je centa, kar sem prebral na informativni tabli z razlago, značilno podkvaste oblike stavb okrog cerkve, ki so pred stoletji predstavljale ščit pred napadalci.

V velikem prostoru sta bili le dve postelji. V njem bi "komod" prespalo deset romarjev, nekoliko stisnjenih pa tudi dvajset. Zraven je bila tudi kopalnica z umivalnikom in straniščno školjko, tuša pa ni bilo, zato je bilo treba nazaj do župnijskega rekreacijskega centra, kjer sem se stuširal v slačilnici poleg fuzbal igrišča, v pisarni pa potem poravnal desetevrski prispevek in stisnil roko tudi starejšemu duhovniku, za katerega sem sam pri sebi zaključil, da je Don Paolo. Michele pa mi je povedal, kje naj naslednjega dne, ko se odpravim naprej, pustim ključ. "Če mi je kaj všeč pri Caminu oziroma njegovi verski noti, potem je to prav zaupanje, ki ga med ljudmi sicer ni več," sem pomislil. Micheleja sem, preden sva se poslovila, vprašal tudi o tem, kako je z obiskom poti. Podobno kot sogovornika dan prej je povedal, da zelo raste, da je z lanskega na letošnje leto neverjeten preskok.

„Lani smo gostili vsega skupaj deset ljudi, letos pa se

skoraj vsak dan kdo ustavi. Včasih tudi dva ali trije. Večinoma Italijani, a tudi romarji od drugod, prav pred kratkim na primer iz Romunije," je povedal in se ves razvnel, ko mi je začel razlagati, da je bil Krmin včasih pomembna romarska točka na poti v Jeruzalem, Rim in Santiago. Ker sem prišel tako hitro na cilj, je imelo telo bistveno več časa za regeneracijo in pripravo na napore naslednjega dne, kar je bilo dobro, po drugi strani pa

dneva ni hotelo biti konec. "Ko hodim, sem najbolj živ. Vsa ta 'počivancija' je le priprava na nov dan," sem pomislil. Popoldan sem izkoristil za sprehod po Krminu, ki ga, kljub temu da pogosto kolesarim mimo, saj je le deset kilometrov stran od Nove Gorice, bolj slabo poznam. V japonkah, da bi se stopala čim bolj odpočila, sem krožil po središču kraja. Na ulicah je bilo živahno, saj so marsikje postavljali stojnice, 'tende' in šotore za prihajajočo Fešto grozrdja (Festa dell'Uva). Tudi veliki šotor pri župnijskem rekreacijskem centru so očitno postavili s tem namenom. Krmin živi v tesni povezavi z grozrdjem in vinom. Ker nisem "vinopija", me vsi tisti lokalčki in pred njimi ljudje, ki so ob mizah posedali s kozarcem belega, rdečega ali oranžnega, niso pritegnili, prav nasprotno. Ob pogledih na tisto hedonistično sedenje, klepetanje in srkanje vsebine kozarcev, sem se še bolj poistovetil z asketsko naravo romarja. Komaj sem čakal, da bom spet v pogonu,

Nace Novak

ker sem rad med polji, njivami, trtami, na travnikih in v gozdu. V urbanih okoljih, kamor spada tudi Krmin, malo manj uživam. Sicer pa so bili manjši kraji in zaselki, skozi katere me je dva dni vodila pot, stari, polni patine in zgodbe, ki bi jih povedale od časa načete šture in z robido prekrita vhodna vrata, če bi imela dar govora. Malo smešno in nenavadno se mi je zdelo, da bom prespal v kraju, ki je le 20 minut vožnje z avtomobilom oddaljen od moje postelje, od mojih najdražjih, a po drugi strani sem bil, zvest nožnemu pogonu, kar daleč stran. Pomisleki o bližini doma, pogrešanje otrok in Jane, vsakodnevnne rutine in vprašanja o smiselnosti hoje, celotnega podviga - vse to me je po večerji v piceriji, kjer sem popoldne spil kavo, ujelo v spiralo malodušja, negativne energije in slabe volje, kar je silovito izbruhnulo na dan. "Zakaj, zakaj, zakaj, kakšen smisel ima to?" mi je odmevalo v glavi. "Na Camino. Spet. Pa čeprav na krajšega. Pa nisem veren, halo?! A ne bi bilo veliko bolj pametno, da bi te dragocene dni dopusta porabil za počitnice z otrokoma in Jano? Že prej, sredi poletja. A ni to skrajno egoistično, da nekaj soliram, se nekaj grem. In spim v župnijskih prostorih v Krminu. Romar?! Ja, rad hodim. Rad sem sam s seboj. V naravi. Daleč od vseh. Ker se v družbi ne znajdem najbolje, sploh pa ne v tej, moderni družbi. Prejle sem v vodniku po CC prebral, da je smisel camina poglobljanje občutij ob kasnejšem obisku cerkve. Kaj sem potem jaz za en 'fejker', ko pa v cerkve niti pokukam ne. V bistvu izkoriščam dobroto, odprtost in naklonjenost cerkve, da poceni prespim. Za deset evrov na noč, namesto za na primer 48 evrov, kolikor bi me stala nočitev v hotelu & piceriji, kjer sem večerjal. Ne vem, razčisti že enkrat to, stari?" sem se mrcvaril z vprašanji, na katera res nisem imel pravega odgovora.

OPČINE Pod farnim zvonom sv. Jerneja

“Zgoščenka je odraz in podoba vseh dragocenih vezi v župniji”

V nedeljo, 20. septembra, sta Mešani cerkveni pevski zbor in Župnija sv. Jerneja, s sodelovanjem Zveze cerkvenih pevskih zborov, predstavila zgoščenko Pod farnim zvonom sv. Jerneja, ki je sad združenih umetniških moči glasbeno in pevsko dejavne župnije sv. Jerneja na Opčinah. Nastala je s podporo župnije, Slovenske prosvete, ZCPZ in Zadrudne kraške banke. Kot je zapisal domači župnik g. Franc Pohajac v priloženi knjižici, zgoščenka lahko primerjamo z mozaikom, kjer vsaka skladba, vokalna, instrumentalna in zborovska, ustvarja podobo povezovanja, zvočnega in vokalnega prelivanja v čudovito celoto, tako da poslušalec zazna dragocnost skupnega dela, ki je na glasbenem področju izjemnega pomena. Prva polovica programa, ki je namenjen solistični izvedbi, obsega skladbe slovenskih avtorjev, pa tudi dela iz evropske glasbene zakladnice izpod peresa splošno znanih in cenjenih skladateljev. Te skladbe izvajajo solisti ob posebnih prazničnih liturgijah in na koncertih v cerkvah, kjer pride do polnega izraza vsa njihova sporočilnost, je glede programske izbire zapisal dirigent Janko Ban. V nadaljevanju pa se izbire navezujejo na domačo glasbeno stvarnost. Mešani cerkveni pevski zbor Sv. Jernej poje najprej Mašo za zbor in enoglasno petje Ubalda

Vrabca. Do sem predstavljen program je bil posnet maja, oktobra in novembra 2019 v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah in v Studiu Burja v Danah pri Sežani. V zadnjem

predsednica. Razpolagati z dobrim cerkvenim zborom, ki liturgično in koncertno gostuje tudi izven župnije, s pevci, ki razumejo pomen skupnosti in tradicije, ter

poslušalce od angleškega baroka do slovenske pozne romantike. Program plošče nam ponuja skladbe za šest različnih zasedb. Med temi je tudi trio, ki ga sestavljajo

koncertnega sporeda plošče, so sklenile orgle in trobenta z angleško fanfaro Trumpet Tune. V drugem delu sta bila na vrsti Moška vokalna skupina Stane

da je pesem oblikovalka srca, saj se glasba in petje dotikata duše. Zahvalil se je pevcem, ki so kljub vsem oviram teh časov ponudili krasno predstavitev, ki predstavlja

sklopu je na vrsti Moška vokalna skupina Stane Malič s skladbami, ki jih je predstavila na revijah Primorska poje v Vipavi, Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici in pri Domju. Skladbe se navezujejo na področja Kanalske doline, Benečije, Goriške in Tržaške ter na skladatelje iz teh krajev, ki so pesmim vtisnili lastno glasbeno podobo. Koncertna predstavitev se je začela s slovesno koračnico Danskega princa baročnega skladatelja in organista Jeremije Clarka. Sledil je pozdrav predsednice ZCPZ Trst Rossane Paliage. Dejstvo, da v tej cerkvi lahko poslušamo moško in mešano zborovsko zasedbo, gostujoče soliste, ki so postali redni sooblikovalci župnijskega glasbenega utripa, se nam zdi skoraj nekaj samoumevnega, a to ni kar tako, je poudarila

solopevko in instrumentalisti, ki redno sodelujejo, je prava redkost. Zgoščenka je prav odraz in podoba vseh teh vezi, ki so nastale v župniji, je dodala muzikologinja, ki je na prijetnem nedeljskem srečanju predstavljala program izbranih delčkov s plošče. Trobentačica Živa Komar, organist Vinko Skerlavaj in sopranistka Mojca Milič so pospremili

prej omenjena trobentačica in organist ter sopranistka Marta Fabris; doživeto so izvedli skladbo Mati moja, venec pletem Alojzija Mava. Prisluhnilo smo tudi tretji zasedbi programa, in sicer klarinetistu Marku Štoki in organistu Skerlavaju, ki sta sooblikovala Mozartov Adagio iz koncerta za klarinet. Krog, s katerim so v strnjeni obliki predstavili prvi del

Malič in Mešani cerkveni pevski zbor Sv. Jernej, pod vodstvom dirigenta Janka Bana. Vokalna skupina je zapela ljudsko v priredbi Lojzeta Bratuža Prebiral sem pisemce, cerkveni pevski zbor pa ljudsko nabožno Jezus je šel gori v priredbi Ubalda Vrabca. To je daljša antifonalna pesem med skupino solistov (Giuliana Rebecchi, Manica Maver, Tomaž Susič in Marjan Skerlavaj) in zborom, ki pripoveduje o Jezusovem vnebohođu in iz katere so bile za snemanje smiselno izbrane le tri kitice. Na koncu je prisotne pozdravil g. Franc Pohajac, ki je povedal, kako lahko mirno rečemo,

podobo openske župnije. Poslušalcem pa je priporočil, naj uživajo v trenutku miru lepoto nove zgoščenke. Naj spomnimo, da so pri snemanju plošče sodelovali tudi organist David Lenisa in dirigenta Mirko Ferlan in Walter Lo Nigro. Za oblikovanje platnice in knjižice je poskrbela Veronika Skerlavaj, kar poudarja večstranski domači potencial. Knjižica je med drugim dvojezična, kar pomeni, da jo boste lahko še lažje podarili prijateljem, ki ne obvladajo slovenskega jezika, in jih tako seznanili z bogato dejavnostjo in tradicijo župnijske skupnosti. MČ

TKS Predstavitev dela Vilme Purič o tržaških sodobnih pesnicah

“Zmogle so prestopiti ustaljene razlage družbe in sveta”

“Ženske ustvarjalke v tem prostoru veliko dela opravile same. Ker so živele na obrobju, so svet videle in razumele nekoliko drugače. Zmogle so prestopiti ustaljene razlage družbe in sveta.” Tako je na predstavitvi svojega obsežnega raziskovalnega dela z naslovom *Tržaške sodobne pesnice*, ki je v petek, 18. septembra, potekala v Tržaškem knjižnem središču, izpostavila slovenistka Vilma Purič. Srečanje, ki se ga je udeležilo precejšnje število pretežno poslušalk, je priredila založba Mladika, v imenu katere je spregovorila urednica Nadia Roncelli. Znanstvena monografija, ki je izšla na več kot tristo straneh, predstavlja dopolnitev doktorske disertacije, ki jo je avtorica zagovarjala na Univerzi v Ljubljani. Delo prikazuje razvoj ženskega

pesništva na Tržaškem in pesništva slovenskih avtoric v Italiji v drugi polovici preteklega stoletja. Puričeva se v njem posveča poglobljeni predstavitvi tržaškega in širšega obmejnega prostora, ki je zaznamovan z mejo in zasičen z zgodovinskim spominom. Delo namenja pozornost kar 27 pesnicam, od katerih je 6 italijanskih. Prvi del monografije zarisuje družbeno-kulturni okvir delovanja besednih ustvarjalk od konca 2. svetovne vojne do danes, njen drugi del pa idejno in vsebinsko razčlenjuje področja njihovega ustvarjanja. Delo je namenjeno tako tistim, ki ne poznajo slovenske književne produkcije v italijanskem zamejstvu, kot ostalim. O tem, kako pomanjkljivo je v osrednji Sloveniji poznavanje zamejskega prostora in ustvarjalnosti, je na

srečanju opozorila literarna zgodovinarica Irena Novak Popov. Knjiga, ki omogoča praktično zapolnitev te vrzeli, je po njeni oceni “odlično strukturirana” in je med

Popova: na opazovanju dogajanja v (širšem) tržaškem prostoru (multietnični značaj mesta, kraj medsebojnih stikov, trud in trpljenje prejšnjih

izpostavitvi vloge žensk v družbi (feministična prizadevanja, zasledovanje ženske emancipacije v smislu jezika in literature). S prebiranjem poezij bralec tako spozna osvobajajoče učinke feminističnega gibanja in sposobnost avtoric, da lahko tudi prekoračijo raznorazne dejanske in namišljene meje. Kot je na srečanju obrazložila avtorica, so v knjigi prikazane različne generacije besednih ustvarjalk in razvoj njihovih misli. Omenila je Ljubko Šorli, “ki je pesnila o svetu, v katerem bi vladala pravica,” Benečanko Marino Cernetig, Ireno Žerjal in druge, “ki so vsaka po svoje iskale neko izvorno izraznost.” Kot izhaja iz monografije, so ženske na tem področju nosilke novih vrednot. “Ustvarjale so neki jaz, ki ni bil več pokončen, celovit,

ampak takega, ki se je nagnil k drugemu”; bivanje žensk zaobjema skrb za drugega, ženske relacijsko pojmovanje prostora in družbe premaguje (zastarelo) konfliktno (ekonomsko) logiko in zarisuje imaginarij upanja v boljši svet. Ob koncu srečanja je Puričeva, ki stihom obravnavanih pesnic priznava veliko sporočilno moč, izrazila prepričanje, da predstavlja “tiha revolucija za osvoboditev ženske,” ki se tako ali drugače kaže v delih besednih ustvarjalk, “eno najlepših stvari 20. stoletja.” Ženske pripovedujejo o zadevah, o katerih se pred tem ni slišalo. Na srečanju je bilo tudi rečeno, da so ženske “etično boljše”, ker znajo povezovati, se boljše znajdejo, in še predvsem, ker skrbijo za druge. Mch

foto Damj@n

drugim v njej zbranih veliko besedil, ki odražajo avtoričin “izjemen posluš za poezijo”. “Delo temelji na dveh konceptih,” je dejala Novak

generacij, razlašanje slovenske zemlje, slovensko-italijanska nesimetrična komunikacija, meja, ki ne zgolj ločuje, itd.) in

POGOVOR Magda Čuk Bukavec

“S šivanjem se oddahnem in sprostim”

Magda Čuk Bukavec, domačinka s Proseka, je od otroštva zelo aktivna v domačih krajih, dragocena pomočnica pri domači župniji in pri Apostolstvu sv. Cirila in Metoda. Poznana pa je tudi po svojih krasnih, skrbno in natančno šivanih izdelkih, predvsem banderah, ki krasijo cerkve ob različnih priložnostih.

Kakšen je pravzaprav Prosek danes?

Vas se je žal zelo spremenila, večkrat pomislim, kako je bila slovenska nekoč, kako se je slišala po vaških ulicah slovenska beseda. Čisto drug svet. V zadnjih dvajsetih letih je odšlo k Bogu dosti domačinov, ki so bili prisotni pri vaškem življenju in ne nazadje pri maši ob nedeljah. Otroci oz. nove generacije so se izselile, hiše so tako ostale prazne in na razpolago tujcem in Italijanom, ki so jih takoj pokupili. Vaško jedro se je na ta način strahovito spremenilo. Včasih smo imeli pri procesijah in za misijone polno cerkev, zbralo se je 140-150 domačinov, zdaj pa smo ob nedeljah v tridesetih, med katerimi je tudi nekaj Italijanov.

Letošnje razmere so še poslabšale stanje ... Kako ste se organizirali ob težavah, ki jih povzročata koronavirus?

Ja, koronavirus je letos dal še dodatni udarec. Ljudje so prestrašeni, se nočejo premakniti iz hiše in so raje doma. Navadili so se na televizijo in spremljajo obrede na ta način. To je res žalostno, saj se izgubi stik z realnostjo, ljudmi, verniki, duhovnikom in domačim, pravzaprav vaškim življenjem. Če izgubimo stike in odnose, izgubimo vse, sledi propad. Med zdravstveno krizo, tudi ko ni bilo dovoljeno zbiranje vernikov v cerkvi, so bila vrata župnijske cerkve vedno

odprta. Skrbno sem okrasila cerkev med postom in med Veliko nočjo, tako kot če bi

Metoda, kajne?

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja “smo dobili”

kontovelski griži. Letos smo to še posebno zabeležili (v nedeljo, 5. julija), saj

Pripravljanje bander je prava umetnost. Kdaj ste začeli šivati?

moja starejša sestra in brat. Sestra je bila deportirana in prav zaradi nasvetov mame, ki jo je prav tako uvedla v šivanje, je bila med tistimi, ki so bili v tovarni oz. v zaprtih prostorih. Šivala je vojaške obleke, a bila je vsaj na zaprtem in ne na mrazu. Zato je mati vedno ponavljala “nauči se šivati, ker bo prišla vojska”. Jaz sem vedno rada šivala, vseh pa mi je predvsem krasiti prostore in cerkve ob raznih priložnostih oz. praznikih. Prvo bandero sem zašila za sveto leto 2000, potem sem kar nadaljevala in ne vem, koliko sem jih naredila. Napravim jih ob raznih priložnostih, za obletnice, svetnike, praznike, obhajila, birme, spominske obeležitve. Šivam pa tudi prte, zavese in še marsikaj.

Zahtevno in precizno delo, kdaj šivate? Imate kar številno družino, vnuke, ki

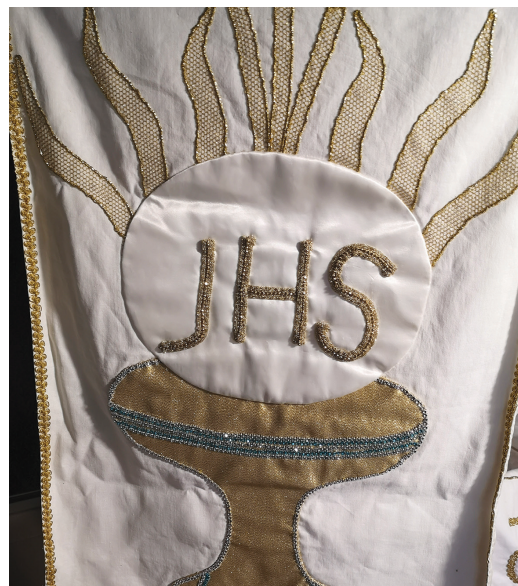
bili v njej obredi. Zame ni bilo nobene razlike; to sem doživljala kot pomembno povezavo z vsemi verniki in tudi z Bogom. Potem ko so delno olajšali predpise, smo se odločili, da postavimo stolice na travnik ob cerkvi. Tu je kar veliko prostora in smo lahko upoštevali razdalje in bili delno brez skrbi. Septembra smo imeli tudi obhajilo in birmo v zunanjih prostorih, bilo je res doživeto.

Od nekdaj ste bili blizu cerkve in župnijskega delovanja, kako se je začelo?

Začela sem sodelovati že pri devetih letih. Takrat je v cerkvi pomagala stara gospa, ki je potrebovala pomoč. Duhovnik je vprašal nas otroke, ali bi kdo pomagal, in jaz sem se takoj javila. Od takrat nisem nikoli končala.

Sodelujete tudi pri Apostolstvu sv. Cirila in

oltar svetega Cirila in Metoda, delo znamenitega slovenskega slikarja in kiparja Toneta Kralja, postavili so ga v Marijino svetišče na Vejni. Vsako leto meseca julija se slovenski verniki in duhovniki zberemo in posvetimo mašo tema velikima svetnikoma. Navadno pridejo na Vejno duhovniki novomašniki ter jubilarji, ki jih lepo sprejmemo v nošah in pozdravimo. Za to je veliko let skrbela neutrudna članica odbora pri Apostolstvu sv. Cirila in Metoda, Evelina Pahor. Pred 35 leti pa sem to vlogo prevzela jaz in od takrat tudi skrbno pomagam pri organizaciji tega dogodka oz. slavlja in pozdravim goste. Vedno manj ljudi nas je ob tej priložnosti, in to je velika škoda, saj je tukaj naša zemlja in je prav, da se ohrani slovenska beseda. Svetišče stoji namreč na

je 1.600-letnica smrti sv. Hieronima, ki je farni zavetnik na Kontovelu. Za to priložnost sem tudi pripravila bandero sv. Hieronima. Na njej je tudi svila iz Vatikana, taka, kot jo uporabljajo kardinali na haljah.

Šivam celo življenje. Mati mi je že kot otroku pravila, da se moram naučiti šivati, ker je to poklic, ki lahko pride prav v hudih časih. Najprej nauči se šivati, potem boš že delala, kar boš želela, mi je dejala. Mati je živela v hudih časih, prav tako tudi

vam polnijo dneve, kajne? Točno. S sinovi in vnuki nas je zdaj kar 12. Pred polnočjo grem redkokdaj spat. Ko se hiša pozno zvečer umiri, takrat se oddahnem in s šivanjem ali pisanjem se prav sprostim.

Matevž Čotar

DSI Ponedeljek, 28. septembra

Koroški plebiscit in koroški begunci v matični Sloveniji

Ob bližnji stoletnici koroškega plebiscita (10. okt. 1920), ki je določil mejo med Republiko Avstrijo in Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev, bo za Društvo slovenskih izobražencev v ponedeljek, 28. septembra, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu predaval znanstveni sodelavec na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani dr. Danijel Grafenauer. Ob samem plebiscitu se bo lotil manj znanega vprašanja, saj ima

srečanje naslov *Koroški plebiscit 1920 in koroški Slovenci – poblebiscitni begunci ter njihova družbena integracija v osrednji Sloveniji*. Sam predavatelj, rojen leta 1976 v Mariboru, je vnuk Ludvika Grafenauerja, ki se je leta 1920 iz Blač v Ziljski dolini umaknil južno od Karavank. Njegova raziskovalna področja so koroški Slovenci, avtohtone manjšine v slovenskem prostoru, slovensko narodnostno vprašanje, slovenske narodne skupnosti

v sosednjih državah, upravljanje različnosti, dialoški procesi etničnih pomiritev in manjšinsko varstvo v Evropski uniji. Od leta 2014 je predsednik Kluba koroških Slovencev Maribor, že od leta 2008 pa tajnik ljubljanskega Kluba koroških Slovencev. Oba združujeta potomce koroških Slovencev, ki so si po plebiscitu leta 1920 poiskali življenjski prostor v takratni Jugoslaviji. Zaradi stoletnice tako Rapalske pogodbe kot koroškega plebiscita

in njunih posledic za novonastali slovenski manjšini v Italiji in Avstriji bo razprava o tej problematiki nedvomno zelo zanimiva tudi za naš prostor. Srečanje v Peterlinovi dvorani se vključuje v Socialni teden, ki ga koordinira Socialna akademija iz Ljubljane in letos pod naslovom Slovenija – naš skupni dom po vsem slovenskem etničnem ozemlju od 24. septembra do 3. oktobra ponuja vrsto predavanj, srečanj in drugih pobud.

Odslej bosta Mateja in Mirko z uspavankami učkala svojo prvorojenko **AMELIJO**. Da bi se tudi ona usmerila na njune glasbene stopinje in da bi vsi skupaj preživeli veliko srečnih trenutkov, jim iz srca želi

Zveza cerkvenih pevskih zborov

Ob rojstvu prvorojenke **AMELIJE** iskreno čestitajo Mirku in Mateji in jima želijo veliko sreče v troje

člani Fantovske skupine Devin Nabrežina in Devinskih zborov

SV. ANA Verska pobožnost v čast Žalostni Materi Božji “Stvarnik narave in človeka, resnice in lepote, poslušaj moj glas!”

Sto mislijo papeža Janeza Pavla II. so se slovenski in italijanski verniki iz tržaškega predmestja Sv. Ane spomnili praznika Žalostne Matere Božje s sv. mašo in procesijo. Res je, da je september mesec, ko navadno podoživljamo Marijine praznike, tako Marijino rojstvo z Marijanskim shodom na Opčinah ter s procesijami po številnih vaseh, kot tudi spomin Žalostne Matere Božje ali, kot temu pravimo, Marija sedem žalosti. Žal pa so letošnje razmere nekoliko spremenile običajne obrede. Ponekod so se slavja omejila na pobožnost sv. maše in na molitev rožnega venca, pri Sv. Ani pa je župnijska skupnost ob upoštevanju danih razmer in predpisov počastila Marijino trpljenje z dvojezično sv. mašo in procesijo. Tovrstno pobožnost so sicer že pred desetletji začeli redovniki serviti (Marijini služabniki), ki so za župnijo skrbeli od povojnega obdobja dalje, danes pa se ta utečena

tradicija, po odhodu servitov, nadaljuje z delom škofijskih duhovnikov, ki s posebnim trudom skrbijo za ohranjanje običajnih verskih praznikov in sploh za versko in duhovno

življenje celotnega okraja. Ker je praznik Žalostne Matere Božje že trdno ukoreninjen ne le v ožjem okolju, ampak med številnim tržaškim ljudstvom, je vsako leto privabil množico vernikov, ki se je v procesiji v dolgi vrsti vila med okoliškimi ulicami in betonskimi stolpnici, kjer živijo mnoge na rob družbe potisnjene družine. Z branjem izbranih misli se je nato zaustavila v Rižarni ter ob

molitvi rožnega venca Marije sedmerih žalosti, ob petju Marijinih pesmi in spremljavi godbe se je pobožnost končala v kapeli pri Marijinih sestrah usmiljenkah na trgu

Giarzolle. V letošnjem letu pa je bilo to versko srečanje morda nekoliko okrnjeno, kajti tako v cerkvi kot na ploščadi pred cerkvijo je bilo le omejeno število prostorov, zato so se mnogi verniki pridružili šele procesiji. Po dvojezični slovesni večerni sv. maši, pri kateri so somaševali številni duhovniki, med njimi tudi slovenski kaplan Klemen Zalar, so z branjem božje besede in s petjem sodelovali

slovenski in italijanski verniki, prav tako je tudi v procesiji izmenično v slovenščini in italijanščini potekala molitev rožnega venca. S posebno občutljivostjo pa je globino naših čustev prevzel trenutek pred Rižarno, ko so le maloštevilni lahko ponesli Marijin kip na notranjo ploščad, ostali pa so pred vhodom v skrivnostni tišini sledili obredu le po zvočniku. V slovenščini in italijanščini se je razlegala molitev Podari nam mir papeža Janeza Pavla II. (izrekel jo je ob spomeniku žrtev 1. atomske bombe v Hirošimi 25. 2. 1981), ki je množico vseh prisotnih presunila do dna srca:

“Stvarnik narave in človeka, resnice in lepote, poslušaj moj glas, ker je glas žrtev vseh vojn in nasilja nad posamezniki in narodi...
...
Poslušaj moj glas, ker govorim v imenu množic, vseh dežel in vseh dob, ki nočejo vojne

...
Ob svetlobi prižganih sveč je bilo med verniki zaznati poseben občutek bolečine, saj je marsikdo v sebi sočasno podoživel trpljenje taboriščnikov in pa duhovno bolečino Matere Marije ob Sinovem

Obvestila

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 28. septembra, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu na predavanje Koroški plebiscit 1920 in koroški Slovenci – poblebiscitni begunci ter njihova družbena integracija v osrednji Sloveniji, ki ga bo imel znanstveni sodelavec na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani in predsednik Kluba koroških Slovencev Maribor dr. Danijel Grafenauer. Srečanje se vključuje v Socialni teden, ki ima letos naslov Slovenija – naš skupni dom. Začetek ob 20.30.

Vincencijeva Konferenca vabi člane, sodelavce in prijatelje na srečanje ob začetku delovnega leta (ob prazniku svetnika revnih sv. Vincencija), **v petek 25. septembra 2020**: v cerkvi pri

in so pripravljene hoditi po poti miru...

O Bog, poslušaj moj glas in za vedno nakloni svetu mir”.

...
Ob svetlobi prižganih sveč je bilo med verniki zaznati poseben občutek bolečine, saj je marsikdo v sebi sočasno podoživel trpljenje taboriščnikov in pa duhovno bolečino Matere Marije ob Sinovem

Sv. Jakobu ob 16.30 rožni venec in blagoslov, ob 17. uri sv. maša; nato srečanje v Šentjakobskem domu v ul. Concordia 5 s predavanjem duh. asist. Klemna Zalarja o sv. Vincenciju in razgovorom; obvezne maske in upoštevanje varnostnih predpisov

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje **Ida Klarič** 20 €. **Misijonski krožek Rojan** je prejel: Za slovenske misijonarje: A.M. 50 €, Nadja Peric v spomin na starše 25 €. Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948 Codice Bic: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan Via Cordaroli 29 34135 Trst

trpljenju in umiranju. Po ganljivem obredu so vsi prisotni nadaljevali pot v procesiji do bližnjega igrišča župnijskega doma, kjer se je pobožnost ob Marijinem kipu končala s slovesnim blagoslovom in tako tudi v letošnjem “posebnem letu” povezala slovenske in italijanske vernike, ki so se Mariji priporočili za varnost in pomoč v bolečini in trpljenju. **Majda Cibic**

S 3. STRANI Bogdan Kralj

“Rad vidim, da moji pevci pojejo z veseljem”

Pred katerimi zbori najraje držiš taktirko v roki? Mešanimi, moškimi ali ženskimi?

Najbolj popoln je po mojem mešani, saj ima največji barvni in glasovni spekter, od najnižjega basa do najvišjega soprana, skoraj štiri oktave. Najbogatejša literatura je za mešani zbor! Pahorjev Očenaš hlapca Jerneja je zame najlepša pesem, simbol zborovskega petja; z Bratužem smo ga peli šestglasno. Ali Bogorodice Djevo Rahmaninova! Ko samo pomislim na ti pesmi, se mi kar naježijo dlake po rokah. Vrlina dekliških zborov je ta, da se ženske zelo hitro naučijo, so zelo resne in odgovorne; ko sem vodil ženski del zborov ali ženski zbor, sem imel s tega vidika velika zadoščenja. Obratno se dogaja pri moških: v učenju so počasni; ko se kaj naučijo, sicer ne pozabijo več, delo z njimi pa je bolj težavno. Pri moških je pa dobro to, da jih po vaji ali koncertu samo pogledam in že pojejo. Takoj se znajdemo, smo prijatelji, enako čutimo. Pri ženskah to pogrešam; vaje so perfektno, koncert tudi, po nastopu pa se skoraj ne poznamo več. Če na zakusko po reviji Primorska pojem pridem s Kumarjem iz Kojškega, ljudje ne pridejo do besede, začnemo peti in ne končamo več.

Spadaš v generacijo, ki je dobro poznala danes vedno bolj redki pojav – fantovsko

petje...

Kar je meni znano, tega redno nihče več ne goji. Prav lani sem v Renčah združil šestnajst moških, fantov in malo “starejših fantov”, pa smo naredili nekak koncert pod lipo, na odprtem, z železnim repertoarjem moških zborov. Peli smo ljubezenske in fantovske. To pri nas manjka, žal se je izgubilo. Mislim, da nas je prav malo takih, ki bi se zmenili za eno vajo in bi še naredili kaj takega; v misli mi pridejo Hilarij Lavrenčič, Dario Bertinazzi, Tomaž Simčič in še kdo.

Kako pa je z otroškimi in mladinskimi zbori na Tržaškem? Na Goriškem ima center Komel t. i. zborovsko piramido...

Kar se tega tiče, Goriška in Tržaška nista primerljivi, ker je Tržaška od Milj do Devina zelo raztegnjena, razdalje so velike. Center tega območja je mesto Trst, ki je v središču zelo kaotično. Na GM si veliko prizadevamo z zborom Gallus, ki naj bi bil to, kar je v Gorici Bratuž, a z veliko težavo utegnem kaj narediti. V to vlagamo veliko naporov, ne popuščamo, je pa res težko. Ljudje s Krasa ali z Brega v mesto ne pridejo. Podobno je na otroškem področju: vsaka vas skuša imeti svoj zborček; že Nabrežina in Šempolaj, ki ju ločuje samo 5 km, imata vsak svoj zborček, ki ima po nekaj članov. V Gorici ima

center Bratuž veliko parkirišče, kamor ljudje iz okoliških vasi ali Slovenije lahko pridejo v nekaj minutah. To je bistvena razlika. Karkoli smo na Tržaškem utegnili narediti, smo morali iti na podeželje, proti Krasu; če so vaje na Opčinah, ljudje še pridejo. Otroški zbori so tako posejani po vaseh in družtvih. Hvala Bogu v zadnjih letih opažam, da ni več nekdanje politične razdeljenosti, ni več “rdečih” in “belih” otroških zborov. Pri Glasbeni matici skušamo priti do neke piramide, skušamo. Ne morem reči, da jo imamo, in niti, da je ne bomo imeli. Skušamo. Imamo mini zbor, otroškega, manjka nam mladinski, potem imamo vokalno skupino Vikra in Gallus. Piramida je, a temelji se še majejo.

Tvoja dirigentska pot je posejana z odlikovanji...

Z Vodnikom, Rojanom, Kapelo, Renčami in Devinom nisem bil na tekmovanjih. Z Vesno sem bil na svojem prvem tekmovanju, prejeli smo posebno priznanje za Merkuja; leta 1986, ko je še bila Jugoslavija, smo se v Celju udeležili zveznega tekmovanja, na katerem so bili odlični zbori iz vse Jugoslavije. Prejeli smo srebrno priznanje: to je bil zame zelo velik uspeh. S Sedejem imam dva zelo lepa spomina: leta 1999 smo šli v Maribor, tedaj sem prvič stopil na tisti oder. Bili smo “samo”

bronasti, a za naše pojme je šlo odlično, bili smo zelo veseli. Na državnem tekmovanju v Vittoriju Venetu smo leta 1998 zmagali v kategoriji ljudskih pesmi, prišli smo prvi, Hrast drugi. Čudovito je bilo, da sta takrat bila prva dva zbora v italijanskem merilu dva slovenska, naša zbora! Z Bratužem smo dosegli marsikaj: leta 2004 smo prejeli srebrno priznanje v Postojni, leta 2006 prvo nagrado in veliko nagrado v kategoriji ljudske pesmi na mednarodnem tekmovanju v kraju Azzano Decimo, leta 2007 srebrno priznanje na tekmovanju Naša pesem v Mariboru, leta 2008 zlato na mednarodnem tekmovanju v kraju Riva del Garda, leta 2009 zlato na Seghizziju v Gorici, leta 2010 bronasto v kraju Vittorio Veneto. S Srako smo uspešno nastopili v Postojni. Zadnji, res lep uspeh sem imel leta 2018 v Pragi z zborom Srečko Kumar: na mednarodnem tekmovanju smo se v kategoriji polifonije uvrstili na drugo mesto, v kategoriji ljudskega petja pa na prvo. Štiri ljudske pesmi: v katerem jeziku? V slovenščini, seveda! Posebno pohvalo so nam podelili za program, ki smo ga prinesli v Prago. Komisija je bila navdušena! Peli smo Quaggiata, Lavrenčiča, Lebiča in Merkuja, skladbe z umetniško vrednostjo, ki so jih napisali

naši ljudje.

Kako gledaš na zborovsko stvarnost v zamejstvu v tem trenutku?

Po naravi sem optimist. Stvari se gotovo spreminjajo, v zamejstvu morda bolj kot v Sloveniji. V matični domovini se v zborovske vključuje dosti mladih, pri nas je tega manj; razlika je med Tržaško in Goriško. Goriška je v tem trenutku s tega vidika gotovo na boljšem, na Tržaškem je nekaj zborov z mladimi pevci, toda preveč je zborov s starejšimi, ki se ohranjajo zgolj zaradi narodnostnega vidika. Upam in si prizadevam za to, da bi se v zborovske vključevalo čim več mladih. V Fante izpod Grmade smo privabili nekaj mlajših, zbor zdaj šteje 20 pevcov. V Nabrežini ima svoj zbor Mirko Ferlan, na Opčinah sta Vesela pomlad in Fran Venturini, nekaj le je. Ugotavljam, da pred leti nismo imeli toliko kakovostnih dirigentov, imeli pa smo številne zborove; danes imamo odlične dirigente, zelo izobraženi dirigentski kader – od Stojana Kureta do Petre Grassi in drugih –, manjkajo pa pevci, “material”, s katerim bi dirigenti “delali”. Mogoče je napaka tudi v tem, da nekateri izobraženi dirigenti preveč zahtevajo od pevcov... Osebnost gledam na petje malo širše: v zboru nikoli ne startam s tem, da moramo biti najboljši ipd. Iščem vmesno

pot: zame je pomembno, da pevci radi prihajajo na vaje, da radi pojejo, tudi po zakuski, kjer ni mogoče peti Gallusa. Vzporedno je seveda pomembno gojiti kakovostno petje. Enako pomembna sta zame oba elementa, pomembno je najti ravnovesje med obema. Če iščemo samo kvaliteto, zbor za lahko razpade. Rad vidim, da moji pevci pojejo z veseljem, z “guštom”, da jim je petje v sprostitev in olajšanje. Na splošno, pri zboru, klavirju, ravnateljevanju, politiki itd. ne grem nikoli do konca, “na maksimum”;raje malo manj, toda širše. Ne bomo “gulili” dve leti Gallusa, da bo perfekten. Nekaj časa bomo študirali Gallusa, potem pa drugo. Pa še to bi rad povedal: izhajam iz verne družine, cerkveno petje sem imel vedno v krvi, zato sem tudi že vodil toliko cerkvenih zborov. Tudi to je moj svet. Pri vsaki pesmi mora dirigent posredovati svoje gledanje nanjo; če si veren človek, boš cerkveno pesem zapel na en način; če nisi veren, jo boš zapel, seveda, a drugače. Seveda lahko pojem vsi eno in drugo! Meni sta od otroštva prirojena slovenstvo in tudi cerkveno petje. Zato pojem ene in druge pesmi. Vesel sem za vse to, kar sem doslej naredil, in upam, da bom lahko dal drugim, kar bom še mogel.

S 6. STRANI Sprehod po dediščini Franceta Bevka in Ljubke Šorli Priljubljena književnika ...

Spominski utrinek na Franceta Bevka in Ljubko Šorli kot priljubljeno učiteljico, ki je znala seči do srca vsakega šolarja, je pristrčno podal Igor Komel, predsednik Kulturnega doma, kot njen nekdanji učenec. Pozdrav Občine Gorica je izrekla odbornica Chiara Gatta in povedala,

boljšo prihodnost, in otožno Kraguljčki, pri kateri misel kar sama splava k umirajočemu Lojzetu Bratužu in v srce kane grenka kaplja pelina. Recitatorka Zulejka Devetak je s pesmima Ljubke Šorli Otroci svoji šoli (nastala je ob poimenovanju goriške osnovne šole po F. Bevku)

Marušiča, ki je navrgel kar nekaj pomembnih podatkov o pestri književni dejavnosti v Gorici. Med drugim je omenil, kako se je v gostilni Pri Fonu v ul. Foscolo zbirala goriška družba v prijetnem vzdušju. Ob svojem predavanju v Gorici jo je obiskal tudi Ivan Cankar na povabilo dr.

Ženski trio iz zbora Motiv Gorica, ki je zapel Pesem moja v uglasbitvi Mirana Rustje. Sprehod po dediščini dveh besednih umetnikov, ki sta pustila neizbrisen pečat na Goriškem, se je končal pred Goriško knjižnico Franceta Bevka, kjer je pohodnike nagovorila direktorica knjižnice Irena Škvarč in povabila vse v knjižnico na ogled dokumentarne razstave V preseku: V tvoj spomin je moje ime, posvečene Francetu Bevku. Razstava bo v Goriški knjižnici na ogled do 31. decembra 2020. Marsikdo si je za konec ogledal še razstavo, ki jo je v svojih prostorih pripravil Pokrajinski arhiv NG. Venček narodnih pesmi je pred knjižnico izvedla vokalno instrumentalna skupina Sanje s kitaro. Kitaristke je spremljal harmonikar Miloš Mozetič. V imenu festivala Mesto knjige, ki je v tednu dni ponudil ničkoliko zanimivih dogodkov, je spregovoril Lev Fišer.

Med udeleženci pohoda so bili tudi predsednica ZSKP Franka Padovan, Julijan Čavdek, pokrajinski tajnik SSK za Goriško, in Marilka Koršič, svetnica iz vrst SSK na goriški občini.

da sta tudi na tak način Gorici povezani. Mešani pevski zbor Lojze Bratuž je na dvorišču hiše družine Šorli-Bratuž pod taktirko Mire Fabjan zapel Lipa zelenela je, ki vselej vzbudi v poslušalcu upanje na

in Na goriškem Travniku, posvečeno tolminskim puntarjem, zaokrožila kulturni spored. Pohodniki so nato krenili proti Trgu Evrope. Tu je bil krajši postanek ob nagovoru zgodovinarja Branka

Antona Dermote. V Gorico so prišli tudi iskat zdravje razni slovenski literati (npr. Vesel Koseski, Miroslav Vilhar, Josip Jurčič), saj je bilo mesto znano po milem podnebnju. Marušičeve besede je sklenil

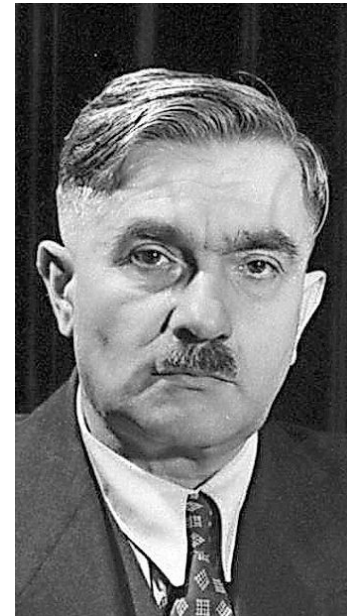
MLADINSKA KNJIGA

Nova publikacija

France Bevk: Od Pestrne do Čedermaca

France Bevk je doslej najplodovitejši slovenski pisatelj, ki je veliko pisal tudi za mlade. Napisal je 164 knjig, največ po 2. svetovni vojni, izšle so v 1,5 milijona izvodih. Ob njegovih

spis, črtico *Vstajenje*, mu je objavil tržaški časopis Družinski prijatelj leta 1906. Na leto je Bevk izdal tudi po deset knjig, bibliografi so jih našli skupno 164, s ponatimi v zbranih in izbranih delih ter s prevodi vred pa okrog 230. Kot je na predstavitvi albuma *France Bevk: Od Pestrne do Čedermaca*, ki so ga ob pisateljevem jubileju izdali pri Mladinski knjigi, povedal Boris Jukić, ki je za album pripravil Bevkov življenjepis in izbor literarnih del, je bil Bevk ljudski pisatelj, zgodbar par excellence. Živel je v okolju, kjer je slišal ljudi pripovedovati, zgodbe sta pripovedovala tako njegov dedek kot babica. "Živel je v časih, polnih preizkušenj in velikih zgodovinskih preobratov. Bil je tega časa vesten kronist, pisatelj, ki je znal pripoved oblikovati v domiselno in živo fabulo. Bralec se je z njegovimi junaki in dogajanji lahko identificiral, v njegovih knjigah je našel sebe," je zapisal Jukić. Franceta Bevka je označil kot "človeka plemenitega srca."

pomembnih obletnicah so pri Mladinski knjigi izdali album z naslovom *France Bevk: Od Pestrne do Čedermaca*. Z izjemo vojnih let je pisal od svojega desetega do osemdesetega leta. Prvi

Vožnja po pogorju in ogled tamkajšnjih mest

Etiopija tretjič

Ljudje se začnejo zbirati že zgodaj. Prihajajo žene v belih oblekah z izvezenimi robovi, pokrite z belimi šali – eden jim pokriva ramena, drugi glavo. Pri slovesni maši sodelujejo tudi kopti. Oblečeni so v dolge bele hlače, nosijo široke dolge bele tunike. Plešejo, pojejo z zateglim glasom, udarjajo na boben in na različna zvočila. Eden med njimi nosi črna očala. Slep je, njegov glas je hrepeneč, otožen, zamolkel. Plešejo v zadnjem delu cerkve, vse dokler se ne začne slovesna maša. Najmanj deset duhovnikov mašuje, med njimi tudi dva naša patra kapucina iz Koba. Med mašo pojejo tudi cerkveni pevci, vsi oblečeni v enaka oblačila. Vsaj tri ali štiri ure traja, preden se vse konča, saj je vmes še slovesna procesija z Najsvetejšim. Procesija se konča s slovesnimi molitvami na improviziranem oltarju pred cerkvijo, med dimom kadila, ki se vzpenja v nebo, medtem ko kopti nadaljujejo plese, bobnanje in petje. Potem smo vsi povabljeni v župnijsko dvorano na kosilo. Pripravili so ga župnijski sodelavci. Kmalu se velika dvorana napolni. Za dolgimi mizami sedi več kot sto ljudi.

Popoldan z Gabrijelo na sprehoju odkrivava, kako velik je ta kompleks. Tu so šole, delavnice, njive, parki, hišice za zaposlene, travniki, okrasna in sadna drevesa, majhni gozdički. V daljavi se svetlikajo pločevinaste strehe predmestij, zvonik glavne cerkve in minaret mošeje sredi blokov v mestnem središču, za gorami, ki objemajo Dessie, pa zahaja sonce. V Dessie prespimo dve noči. Ko se zgodaj zjutraj odpravimo na pot proti Adis Abebi, vozimo skozi mesto. Tema je še. Veliko brezdomcev spi zunaj, na pločnikih, pred hišami, trgovinami. V tem mrazu si na tla pogrnejo karton, pokriti so z odejami, s kapami na glavi. Ceste so še prazne. Nekateri se že odpravljajo na delo. Drugi odpirajo trgovine. Tisti na robu mesta že vpregajo ali natovarjajo osle. Pred nami se odpre zelena gorska pokrajina. "Zdaj se bomo samo še vzpenjali", reče sestra Nigisti. Vozimo se po pogorju, kjer so same muslimanske vasi. Na pročeljih hišic iz blata in lesa so narisane luna in zvezde. Tu in tam se iznad hišic vidi

minaret. Ob cestah večjih vasi so tržnice. Potem so spet polja in pašniki. Tako počasi pridemo do Debre Sina. Mesto leži na višini več kot 2.800 metrov. Ime ima po gori Sina in samostanu (debre), ki je tu stal v 14.

stoletju. Na njegovem mestu je dal Fasiladas, sin cesarja Susenyosa, leta 1608 zgraditi cerkev. V njej so še ohranjene originalne poslikave. Ljudje verjamejo, da ima Egipčanska Mati božja, slika, ki naj bi prišla iz Egipta, zdravilno moč. Gore okrog mesta se dvigajo tudi nad 3.100 metrov in so poraščene z gozdovi. Leta 1938 so Italijani

prelazu zgradili tunel. Med italijansko okupacijo so ga zato imenovali Mussolinijev prelaz. Sredi mesta sestra Nigisti ustavi avto in izstopi. Pri vratih se kmalu pojavijo ulični prodajalci in nam skozi okna ponujajo čaje, začimbe,

sadje, pečena zrna pšenice. Mimo nas vozijo konjske vprege. Sredi vrveža poiščem sestro. Nakupljene banane ji prodajalec zloži v lepo pleteno košaro. Iz vrečk, ki mi jih moli pod nos, zadiši nekaj podobnega timijanu. "Iz tega kuhajo čaj", reče sestra in tako vzamem nekaj vrečk za domov in za darila. Naslednje večje mesto je Debre Berhan.

Leži na 2.840 m nadmorske višine in je v primerjavi z drugimi enako velikimi mesti najvišje ležeče mesto v Afriki. Ustanovil ga je cesar Zara Yaqob. Tudi ta je na nebu videl neko skrivnostno luč, za katero danes pravijo, da

je bila Halleyev komet. Leta 1456 je dal zgraditi palačo in cerkev Svetega Cyriaca. Nekoč je bilo to glavno mesto Etiopije. Poleg mest Ankober in Angolalla je bilo ena od prestolnic kraljstva Shewa. Debre Berhan je imel v naslednjih stoletjih pestro zgodovino. Danes ima več kot 70 tisoč prebivalcev in je administrativno središče

področja Semien Shewa. Večina prebivalcev je po verski pripadnosti koptov, po etnični pa so Amharci. Leta 1965 so v Debre Berhenu – kot prvem v Etiopiji – postavili tovarno izdelkov, tkanih iz volne. Ko pridemo čez najvišje gorske prelaze, se začne pot polagoma spuščati. Pogled na gorske planjave se odpira v nedogled. Kmalu se ustavimo sredi gorske vasice. V malem obcestnem baru naročimo kosilo. Mesa ne strežejo, saj je postni čas. Tako z velikanskega pladnja vsaka na svoji strani trgamo kose indjere, obložene z različnimi zelenjavnimi prilogami. Popijemo še kavo, nakupimo plastenke vode za po poti, nekaj pomaranč in se odpravimo dalje. Peljemo se mimo rodovitne doline, kjer kmetje na velikih njivah pridelujejo čebulo in vse vrste zelenjave. Počasi se bližamo Adis Abebi. Tudi ta leži na več kot 2.200 metrov, v bližini 3.000 metrov visoke gore Entoto. V Adis Abebi živi več kot 10 milijonov prebivalcev. Od predmestja z najrevnejšimi barakami do centra se vozimo kaki dve uri.

/dalje
Špela Pahor

Teden v matični domovini, ki jo še vedno močno ogroža koronavirus

Dohodki iz državnega premoženja bodo po novem namenjeni za pokojnine in potrebe domov za starejše občane!

Zmeda in negotovosti, kot mnogi opredeljujejo sedanje razmere in življenje v Sloveniji, so obvladljivi tudi zato, ker se na stotisoče ljudi postavlja proti skrajnejšem raznih vrst, tudi sovražnosti, ter z delom in odgovornim ravnanjem dokazujejo to, kakšno življenje hočejo in da se zanj prizadevajo. Prispevek k normalnosti pa pomenijo tudi težnje in ukrepi izvajalcev oblasti in drugih odločevalcev, ki pa morajo biti preverljivo ustrezni in koristni.

Vlada je pripravila predlog že petega svežnja protikoronskih ukrepov in olajšav za pomoč ljudem, ogroženim z virusom, in kot nov prispevek za vnovični pospešek gospodarstva. Na voljo bo milijarda evrov.

Dodeljen je tudi nov dodatek v višini polovice njihove plače zdravstvenim in socialnim delavcem, ki negujejo in drugače pomagajo okuženim z virusom v tako imenovanih rdečih oziroma nevarnih conah.

Z zakonom o nacionalnem demografskem skladu bodo spremenili organizacijo upravljanja in namembnost državnega premoženja. Tega je v Sloveniji še toliko, da je vredno okoli 9 milijard evrov. V prihodnje bi iz sklada z vključenim državnim premoženjem zagotavljali predvsem sredstva za izplačevanje pokojnin in za potrebe domov za starejše občane. Prvič po več letih zastojev in zavlačevanja bodo v Sloveniji zgradili pet novih domov za starejše občane, za sprejem vanje pa že dolgo obdobje nestrpnost čaka okoli 11 tisoč starejših ljudi. V sedanjih domovih, ki jih je okoli sto, bodo zaposlili

dodatnih 550 uslužbencev. Za te namestitve je vlada odobrila 29 milijonov evrov. Med novimi močmi v

področju. Z njimi bi po besedah predsednika strateškega sveta Ivana Simiča poenostavili

zakona o Radioteleviziji Slovenija grobo posega v obstoječe financiranje tega javnega servisa. Gre za

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je v Parizu objel tako zmagovalca Toura Tadeja Pogačarja kot drugouvrščenega Primoža Rogliča, obema se je tudi iskreno zahvalil za zgodovinski uspeh

domovih za starejše občane bodo lahko tudi študentje in mlajši upokojeanci. Namere in ukrepi vlade na upokojskem in socialnih področjih se med seboj dopolnjujejo, pri čemer bo zelo pomemben zakon o dolgotrajni oskrbi. Tega so sicer obljubljale tudi prejšnje vlade, vendar ga nikoli niso napisale. Finančno ministrstvo pripravlja popravke letošnjega državnega proračuna, saj bo v njem potrebno upoštevati, da je virus povzročil večje izdatke in tudi manjše prihodke, kot pa so jih prvotno predvidevali in načrtovali. Tako imenovani Strateški svet za debirokratizacijo pri vladi je pripravil nabor ukrepov na davčnem, gospodarskem in okoljskem

poslovanje državnih organov in v nekaterih primerih tudi znižali davke. Revnim državljanom tako ne bo treba več plačevati t. i. dohodnine. Med aktualnimi zadevami v slovenski državi nadalje omenjamo, da se je javna razprava o spremembah treh medijskih zakonov formalno končala v začetku septembra, toda je podaljšana, za kar se je izrekel tudi državni poglavar Borut Pahor. O spremembah teh zakonov, zlasti tistega o RTV Slovenija, je v intervjuju, objavljenem v tedniku Demokracija, razmišljala dr. Ignacija Fridl Jarc, državna sekretarka na ministrstvu za kulturo. Odgovorila je tudi na trditevčasne voditeljice stranke Socialnih demokratov in evropske poslanke Tanje Fajon, "da vlada s predlaganimi spremembami

njegovo izčrpavanje in poskus popolne politične podreditve. Prelivanje javnih sredstev v projekte političnih medijev odpira vrata političnemu monopolu nad resnico, kar pa je nedopustno." Državna sekretarka odgovarja, "da Tanja Fajon namerno zavaja, saj gotovo ve, da ustavna odločba prepoveduje posege v financiranje RTV. Pozablja se, da je pred skoraj dvajsetimi leti tedanja politično leva vlada sprejela medijski zakon, ki je podobno kot zdaj naš ta medij financiral iz RTV prispevka. Takrat pa seveda ni nihče govoril, da si je vlada želela podrediti in pokoriti javni RTV servis. Dr. Ignacija Fridl Jarc še sporoča: "Zavod RTV Slovenija in osrednji mediji trdijo in poskušajo dokazati, da so vsi komentarji o novem

zakonu o RTV Slovenija za vlado neugodni. To sploh ni res. Nekateri komentarji so nas celo kritizirali, češ da se zakona nismo lotili dovolj obvezujoče in bi morali RTV prispevek celo ukiniti. Zavedamo se, da bi bila takšna ureditev neustavna, vsekakor pa takšni predlogi dokazujejo, da ljudje z javnim zavodom, ki naj bi bil v službi vseh nas, niso zadovoljni." Opozicijske politične stranke s pomočjo in sodelovanjem medijev, pa tudi kolesarjev, ki krožijo, vpijejo in grozijo po ljubljanskih ulicah, nadaljujejo poskuse, da bi vlado vrgle z oblasti; po novem tudi z interpelacijami zoper posamezne ministre. Prejšnji teden je izredna seja državnega zbora, na kateri so Socialni demokrati s pomočjo manjših strank, njihovih zaveznic, poskušali odstaviti notranjega ministra Aleša Hojsa, trajala kar 16 ur. Izhodišče kritik, obtožb in tudi laži je bila trditev, da je bil minister vpleten v koncert hrvaškega glasbenika Marka Perkovića Thompsona, ki so ga v Sloveniji najprej prepovedali, potem je dobil dovoljenje za nastop, ki pa ga zaradi virusa ni bilo. Omenjenega hrvaškega glasbenika dolžijo, da v svoje stvaritve vnaša ustaštvo, razisem in šovinizem, kar naj bi dopuščal in odobral tudi naš notranji minister. Interpelacija ni uspela, minister Aleš Hojs je dobil dovolj glasov in podpore parlamentarcev iz strank vladne koalicije, da bo lahko ostal na svojem položaju. Stranka Marjana Šarca zdaj napoveduje še eno interpelacijo, zoper dr. Aleksandro Pivec, ki se je odrekla funkciji predsednice

stranke Desus, toda je še vedno ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Po enem izmed tolmačenj o tem, kaj je interpelacija, ta pomeni parlamentarno kontrolo nad delovanjem vlade ali posameznega ministra. Novo aktualno temo v Sloveniji je utemeljil nekdanji predsednik države Milan Kučan. V govoru na pogrebu Janeza Stanovnika je dejal, da s pokojnikom odhaja ena najsvetlejših osebnosti tistega roda Slovencev, ki je pomembno zaznamoval naše življenje v drugi polovici prejšnjega stoletja. Poslovil se je oče naroda, ki so mu to ime dali slovenski ljudje, ko so v času stisk in negotovosti v Janezu Stanovniku videli zanesljivo oporišče in moralno vodilo." Skoraj hkrati z navedbami Milana Kučana je izšla knjiga direktorice študijskega centra za narodno spravo dr. Andreje Valič, z naslovom Jože Pučnik, oče slovenske države. Pravi oče slovenske države naj bi bil zato, "ker je Jože Pučnik imel najpomembnejšo vlogo pri njeni izgradnji." Izšla je tudi knjiga publicista Igorja Omerze z naslovom Pravi obraz Janeza Stanovnika. Navaja razloge, zakaj pokojni politik in partizan ne more biti oče naroda in si po njegovem tudi ne zasluži spomenika. Ta sicer že stoji v Ljubljani. Toda zelo boleča resnica je, da največje nevarnost za naše življenje, morda celo za obstanek, pomeni novi koronavirus covid-19, ki ga Slovenija ne obvladuje dovolj. Nekateri se celo smešijo, ko trdijo, da virus sploh ne obstaja.

Marijan Drobež

Z 12. strani

Kdo v Sloveniji predstavlja tveganje ...

Zato globoko upam, da je od srca sklonil glavo in pogledal v tla, ko mu je ušla gornja izjava. Strinjam se, da Janša predstavlja tveganje, vendar ne za demokracijo, ampak za dušične monopole, ki jih je tranzicijska levica ustvarila z nemoralno in celo nezakonito razgrabljenimi vzvodi realne družbene moči, kot so kapital, mediji, represivni organi, civilna družba idr. Tudi mi ni znano, da bi ob vseh nakazanih družbenih deformacijah Han kdaj javno izrekel kako obsodbo ali vsaj pomisleke. Drago Jančar je v zvezi z življenjsko držo zrelega in pokončnega človeka

nekje zapisal, da mora ta "stati v areni ... kajti nič storiti, nič tvegati, pomeni služiti". In ko se že gre Han socialnega demokrata, naj ga še opozorim, da evropski socialni demokrati ne naskakujejo oblasti s pouličnim nasiljem, prevarami in lažmi, kot se to dogaja v Sloveniji, ampak z ustavno in zakonsko predpisanimi demokratičnimi instrumenti. Slovenska tranzicijska levica lahko s tem svojim početjem računa na zmago v kaki posamezni bitki, ne more pa dobiti vojne. Nikoli! Je ni mogel dobiti niti še drugače surov in objesten prejšnji režim!

NOVA GORICA Reševanje sodobnih stanovanjskih izzivov Spremeniti moramo miselnost

Vatriju Mestne občine Nova Gorica je 9. septembra v organizaciji svetniške skupine Goriška.si potekala okrogla miza, na kateri so govorili o inovativnih pristopih reševanja sodobnih stanovanjskih izzivov. Problema, ki ga na eni strani zaznamuje pomanjkanje stanovanj in vrtočlave tržne cene, na drugi pa veliko število praznih hiš, so se lotili s primeri dobre prakse. Katja Martinčič, Mreža za bivanje občine Idrija, je postregla s problemom Idrije, kjer se soočajo s staranjem prebivalstva in z odseljivanjem mladih. Primerna stanovanja so fizično ali cenovno nedostopna, veliko je praznih hiš in stanovanj. Lastniki praznih

hiš ne oddajajo, ker se jim ne izplača in jih je strah oddati v najem. Arhitekt Primož Pavšič je v lanskem letu sodeloval z Mladinskim centrom Idrija in društvom Idrija 2020 pri zanimivem projektu Mladi starci, v katerem so naslavljali problematiko neprimernih bivalnih okolij v starosti. V projektu so raziskovali dojemanje doma, raziskovali kontrast med sobivanjem in osamljenostjo ter iskali rešitve za alternativne oblike bivanja v starosti. Prikazal je tudi več primerov dobrih praks. Na lep primer sožitja je pokazal Peter Prezelj, ki je v škofjeloškem hribovju na stari kmetiji zasnoval skupnost za starejše občane Davče. Njegova skupnost do

8 ljudi, kjer člani sami skrbijo za osnovno gospodinjstvo, dobro funkcionira, za to pa sta potrebni predvsem iskrenost med oskrbnikom in člani skupnosti ter dobronamernost. Spremeniti moramo tradicionalno miselnost, da potrebujemo lastnino na stara leta. Starejši ne rabijo materialnih dobrin, ampak družbo, občutek varnosti. Rok Ramšak je predstavil sistem

stanovanjskih zadrug. Sašo Rink je kot direktor Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine Ljubljana povedal, da je njihova stanovanjska politika usmerjena v subvencioniranje stanovanjskih stroškov najranjivejših skupin. Novogoričani menijo, da je najbolje delovati lokalno in iskati dobre rešitve. Tudi sami čutijo, da je treba spremeniti odnos do lastnine.

Stare jedi v novih loncih (97)

Katja Ferletič

Polenta je stara jed z zelo dolgo tradicijo. Nekoč je predstavljala glavni obrok večine kmečkih gospodinjstev, poleg krompirja je bila osnovni vir preživetja. Moj oče se je je kot otrok toliko najedel, da je sedaj ne more več niti okusiti. V hudih časih so si samo premožnejši vaščani lahko privoščili obilnejše obede in zabeljena polenta s klobaso ali pršutom je bila redkokdaj na mizi. Na poljanah je bila navadna polenta vsak dan na jedilniku: zjutraj z mlekom, opoldne zraven mineštre, zvečer s krompirjevim golažem. Kruha pa niso jedli.

Janina, izvira umetnica, ki se v Sovodnjah ob umetnosti ukvarja s peko v svoji pekarni in slaščičarni, mi je potrdila, da v starih časih tudi pri njih doma, tudi njeni nonoti, niso jedli kruha, čeprav so ga pekli in prodajali. Spomnila se je na svojo prarano Pepco in na zgodbo, ki ji jo oče Darji večkrat pripoveduje. Nona je Janininemu očetu rada pripravljala polento s "cukrom", z maslom in posušenimi koromačevimi cvetovi. Ko je še živela v Mirnu, je tako pripravljeno jedi dodala še med, saj so doma imeli čebele. Včasih si je v šolo za malico celo nesla kruh z medom, a vsakokrat ga je prinesla domov in ga tam pojedla, ker je bila zelo v zadregi pred sošolci, ki medu niso imeli.

Med drugo svetovno vojno je prarano Pepca že živela v Sovodnjah. V tistih letih se je v sosesčino priselila italijanska družina iz Veneta. Zelo verjetno je tja prišla zaradi raznarodovalne politike, ki jo je tedaj uvajala italijanska oblast. Družina je bila velika in revna, sploh niso imeli kaj za pod zob, zato so jim dobri sovodenjski ljudje kljub vsemu pomagali. Nona Pepca jim je večkrat nesla nekaj koruzne moke, s katero so si skuhalili polento in tako lahko preživeli - rešila je družino, ki ji je bila še dolgo let hvaležna. Ob pogovoru mi je Janina priznala, da jo zgodba še vedno gane. Zaradi tega, ko vsako soboto zamesi in speče svoj kruh, ko potrpežljivo opazuje, kako lepo vzhaja, si misli, da je kruh vreden spoštovanja, da si zasluži, da ga ona lepo krasi z različnimi motivi. Janina uporablja star, originalen recept z matičnim kvasnim nastavkom oz. naravnim kvasom in težko si predstavlja, kako je bilo nekoč, ko kruha ni bilo, ko kruha veliko otrok sploh ni poznalo, a so bili ljudje vseeno dobri in so pomagali drug drugemu. Povedala mi je zgodbo iz knjige Pravljični svet, ki jo krasijo risbe ilustratorke Marjanice Jemec Božič. Zgodbi je naslov *Kruh, ki ga ni bilo* in pripoveduje o trpljenju, vojni, lačnih vojaki, o partizanih, ki so po vaseh iskali hrano za preživetje. Brigada se je po dolgi in naporni poti ustavila v hribovski vasi dobrih ljudi, ki so živeli v skromnih hišicah. Tri vojake so sprejeli v siromašni, temačni kolibi, kjer so si prostor delili odrasli, otroci, kokoši in koza. Domači so s stolov vstali in prepustili vojakom prostor za mizo. Na mizi so bili nasuti

žganci iz grobe koruzne moke, gospodinja pa je prinesla še lončeno skledo toplega kislega zelja. Vojaki in otroci so s svojimi žlicami začeli zajemati mrzle žgance in toplo zelje - miza je bila kmalu prazna in šele tedaj je eden izmed vojakov pripomnil, da žganci niso bili dovolj slani. "Soli že dolgo nismo okusili", je odvrnila gospodinja, ki pa je vojakom postregla še s toplim kozjim mlekom in neslanim krompirjem. To jed so si doma privoščili le ob nedeljah, a vojaki so vztrajali, naj bo tokrat za vse. Tedaj je eden izmed njih rekel, da so vroči ajdovi in koruzni žganci z ocvirki najboljša jed, gospa pa je dodala, da mrzlih se lahko manj poje - "topli so predobri in je težko odložiti žlico". Drug vojak si je tedaj zaželel kruh. Tedaj ga je eden od otrok zelo

z začudeno pogledal in vprašal: "Kaj je to kruh?". Naš vsakdan si težko predstavljamo brez kruha. Čudno je, da ga že naši starši in nototi skoraj niso poznali. Polenta je bila, samo polenta in ponekod njena pražena različica - žganci. Žganci marsikoga še spominjajo na otroštvo. Janini jih je

včasih pripravljala mama Andreja, Gorenjka, iz ajdove ali koruzne moke. Spominjali so jo na otroštvo, na njeno mamo Fani. Z otožnostjo in domotožjem v srcu jih je večkrat pripravila, ko se je poročila v Sovodnje. Žganci so odlična jed, ki jo lahko postrežemo z veliko dodatki. Z ocvirki, s kislim mlekom, kislim zeljem ali z repo. Tako ajdovi kot koruzni žganci so zelo okusni in priprava sploh ni tako zapletena. Janina mi je zelo prijazno posredovala svoj recept, za katerega, po pravici povedano, njen mož Erik ni povsem navdušen.

ŽGANCI

Sestavine:

200 g moke (50 navadne, 150 koruzne), 300 ml vode, 1 žlička soli, 2 žlici ocvirkov ali 8 rezin pancete, kislo mleko (po želji).

Priprava:

Na štedilniku zavremo vodo s soljo (lonec naj bo manjši in višji). Ko zavre, vanjo stresemo moko, da nastane kepa, in pustimo vreti. Po nekaj minutah ogenj znižamo. V nastalo kepo z vilicami naredimo 2 luknji do dna lonca, nato pokrijemo in pustimo kuhati zmes na zmerni temperaturi še 20 minut. Med tem časom pocvremo panceto ali ocvirke in jih nato damo na kuhinjski papir, masčobe v ponvi pa ne zavremo. Iz lonca odlijemo odvečno vodo, pri čemer je nekaj shranimo za pozneje. Kepo dobro razmešamo, nastajati začnejo grogljice - žganci. Če so žganci presuhi, jim prilijemo nekaj tekočine, ki smo jo shranili od kuhanja. Žgance zajamemo iz lonca, z vilicami jih nadrobimo, prelijemo z obelo, dodamo ocvirke ali hrustljivo panceto in damo na krožnik, na katerega smo na dno vllili kislo mleko.

Začenja se nova sezona SSG Trst

Uvodni akordi bodo zazveneli ob melodijah svetovno znanih muzikalov

Časovne esence, kot je letošnji spored predstav Slovenskega stalnega gledališča Trst poimenoval njegov umetniški vodja in direktor Danijel Malalan, bodo svoje vonjave prvič razpršile po veliki dvorani Kulturnega doma v Trstu, v petek, 25. septembra, ko se bodo ob 20.30, končno spet odprle duri tega slovenskega kulturnega hrama, ki jih je nasilno zapahnil koronavirus kar sredi lanske gledališke sezone. S tem je pretrgal tiste trdne vezi med odrskim dogajanjem in gledalci, ki se bodo, vsaj tako upamo, nemoteno spletale v novi sezoni. Uverturo v nov gledališki spored bo zaigrala glasbeno-gledališka koprodukcijska predstava treh primorskih gledališč, ki je bila predremierni uprizorjena na Primorskem poletnem festivalu. SSG Trst, Gledališče Koper in Slovensko narodno gledališče Nova Gorica so s strnjanimi močmi na oder postavili *Stoletje mjuzikala*. Predstava, pravzaprav pravi spektakel s plesom in glasbo v živo ter množico raznolikih kostumov, je stkana iz skoraj tridesetih glasbenih točk, ki nas s svetovno znanimi hiti iz zgodovine muzikala vodijo v najslavnejše uprizoritve tega umetniškega žanra. Od *Evite, Mačk, Nesrečnikov*, *Fantoma iz opere pa Mary Poppins in Aladina*, bo gledalce predstava vodila "skozi različne svetove ob priljubljenih likih". *Stoletje muzikala* si je zamislil češki režiser Stanislav Moša, izvedenec s področja te glasbeno-gledališke zvrsti, doma in na Slovenskem. Glasbeni del predstave je v rokah slovenskega dirigenta, skladatelja in aranžerja

Patrika Grebla, ki nastopa tudi v vlogi povezovalca in pevca. Predstavo sooblikujejo slovenska pop pevka Tinkara Kovač, češki izvajalec muzikalov Petr Gazdik, igralca SSG Trst, Lara Komar

in Klemen Kotar na pihala. Kot vsako leto je tudi letos uvodno premiero SSG podprlo CRTrieste. Ponovitve *Stoletje mjuzikala* se bodo v Trstu vrstile do 11. oktobra.

FOTO Jaka Varmuz

in Primož Forte, člana SNG Nova Gorica, Patrizia Jurinčič Finžgar in Jure Kopusar, pa še člana Gledališča Koper Anja Drnovšek in Rok Matek. Koreografije, kostume in sceno so uresničili Aneta Majerova, Andrea Kučerova in Petr Hloušek. Dramaturg predstave je glasbenik Mirko Vuksanović, čigar posrečena avtorska glasba je poplemenitila ali razgibala že marsiktero predstavo poklicnih in ljubiteljskih gledališč. Pri muzikalu sodelujejo tudi plesalci Dana Petretič, Eva Tancer, Siniša Bukinac in Angelo Menolascina. Na odru se bo zvrstilo sedemnajst muzikalov, v časovnem razponu od tridesetih let prejšnjega stoletja do današnjih dni. Vežno besedilo je v slovenskem jeziku, songi pa so v angleškem izvorniku. Glasbeno spremljavo v živo izvajata ob Patriku Greblu še klavirist Boštjan Grabnar

Ob upoštevanju vseh varnostnih predpisov bodo nedeljski abonenti imeli na voljo avtobusni prevoz. Pred premiero 25. septembra bo ob 19.30 odprtje razstave o slovenskih alpinistkah, naslovljene *Korajža je ženskega spola*. Nastala je ob 30-letnici odprave Alpe Adria Sagarmatha v soorganizaciji SPDT. Predstavila jo bo avtorica Saša Mesec. Vodstvo SSG obvešča, da so ob predpisih proti okužbi s koronavirusom sedeži v dvorani razporejeni v šahovnici. Maske so obvezne od vstopa v vežo tržaškega Kulturnega doma do sedeža. Ob rezervaciji je treba posredovati tudi telefonsko številko. Obvezno je tudi merjenje temperature ob vstopu v dvorano. Garderoba ne bo delovala. Kavarna pa bo odprta samo pred začetkom predstav.

IK

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franca Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28. 1. 1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385
Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst,
tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica,
tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com
www.noviglas.eu
TISK: Centro Stampa Veneto S.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it
LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493
PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov
Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.
OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu
Jamčenje osebnih podatkov: v skladu s 13. členom Uredbe EU 2016/679 in z zakonskim odlokom 101/2018 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Celotno besedilo je na razpolago na spletni strani www.noviglas.eu v poglavju "Varstvo podatkov". Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh. Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov in v Italiji FISC Izdajanje našega tednika Novega glasa podpirata tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v tujini in po svetu ter Dežela Furlanija Julijska krajina po DZ št. 26/2007. *Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek za založništvo po zakonu št. 198/2016 in zakonskem odloku 70/2017 (prej zakon št. 250/1990).* Novi glas prejema javna sredstva za medije.
Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks. **To številko smo poslali v tisk v torek, 22. septembra 2020, ob 13. uri**

NOVI GLAS

Naturopatski nasveti (307)

Erika Brajnik

Heather

Cvetno esenco Heather potrebujejo vsi srčni posamezniki, ki nočejo nikdar biti sami. Tudi ko gredo na sprehod, potrebujejo telefon, da se lahko pogovarjajo. Ko srečajo koga na cesti, ga ne izpujstijo iz krempljev, zadržijo ga za klepet, dolgo, zelo dolgo.

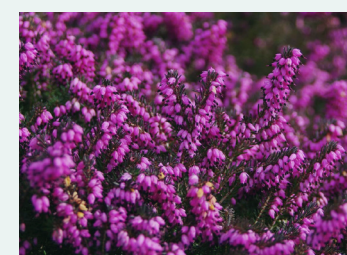
Predstavljajte si vsiljivo sosedo, ki se usidra v vaši kuhinji in cel dan ždi pri vas in vam ne da dihati, tudi če imate v tisoč opravkov. Takšna oseba je velik egoist, misli samo nase, težave drugih minimizira, da opeva svoje in da je lahko vedno v središču pozornosti. Strah pred samoto je največja nočna mora oseb Heather. Zaradi njihove vsiljivosti in neobzirnosti do drugih je njihova pot prav pot do samote, saj se jih ljudje izogibajo prav zaradi pretirane vsiljivosti. Osebe, ki potrebujejo cvetno esenco Heather, imajo dar govora in stalno opevajo svoje težave.

Cvetna esenca takim osebam pomaga, da so bolj empatični, da znajo resnično prisluhniti in pomagati posamezniku, da se njihova srčnost pravilno izrazi v pomoč sočloveku.

Predvsem pa se takšna oseba ne boji več samote, ne čuti strahu, groze, tesnobe in obupa, ki je sama, ampak uživa v samoti. Je ustvarjalna, dela to, kar ji srce veleva.

Otrok, ki potrebuje cvetno esenco Heather, veliko joče, ker želi vedno biti v središču pozornosti. Takšen otrok ima dar govora in veliko govori. Telesno v tem primeru govorimo o srčnem deficitu. Takemu otroku se spoti glava, ko zaspi. Srce trpi. Cvetna esenca Heather bo razbremenila srce in osvežila duha; 5 kapljic zvečer pred spanjem! Za vse srčne bralce!

Iščimo zdravje! www.saeka.si

S 1. STRANI Prekrasna zmaga Pogačarja in Rogliča na Touru Zdravljica na Elizejskih poljanah

Rogliču se je vse sesulo pravo krizo v treh tednih tekmovalca. Šampion iz Kisovca, zmagovalec lanske Vuelte, ni skrival ambicij in je prišel na letošnji jesenski Tour na zmago, za sabo je imel najboljšo moštvo Jumbo Visma, v gorskih etapah je z ekipo rutinirano ubranil vse napade. Ko sta pogorela Yates in lanski zmagovalec Bernal, je njegov edini pravi konkurent postal mlajši rojak. Vendar naj dvigne roko, če je kdo sploh pomislil, da bi lahko Pogačar, brez pravih izkušenj na največjih krožnih dirkah profesionalcev, poskrbel za tak preobrat! Kot debitant bi

lahko bil potešen že z belo majico najboljšega mladega kolesarja in s prestižnim mestom na zmagovalnem odru. A njegov pristop je bil drugačen, sklenil je napadati do konca, moči pa je očitno imel še več kot dovolj, medtem ko so Rogliču po enajstih dneh v rumenem prav pred zadnjo oviro pojemale. Res je, doslej najboljši slovenski kolesar je zatajil v odločilnem kronometru, ne vemo, če se je zamajala tudi mentalna trdnost, toda predvsem je imel manj svežine v nogah, kar je ob koncu športno priznal ob čestitkah Pogačarju. Razočaranje pa je zelo veliko, tudi ker ni nujno, da bi imel

še dosti drugih možnosti za osvojitve tritedenske krožne dirke po Franciji. Da ne bo pomote, priložnosti najbrž bodo še, pred sabo ima še lep del kariere, vendar priložnost je bila tako zrela, da predstavlja zanj to drugo mesto (z eno etapno zmago) nadvse pekoč poraz. Toliko o tem sijajnem dvoboju na komaj minulem Touru. Novica pa je predvsem še enkrat ta neverjetna športna Slovenija, ki ponuja vedno nove izjemne adute v raznih panogah. Roko na srce, v kolesarstvu nima nobene tradicije, danes pa je postala zgled za ves svet, tudi za kolesarsko najbolj razvite

države. Vsi radovedno odkrivajo slovensko stvarnost in ugotavljajo, da so vrhunski tekmovalci plod športne kulture, ki se razvija preko pozitivnih zgledov in zlasti preko zdravega sistema gibalne vzgoje v šolah. Skratka, ves svet zre v deželico na sončni strani Alp. Kaj pa odziv med Slovenci? Seveda tritedenska evforija, v francosko prestolnico so šli kljub vsem omejitvam tudi čarterski poleti. Vse je bilo pripravljeno za Rogličevo slavo in za dobrohotno trepljanje po rami mladega mulca, pred katerim je še petnajst let Toura. Na koncu seveda nespremenjen ponos, izbuljene oči ob Pogačarjevem

zgodovinskem dosežku (osvojil je tudi tri etape!), a brez dvoma tudi kanček grenkobe za poraženca, kateremu bi prav vsi privoščili – že napisano

– zmagoslavje na Elizejskih poljanah. Najlepši utrinek pa je bil nedvomno objem obeh rivalov po končanem naporu.

HC

LJUBLJANA Slovesna podelitev priznanj 18. nagradnega natečaja Urada Vlade RS Med nagrajenkami tudi dve goriški Slovenki

Vtorek, 22. septembra 2020, je bila v dvorani Državnega sveta v Ljubljani slovesna podelitev priznanj XVIII. nagradnega natečaja Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za diplomska, magistrska in doktorska dela na temo Slovencev v zamejstvu in po

Posebna pohvala: Andrejka Leban
Dve nagrajenki sta iz našega prostora, zato je prav, da utemeljiti strokovne komisije navedemo.
Utemeljitev 3. nagrade Lara Devetak: Il lavoratore transfrontaliero: tra Italia e Slovenia

tem območju sistemskega pregleda čezmejnega dela ni. Delo analizira gospodarske, zgodovinske, kulturne in osebne ter družinske razloge za čezmejno delo. V empiričnem delu magistrske naloge avtorica predstavi izsledke preverjanja z vprašalnikom v skupini čezmejnih delavcev in delavk, iz katerega izhajajo osrednja odprta vprašanja, kot je npr. neuskkljenost davčnih in pokojninskih sistemov ter pomanjkljiva čezmejna komunikacija in izmenjava informacij med organi obeh držav. Poleg tega avtorica obravnava pojav čezmejnega dela tudi z vidika socialne varnosti, obdavčenja ter priznavanja izobraževanja in poklicnih kvalifikacij. Delo odlikuje temeljit pregled čezmejnega dela na italijansko-slovenskem območju ter opredeli osrednja odprta vprašanja, s katerimi se soočajo čezmejni delavci in delavke. (dr. Zaira Vidau)
Utemeljitev posebne pohvale Andrejka Leban: Priprava osebnega izobraževalnega načrta za nadarjenega učenca na izbrani šoli s slovenskim učnim jezikom v Italiji
V svojem ocenjevalnem postopku je komisija za področje zamejstva predlagala posebno pohvalo za Andrejko Leban s svojim magistrskim delom Priprava osebnega izobraževalnega načrta za nadarjenega učenca na izbrani šoli s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Naloga je bila napisana pod mentorstvom doc. dr. Mojce Kukanje Gabrijelčič na pedagoški fakulteti univerze na Primorskem. Na izvrstno nazoren način opisuje prenos dobre prakse iz Slovenije v Italijo, na področju šolstva, ki je v Italiji v primerjavi s Slovenijo dokaj prezrt, namreč na področju nadarjenosti na osnovnošolski stopnji. V teoretičnem delu

avtorica opredeljuje glavno terminologijo na polju nadarjenosti in talentiranosti – predvsem tudi s strani zakonodaje – ter opisuje programska izhodišča za delo z nadarjenimi v Sloveniji in Italiji. Andrejka Leban v svoji nalogi ugotavlja, da se na šolah v Italiji ne kaže veliko pozornosti za nadarjene,

ob tem pa so tudi učitelji in učiteljice premalo ozaveščeni ter usposobljeni za delo z nadarjenimi učenci. Kot reakcija na to ugotovitev se predstavlja posebno izdelan osebni izobraževalni načrt za učenca iz prvega razreda osnovne šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Didaktični predlogi in primeri

avtorice v empiričnem delu naloge so obširni, praktično nazorni, pregledni in uporabni za vzgojno-izobraževalno delo ter poudarjajo individualizacijo ter kreativnost v pouku, zato se avtorici za to delo podeli posebna pohvala. (dr. Daniel Wutti, Celovec)
Nagrajenkama gredo naše iskrene čestitke!

svetu.
Na podlagi ocen strokovne komisije je dr. Helena Jaklitsch, ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu, na posebni slovesnosti razglasila prejemnice nagrad.
Na dogodku sta zbrane nagovorila predsednik Državnega sveta Alojz Kovšca in ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Helena Jaklitsch. Na slovesnosti so nagrajenke na kratko predstavile tudi svoja dela.
Na dosedanjih 18 natečajev je sicer prispelo skupno 334 nalog, nagrajenih pa je bilo 110. Nagrada za najboljša diplomska/magistrska/doktorska dela s področja Slovencev v izseljenstvu: 1. nagrada: ni bila podeljena; 2. nagrada: Maja Belavič; 3. nagrada: ni bila podeljena
Nagrada za najboljša diplomska/magistrska/doktorska dela s področja Slovencev v zamejstvu: 1. nagrada: Anja Škarabot; 2. nagrada: Jasmina Delić; 3. nagrada: Lara Devetak.

(Čezmejni delavec: med Italijo in Slovenijo)
Magistrska naloga Lare Devetak je nastala pod mentorstvom profesorice Roberte Nunin na pravni fakulteti Univerze v Trstu. Prinaša celovit pregled področja čezmejnega dela tako na splošno kot tudi specifično za območje italijansko-slovenske meje. Avtorica izhaja iz pravne opredelitve čezmejnega delavca oziroma delavke in posebej izpostavi kompleksnost tega pojava. Kljub skupni izhodiščni evropski pravni podlagi, je zaradi bilateralnih državnih sporazumov in drugih državnih pravnih virov čezmejno delo različno normirano. Obmejno območje med Italijo in Slovenijo obsega deželo Furlanijo Julijsko krajino na italijanski strani ter Goriško, Obalno-kraško in Primorsko-notranjsko regijo na slovenski strani. Avtorica primerjalno predstavi splošne družbeno-gospodarske kazalnike in ugotavlja, da na

Dr. Spomenka Hribar: Mogoče pa tudi jaz nimam prav?

Na retorično vprašanje dr. Spomenke Hribar v intervjuju na TV Slo 1 z dne 6. 9. 2020 glede poboja domobrancev podajam nekaj dejstev in navodil iz depeš med W. Churchillom in feldmaršalom H. Aleksandrom poveljnikom Anglo-Američanov (v nadaljevanju AA) za Sredozemlje. Po sklenjenem premirju (Armistice!) 8. 9. 1943 postane Kraljevina Italija 13. 10. 1943 zaveznik AA. Aprila 1945 se je začela tekma med Jugoslovansko armado (JA) in AA, kdo bo osvobodil večji del Julijske krajine in si tako izboril pravico do vojaške uprave na tem delu italijanskega ozemlja do sklenitve mirovne pogodbe. Predhodnica AA je prišla v Trst 1. 5. 1945 in presenečeno ugotovila, da je JA že tam. Depeše Churchilla kot vrhovnega političnega komisarja AA so bile jasne. AA morajo obvezno, tudi za ceno vojne z JA, prevzeti pod lastno kontrolo logistični koridor Trst – Tržič – Gorica – Videm – Trbiž – Beljak, ki je nujen za oskrbovanje čet AA v Avstriji in na Bavarskem. Na dan kapitulacije Nemčije 8. 5. 1945 je Aleksandrov odposlanec general Morgan v Beogradu od Tita zahteval umik JA iz Trsta, Gorice in zaledja logističnega koridorja - Goriškega Krasa in Posočja. Churchill je izzival lokalno omejeno vojno z JA kot prvo lekcijo komunistom in posredno Stalinu. Iz depeš Churchilla maja in junija 1945 izhaja, da se mora AA pripraviti na spopad z JA in se rešiti bremena kvizlinških ujetnikov, ki naj jih čim prej vrne SZ in Jugoslaviji, kot je bilo dogovorjeno na Jahti. Tako so Angleži konec maja 1945 podtaknili Črnega Petra Jugoslovanom, v času, ko se je iz nacističnih taborišč vračalo 60.000 okostnjakov, kjer je umrlo 12.000 antifasistov. Ni bilo zdravil, niti dovolj hrane celo za te uboge preživle taboriščnike. Tito je zavlačeval in se trdo pogajal, saj so jugoslovanski narodi utrpeli ogromne žrtve, da bi Slovenci dobili Trst in Gorico. Za vse narode Evrope je bil 8. 5. 1945 konec vojne razen za Jugoslavijo, ki je bila še vedno v vojni s kraljevino Italijo, ta pa je bila že leto in pol zaveznica AA. Spopad je postajal neizogiben. Hitra likvidacija

iz Koroške vrnjenih ustašev in domobrancev je bila za JA nujna vojaška obrambna operacija in signal, da se bo JA zoperstavila napadu AA. AA se zagotovo ne bi ustavili na Rapalski meji, saj sta Churchill in Stalin za Jugoslavijo podpisala delitev "petdeset-petdeset". Obveljala bi tudi Rapalska meja, saj so bili AA zelo zaskrbljeni za stabilnost Italije kot njihove nove zaveznice in niso želeli prizadeti Italijanov s krivično mejo. Tito je v zadnji sekundi taktično popustil in JA se je 12. 6. 1945 umaknila na zahtevano Morganovo linijo. Pod svojo vojaško upravo pa je JA še vedno zadržala večji del italijanskega ozemlja, ki ga je terjala zase, Primorsko in Istro brez Pulja. Mirovna pogodba med Jugoslavijo in Italijo je bila sklenjena v Parizu 10. 2. 1947 ter uveljavljena 15. 9. 1947 za začasno državno mejo. Nazaj smo dobili Posočje, Goriški Kras, Goriška Brda in predmestje Gorice. Odslej Tito ni več potreboval podpore SZ v boju za zahodno mejo in začel se je pripravljati na ločitev od Stalina. Vojni spopad z AA je ponovno grozil leta 1953 za Slovensko Primorje - delitev ozemlja STO. Istočasno se je Jugoslavija borila za pravice Slovencev na Koroškem in leta 1955 je bila podpisnica ADP. Tako lahko upravičeno trdim, da je leto 1955 prvo zares povojno leto za Jugoslavijo in se je lahko bolj posvetila mednarodnemu gospodarskemu sodelovanju in socialističnemu razvoju in ne več boju za svoje meje, v resnici za slovensko ozemlje in morje. Brez socialistične Jugoslavije in velikanskih žrtev narodov Jugoslavije ne bi bilo nikoli države Slovenije, ampak bi danes delila usodo Katalonije v kraljevini Jugoslaviji. Za Jugoslavijo je konec vojne 10. 2. 1947 in ne s kapitulacijo Nemčije 8. 5. 1945. Še več, šele leta 1977 je italijanski parlament priznal Jugoslaviji sedanjo državno mejo med Italijo in Slovenijo in dobili smo mednarodno priznane meje. Kako sramotno nevhvaležna je danes ta podalpska državnica do svojih očetov!

Boris Nemec

S 1. STRANI 27. september, svetovni dan migrantov in beguncev

Migranti in begunci med nami

Že večkrat smo napisali, da migranti in begunci ne bi smeli biti noben problem za tako veliko državo, kot je Italija, če bi se država le obnašala dostojno in bi državne službe dobro delovale. Večkrat smo in še enkrat ponovno obsojamo vsako politično sprenevanje in še bolj zlorabljanje beguncev in migrantov za notranje politično obračunavanje. Migranti in begunci so ljudje. Če odmislimo njihovo kalvarijo, ki so jo gotovo preživeli, da so sploh dospeli do naših krajev, moramo zdaj, ko so med nami, zanje poskrbeti tako, kot se za ljudi spodobi.

Minulo soboto, 19. septembra 2020, sva z ženo v jutranjih urah šla na pot proti Litiji, kjer je najina hčerka pred petnajstimi dnevi povila sina. Sam sem šel prvič pogledat fantiča, Maksimiljan so mu dali starši ime. Čas, ki ga zaznamuje virus covid-19, zahteva previdnost, zato sem počakal 14 dni.

V vaški pekarni v Furlanski nižini sem kupil nekaj kruha in sladice, nato sem zavil proti Červinjanu, pred sedmo uro sva na obrobju furlanskega mesta zagledala najprej štiri mlade migrante ob cesti in za njimi še štiri, med njimi je bila tudi mlajša ženska, na prvi pogled so bili Afganistanci ali Pakistanci. Reveži so hodili v vrsti, niso vedeli, kje so, ne kam gredo, samo hodili so, jasno je bilo, da jih je ravno nekje v bližini nekí voznik spustil iz kombija. Stisnilo me je pri srcu in vso nemoč človeka, ki drugemu zaradi zakonov ne sme pomagati, če se ustaviš in skušaš pomagati, si takoj nezakonit pomočnik pri prevažanju migrantov!, sem izrazil ženi, ki je samo rekla: "Ubogi ljudje!"

Ko sva se zvečer vrnila domov, sva po radiu izvedela, da so neko skupino migrantov vrgli iz avta v bližnjem Fiumicellu, da, porinili, vrgli iz drvečega avtomobila, štirje so bili resneje poškodovani. "Najbrž so bili iz iste skupine," je rekla žena. "Veliko teh pošasti je med nami, kajti pošasti so ti falotje, ki za denar prevažajo migrante in begunce!" sem odvrnil. Migranti, begunci, ubežniki so ljudje!

Tega se moramo vedno zavedati, ko jih srečujemo, ob cesti, v mestu, po cesti na podeželju, kje drugje. Med nami so, ljudje, kot smo mi, in mi, če hočemo ostati ljudje, moramo poskrbeti zanje! To je najprej naša človeška, državljska dolžnost, šele nato lahko postane krščanska!

Migranti, begunci so ljudje! Med nami so begunci in migranti in papež Frančišek je prav zato pripravil sporočilo ob svetovnem dnevu

migrantov in beguncev, v katerem je zelo jasen: "Letos posvečam sporočilo dramatično notranje razseljenih oseb, dramatično, ki je pogosto nevidna, ki jo je svetovna kriza, katere vzrok je pandemija covid-19, še zaostri. Ta kriza je namreč zaradi svoje silovitosti, resnosti in geografskega

Razseljene osebe nam nudijo možnost srečanja z Gospodom, "tudi če ga naše oči s težavo prepoznajo: z raztrgano obleko, umazanimi nogami, skaženim obrazom, ranjenim telesom in nesposobnostjo, da bi govoril zaradi svoje silovitosti, resnosti in geografskega

v oddaljenosti od drugih in nam pogosto preprečujejo, da bi jim "postali bližnji" in jim služili z ljubeznijo. Pristopiti k bližnjemu pogosto pomeni biti pripravljen tvegati, kakor so nas poučili številni zdravniki in bolničarji v zadnjih mesecih. Biti blizu, da bi služili, gre preko zgolj čuta dolžnosti;

bile dobrine našega planeta v korist samo nekaterim. Ne, tega Gospod ni hotel! Naučiti se moramo deliti, da bi skupaj rasli, ne da bi kogarkoli pustili zunaj. Pandemija nas je spomnila, da smo vsi na istem čolnu. Odkritje, da imamo skupne skrbi in strahove, nam je dokazalo, da se nihče

(1 Kor 1,10). Gradnja Božjega kraljestva je obveznost, ki je skupna vsem kristjanom, zato je potrebno, da se naučimo sodelovati, ne da bi se pustili skušati zavisti, neslogi in delitvam. V aktualnem kontekstu naj poudarim: "Zdaj ni čas za sebičnost, kajti izziv, s katerim se soočamo, nas vse

obsega zmanjšala toliko drugih humanitarnih izrednih razmer, ki so prizadele milijone ljudi, ko je mednarodne pobude in pomoč, ki je bistvena in nujna za reševanje človeških življenj, premaknila na konec nacionalnih političnih agend. Vendar zdaj ni čas za pozabljenost. Zaradi krize, s katero se soočamo, ne pozabimo na toliko drugih izrednih razmer, ki prinašajo sabo trpljenje mnogih ljudi ...

Rad bi začel z ikono, ki je navdihovala papeža Pija XII. pri sestavljanju Apostolske konstitucije Exsul Familia (1. avgusta 1952). Med begom v Egipt mali Jezus skupaj s svojimi starši doživlja tragične razmere razseljene osebe in begunca, "za katere so značilni strah, negotovost, stiske (prim. Mt 2,13-15.19-23). Žal se v naših dneh milijone družin lahko prepozna v tej žalostni resničnosti. Skoraj vsak dan televizija in časopisi poročajo o beguncih, ki bežijo pred lakoto, vojno in drugimi hudimi nevarnostmi ter iščejo varnost in dostojno življenje zase in za svoje družine. V vsakem od njih je navzoč Jezus, ki je kot v Herodovih časih prisiljen bežati, da bi se rešil. Poklicani smo, da v njihovih obrazih prepoznamo obraz lačnega, žejnega, nagega, bolnega, tujega in zaprtega Kristusa, ki nas poziva (prim. Mt 25,31-46). Če ga bomo prepoznali, se mu bomo mi zahvalili, da smo ga lahko srečali, ga ljubili in mu služili.

poklicani odgovoriti s štirimi glagoli, ki sem jih razkril v Sporočilu za ta dan leta 2018: sprejeti, zaščititi, pospeševati in vključevati. Tem bi zdaj rad dodal šest parov glagolov, ki ustrezajo zelo konkretnim dejanjem in so med seboj povezani v odnosu vzrok – učinek.

Da bi razumeli, moramo poznati. Poznanje je nujen korak k razumevanju drugega. Jezus sam nas o tem uči v prizoru z učencema v Emavsu: "In medtem ko sta se pogovarjala, se jim je približal sam Jezus in hodil z njima. Njune oči pa so bile zastrte, da ga nista spoznala (Lk 24,15-16). Ko govorimo o migrantih in razseljenih osebah, se prevečkrat ustavimo pri številkah. Pa ne gre za številke, gre za ljudi! Če jih bomo srečali, jih bomo spoznali. Ko bomo poznali njihove zgodbe, bomo razumeli. Razumeli bomo, na primer, da je negotovost, ki smo jo z bolečino spoznali zaradi pandemije, stalnica v življenju razseljenih oseb.

Da bi služili, moramo postati bližnji. To se zdi samo po sebi umevno, a pogosto ni tako. "Do njega je prišel nekí Samaritanec, ki je bil na potovanju. Ko ga je zagledal, se mu je zasmilil. Stopil je k njemu, zlij olja in vina na njegove rane in jih obvezal. Posadil ga je na svoje živinče, ga peljal v gostišče in poskrbel zanj" (Lk 10,33-34). Strahovi in predsodki – toliko predsodkov – nas zadržujejo

največji zglede nam je zapustil Jezus, ko je umil noge svojih učencev: slekel se je, pokleknil in si umazal roke (prim. Jn 13,1-15).

Da bi se spravili, moramo poslušati. Tega nas uči Bog sam, ki je s tem, da je poslal svojega Sina na svet, želel slišati stok človeštva s človeškimi ušesi: "Bog je namreč svet tako vzljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, /.../ da bi se svet po njem rešil" (Jn 3,16-17). Ljubezen, tista ki spravlja in rešuje, se začne s poslušanjem. V današnjem svetu se množijo sporočila, izgublja pa se drža poslušanja. A samo preko ponižnega in pozornega poslušanja lahko pridemo do resnične sprave. Med letom 2020 je tišina tedne in tedne vladala na naših cestah. Dramatična in vznemirjajoča tišina, ki pa nam je ponudila priložnost za poslušanje krika najbolj ranljivih, razseljenih in tudi našega, hudo bolnega planeta. Ko poslušamo, imamo priložnost za spravo z bližnjim, s toliko zavrženimi, sami s seboj in z Bogom, ki se nikdar ne naveliča podarjati nam svoje usmiljenje.

Da bi rasli, moramo deliti z drugimi. Prva krščanska skupnost je imela v medsebojni podelitvi eno svojih temeljnih prvin: "Množica teh, ki so sprejeli vero, je bila kakor eno srce in ena duša. Nihče ni trdil, da je to, kar ima, njegova last, temveč jim je bilo vse skupno" (Apd 4,32). Bog ni hotel, da bi

ne rešuje sam. Da bi v resnici rasli, moramo rasti skupaj, tako da delimo to, kar imamo, kakor tisti deček, ki je Jezusu dal pet ječmenovih hlebov in dve ribi ... In je bilo dovolj za pet tisoč ljudi (prim. Jn 6,1-15).

Če hočemo spodbujati k rasti, moramo vključevati. Tako je namreč Jezus storil s samarijansko ženo (prim. Jn 4,1-30). Gospod pristopi, jo poslušaj, govori njenemu srcu, da bi jo potem vodil k resnici in jo spremenil v oznanjevalko veselega oznanila: "Pridite in pogledajte človeka, ki mi je povedal vse, kar sem storila. Kaj če je on Mesija?" (v. 29). Včasih nam zagon, da bi služili drugim, prepreči, da bi videli njihovo bogastvo. Če v resnici hočemo spodbujati k rasti ljudi, ki jim pomagamo, jih moramo vključevati in jih spremeniti v nosilce svoje rešitve. Pandemija nas je spomnila, kako pomembna je odgovornost in da se lahko samo s prispevkom vseh – tudi tistih, ki so pogosto podcenjeni – soočimo s krizo. "Najti moramo pogum, da odpremo prostore, v katerih se lahko vsi čutijo poklicani, in dovoliti nove oblike gostoljubnosti, bratstva in solidarnosti."

Da bi gradili, moramo sodelovati. To priporoča apostol Pavel skupnosti v Korintu: "Bratje, rotim vas v imenu našega Gospoda Jezusa Kristusa: vsi govorite isto in med vami naj ne bo razprtij. Med seboj se dopolnjujte v istem umu in istem hotenju"

zdrnjuje in ne dela razlik med ljudmi." (Sporočilo mestu in svetu, 12. aprila 2020). Da bi obvarovali naš skupni dom in ga delali vedno bolj podobnega izvirmemu Božjemu načrtu, se moramo prizadevati, da bomo zagotovili mednarodno sodelovanje, vesoljno solidarnost in lokalno zavzetost, ne da bi kogarkoli pustili zunaj.

Rad bi končal z molitvijo, ki jo je navdihnil zglede sv. Jožefa, zlasti ko je bil prisiljen bežati v Egipt, da bi rešil Otroka. Oče, sv. Jožefu si zaupal, kar si imel najdragocenejšega: Dete Jezusa in njegovo mater, da bi ju obvaroval nevarnosti in pred grožnjami hudobnih. Tudi nam nakloni, da bomo okužali njegovo varstvo in pomoč. Daj, da bo on, ki je doživel trpljenje begunca zaradi sovraštva mogočnih, mogel bodriti in varovati vse brate in sestre, ki zaradi vojn, revščine in potreb zapuščajo svoje domove in domovino, da bi odšli na pot kot begunci proti bolj varnim krajem. Na njegovo priprošnjo jim pomagaj, da bodo imeli moč iti naprej, tolažbo v žalosti, pogum v preizkušnji. Tistim, ki jih sprejemajo, daj vsaj nekaj nežnosti tega pravičnega in modrega očeta, ki je ljubil Jezusa kot svojega pravega otroka in je podpiral Marijo na poti. On, ki je služil kruh z delom svojih rok, naj poskrbi za tiste, ki jim je življenje vzelo vse, in jim da dostojanstvo dela in vedrino doma."